

 Криминална колекция

АНДРЕА КАМИЛЕРИ

**ДВОЙНИЯТ
МЪРТВЕЦ**

Комисарят Монталбано убива

Книгопис

**АНДРЕА КАМИЛЕРИ
ДВОЙНИЯТ МЪРТВЕЦ
КОМИСАРЯТ МОНТАЛБАНО
УБИВА**

Превод: Весела Лулова Цалова

chitanka.info

Андреа Камилери умее да преплита измислената криминална история с конкретни събития и факти от италианската действителност. И седмият роман от поредицата с комисар Монталбано има социален декор. Този път това е неспирният емигрантски поток, при това в най-страшния му образ — нелегалния трафик на деца.

При обичайното си сутрешно плуване в морето Монталбано попада на носен от вълните труп. Малко по-късно друго престъпление ужасява комисаря още повече — момченце, дошло с претъпканите бежански корабчета, е блъснато смъртоносно от кола. Разследването постепенно разкрива потресаващи истини. Затова, когато мигът на възмездието ще настъпи, комисарят няма да се поколебае да натисне спусъка.

1.

Отвратителна, кошмарна нощ — през цялото време се въртя, обръщаше се ту на едната, ту на другата страна, хем задрямваше, хем се събуждаше, изправяше се в леглото и пак лягаше. Но причината не беше прекаленото му преяждане преди лягане с варени и подправени със сол и лимон октоподчета или със сардини като птички коприварче, защото, ако беше така, поне щеше да има някакво обяснение за отвратителното си безсъние. Не, в никакъв случай, дори и това удоволствие не можа да изпита, тъй като предната вечер стомахът му така се беше свил, че през него не можеше да премине дори една хапка. Цялата одисея се дължеше на черните мисли, които го бяха обзели, след като чу една от новините в централната информационна емисия. „На давеция се и камък на врата“ беше народната поговорка, с която се възкликваше, когато нетърпима поредица от нещастия се изсипваше върху главата на някой злощастник. А на него, който вече от няколко месеца отчаяно плуваше в бурно море и се чувстваше изгубен като удавник, тази новина му подейства сякаш някой наистина го е ударил с камък, който го беше уцелил право в главата, от което беше загубил и последните си твърде намалели сили.

С напълно безразлично изражение журналистката от информационната емисия беше казала, че във връзка с нахлуването на полицията в училище „Диаз“ по време на срещата на Г-8^[1] прокуратурата в Генуа била убедена, че двете бомби тип коктейл „Молотов“, намерени в училището, са били занесени там от самите полицаи, за да оправдаят настъплението си. Журналистката продължи с твърдението, че полицаят, който се беше обявил за жертва на опита да бъде намушкан с нож от един антиглобалист по едно и също време с нахлуването, в действителност е излъгал. Той сам си бил направил разреза в униформата, за да покаже колко опасни са онези младежи, които, доколкото лека-полека нещата се изясняваха, са били в училище „Диаз“ и кротко са спели. След като изслуша новината, Монталбано остана за около половин час във фотьойла пред телевизора, лишен от

способността да мисли, разтърсен от нещо средно между яд и срам, подгизнал от пот. Не намери сили дори да стане, за да вдигне телефона, който дълго продължи да звъни. Достатъчно му беше известно време да поразсъждава върху тези новини, съобщавани на час по лъжичка и официално цензурирани от печата и телевизията, за да си изгради точна представа: неговите колеги от Генуа бяха извършили тихомълком незаконен насилствен акт, нещо като хладнокръвно отмъщение, а бяха изфабрикували и фалшиви доказателства. Факти, които връщаха в паметта му вече погребани епизоди за фашистката полиция или за полицията на Шелба^[2]. След това реши да отиде да си легне. Докато се надигаше от фотьойла, телефонът започна отново досадно да звъни. Без дори да си дава сметка какво прави, вдигна слушалката. Беше Ливия.

— Салво! О, боже, откога ти звъня! Започнах да се притеснявам! Не чуваш ли?

— Чух, но нямах желание да се обадя. Не знаех, че си ти.

— Какво правеше?

— Нищо. Размишлявах върху онова, което казаха по телевизията.

— За събитията в Генуа ли?

— Да.

— Ааа... Аз също гледах новините... — След кратка пауза продължи: — Искане ми се да съм с теб. Какво ще кажеш утре да се кача на самолета? Може да си поговорим за това заедно и на спокойствие. Ще видиш, че...

— Ливия, вече почти няма какво да си кажем. През тези последни месеци говорихме до насита. Този път съм взел категорично решение.

— Какво?

— Ще напусна. Утре отивам при началника на полицията и ще му депозирам оставката си. Бонети-Алдерици ще бъде много щастлив от това.

Ливия не реагира веднага и Монталбано помисли, че връзката се е разпаднала.

— Ало, Ливия? Там ли си?

— Тук съм. Салво, според мен ще допуснеш много голяма грешка, ако си тръгнеш по този начин.

— По какъв начин?

— Ядосан и разочарован. Искаш да напуснеш полицията, защото се чувстваш като някой, който е бил предаден от човека, на когото е имал най-голямо доверие, и тогава...

— Ливия, не се чувствам предаден. Аз бях предаден. Не става дума за емоции. Винаги честно съм упражнявал занаята си. Като джентълмен. Ако давах думата си за нещо на някой престъпник, я удържах. И затова съм уважаван. Разбираш ли, че в това се състои моята сила? Но сега съм обиден. Писна ми.

— Не викай, моля те — каза с треперещ глас Ливия.

Монталбано не я чу. Вътре в него бучеше странен шум, сякаш кръвта му беше достигнала точката си на кипене. Продължи:

— Дори и срещу най-долния престъпник не съм изфабрикувал доказателства! Никога! Ако го бях направил, щях да падна на неговото ниво. Тогава наистина професията ми на ченге щеше да се превърне в мръсна работа! Представяш ли си, Ливия? Да атакуват онова училище и да изфабрикуват фалшиви доказателства — това не е направено от някой невеж и жесток полицай, а зад цялата тази работа стоят полицейските началници и техните заместници, шефовете на оперативно-следствените отдели, изобщо цялата хубава дружинка!

Едва тогава разбра, че шумът, който чуваше в слушалката, беше от хлипанията на Ливия. Въздъхна дълбоко.

— Ливия?

— Да.

— Обичам те. Лека нощ.

Затвори. Легна си. И ужасната нощ започна.

* * *

Голата истина беше, че тежненията на Монталбано датираха отпреди това, още от времето, когато по телевизията показаха как министър-председателят се размотаваше напред-назад из тесните улички на Генуа, оправяйки сандъчетата за цветя и заповядвайки да се махнат гащите, прострени да съхнат по балконите и прозорците. Същевременно неговият министър на вътрешните работи предприемаше мерки за сигурност, доста по-подходящи за предстояща гражданска война, отколкото за среща на министър-председатели:

стоманени решетъчни прегради, които възпрепятстваха преминаването по определени улици, запечатване на уличните шахти, затваряне на някои гари, патрулиране по морето и дори инсталирането на ракетна площадка. „Имаше — помисли си комисарят — излишък от отбранителни мерки, с които толкова се парадираше, че предизвикаха реакцията.“ След това дойде и трагичният случай: разбира се, имаше убит човек сред демонстрантите, но може би най-неприятното от всичко беше поведението на някои отдели от полицията, които бяха предпочели да разпръснат сълзотворен газ над мирните демонстранти, оставяйки на свобода най-ожесточените антиглобалисти от така наречения „Черен блок“, за да правят каквото си поискат. А по-късно беше станала и гнусната случка в училище „Диаз“, която не приличаше на полицейска операция, а на нещо подобно на срамен и жесток произвол, за да може да се даде воля на сподавяни до този момент инстинкти за отмъщение.

* * *

Три дни по-късно, когато срещата на Г-8 беше отминала и изцяла Италия се бяха разгорели полемики, Монталбано пристигна със закъснение в полицейското управление. Веднага щом спря колата си и слезе от нея, забеляза, че двама баяджии минаваха с вар страничната стена на полицейското управление.

— Хей, комисерийо, комисерийо! — възкликна Катарела, виждайки го да влиза. — Простаците са ни писали тази нощ!

Монталбано не го разбра веднага:

— Кой ни е писал?

— Не съм наясно кой го е писал лично и пирсонално.

Какво, по дяволите, искаше да каже Катарела?

— Писмото анонимно ли е било?

— Не, господин комисерийо, не беше анонимно, комисерийо, на стената беше. Точно по повод на тези драсканици рано тази сутрин Фацио беше изпратил да извикат баяджиите, за да ги замажат.

Най-накрая комисарят си обясни присъствието на двамата баяджии.

— Какво беше написано?

Катарела се изчерви жестоко и се опита да отклони въпроса.

— С черни спрейове бяха написали глупостите.

— Добре де, какво беше написано?

— Ченгета негодници — отговори му с наведени очи Катарела.

— Само това ли?

— Не, господине. Също и „убийци“ беше написано. Негодници и убийци.

— Катареле, ама защо толкова навътре го взимаш?

Катарела беше на път да се разреве.

— Защото тук вътре никой не е мошеник или убиец, като се започне от вас, комисерийо, и се свърши с мен, който съм последната дупка на кавала.

Монталбано постави ръка върху раменете му, за да го успокои, и се запъти към кабинета си. Катарела го повика отново.

— Ах, комисерийо! Забравих: пишеше също и „големи рогоносци“.

Представете си само, как изобщо в Сицилия можеше да липсва думата „рогоносец“ в съдържанието на някоя обидна драсканица! Тя беше марка за идентичност на мястото, типичен начин на изразяване на така наречената сицилианщина. Току-що беше седнал, когато влезе Мими Ауджело. Беше невъзмутим, с отпуснато и ведро лице.

— Нещо ново? — попита го.

— Разбра ли какво са написали за нас на стената тази нощ?

— Да, Фацио ми разказа.

— И не ти ли се струва странно?

Мими го погледна учудено.

— Шегуваш ли се, или говориш сериозно?

— Говоря сериозно.

— Ех, отговори ми тогава с ръка на сърцето. Мислиш ли, че Ливия те прави рогоносец?

Сега Монталбано беше този, който погледна учудено Мими.

— Какви идиотщини ти минават през главата?

— Значи, не си рогоносец. Както и аз не мисля, че Беба ми слага рога. Сега да преминем към другата дума — „негодници“. На мен не една или две жени са ми казвали, че съм негодник. Но на теб не вярвам някога някой да ти го е казал и затова не си включен във въпросната дума. В „убиец“ пък да не говорим. Тогава какъв ти е проблемът?

— Колко си духовит, Мими, с тази твоя логика, подходяща за „Енигматична седмица“!

— Извини ме, Салво, ама да не би за пръв път да ни наричат „копелета“, „кучи синове“ и „убийци“?

— Само че този път, поне отчасти, имат право.

— Ааа, така ли мислиш?

— Да, господине. Обясни ми защо реагирахме по този начин в Генуа, след толкова много години, откакто не се беше случвало такова нещо.

Мими го погледна с почти притворени клепачи и не продума.

— Еее, не! — каза комисарят. — Отговори ми с думи, не с този поглед на ченге.

— Ех, добре де. Но преди това искам да направя една уговорка. Нямам никакво намерение да се карам с теб. Съгласен ли си?

— Съгласен съм.

— Разбрах какво те мъчи. Фактът, че всичко това се случва при правителство, което събужда твоето недоверие и съпротива. Мислиш, че днешните управляващи ловят риба в мътни води.

— Извинявай, Мими. Чел ли си вестниците? Гледал ли си телевизия? Казаха, макар и недостатъчно ясно, че в генуезките оперативни щабове през тези дни е имало хора, които не е трябвало да бъдат там. Министри, депутати, всичките от една и съща партия. Тази партия, която винаги е призовавала за ред и законност. Но обърни внимание, Мими: за техния ред и тяхната законност.

— Това какво означава?

— Означава, че част от полицията, може би най-слабата, въпреки че се счита за най-силната, се е почувствала покровителствана. И се е развихрила. В случай че това е най-добрата хипотеза.

— А има ли и най-лоша?

— Разбира се. Че сме били манипулирани като куклите на конци в театъра на марионетките от субекти, които са искали да направят нещо като тест.

— За какво?

— За това как биха реагирали хората пред една насилствена акция, колко ще са одобренията и колко несъгласията. За късмет обаче, работата не им се е получила много добре.

— Хм! — каза, изпълнен със съмнение, Ауджело.

Монталбано реши да смени темата на разговора.

— Как е Беба?

— Не е много добре. Кара тежка бременност. Трябва да лежи повече, отколкото да седи, но докторът казва, че няма никакви основания за притеснение от наша страна.

* * *

Раната, която комисарят носеше в душата си, започваше да нараства благодарение на километричните самотни разходки по кея и дългите часове върху морската скала на плача, за да размишлява върху генуезките събития, докато мозъкът му запуши; на огромните количества семки и ядки, които вече възлизаха на около стотина кила; и на нощните телефонни разговори с Ливия. Но ето че внезапно научи новината за друго гениално изпълнение на полицията — този път в Неапол. Шепа полицаи били арестувани за това, че извадили някакви предполагаеми буйни демонстранти от болницата, в която били приети. Отведени в полицейското управление, били ритани и бити сред потоп от ругатни, обиди и оскърбления. Но това, което най-вече разтърси Монталбано, беше реакцията на останалите полицаи при новината за ареста: някои в знак на солидарност се закачили с белезници за входната врата на дирекцията на полицията, други организирали демонстрации, синдикатите надали вой, а един заместник-началник на дирекция на полицията, който в Генуа ритал паднал на земята демонстрант, в Неапол бил приветстван с въодушевление. Същите тези политици, които се намирали в Генуа по време на Г-8, оглавили онзи любопитен (но после не толкова любопитен за Монталбано) полубунт на част от силите на реда срещу магистратите, които дали заповед за ареста. И Монталбано повече не издържа. Не успя да преглътне този пореден горчив залък. Една сутрин, едва пристъпил в полицейското управление, се обади на господин Латес, началника на кабинета в дирекцията на полицията. След около половин час Латес посредством Катарела го уведоми, че началникът на полицията е готов да го приеме точно в дванайсет часа на обяд. Служителите от полицейското управление, които се бяха научили да разпознават настроението на комисар Монталбано дори от

начина, по който той крачеше, преди сутрин да се затвори в кабинета си, веднага се убедиха, че днес не му беше ден. Затова полицейското управление изглеждаше опустяло — нито глас, нито какъвто и да е шум. Катарела, на пост в караулното до входа, веднага щом видеше някой да се появява, облещваше очи, слагаше показалеца пред носа си и заповядваше:

— Шшшт!

И всички влизаха в полицейското управление с изражението на човек, който отива на поклонение при мъртвец.

Към десет часа Мими Ауджело, след като дискретно почука на вратата и получи разрешение за влизане, цъфна в стаята на комисаря. Лицето му беше мрачно. И Монталбано веднага щом го видя, се притесни.

— Как е Беба?

— Добре е. Може ли да седна?

— Разбира се.

— Може ли да пуша?

— Разбира се, но гледай министърът да не те види.

Ауджело си запали цигара, вдиша дима и дълго го задържа в себе си.

— Хей, може да го издишаш — каза му Монталбано. — Разрешавам ти.

Мими го погледна смаяно.

— Да, защото — продължи комисарят — тази сутрин ми изглеждаш като китаец. Искаш позволение за щяло и нещяло. Какво ти става? Трудно ти е да изречеш това, което искаш да ми кажеш ли?

— Да — призна си Ауджело.

Загаси цигарата, разположи се по-удобно на стола, въздъхна и започна.

— Салво, ти знаеш, че за мен винаги си бил като баща...

— Кой ти го е казал?

— Кое?

— Тази история, че съм ти баща. Ако майка ти я е разказвала, разказала ти е някаква небивалица. Разликата между мен и теб са само някакви си петнайсет години и колкото и преждевременно да съм се развил, на петнайсет години не...

— Ох, Салво, нямах предвид, че ти си ми баща, казах, че те уважавам все едно си ми баща.

— И тръгна с грешния крак. Остави настрана тези идиотщини с бащите, синовете и светите духове. Кажки каквото имаш да ми казваш и се махай от очите ми, че днес не ми е ден.

— Защо поиска началникът на полицията да те приеме?

— Кой ти каза?

— Катарела.

— След това ще си оправим сметките с него.

— Няма да закачаш човека, ако имаш някакви сметки за оправяне, оправяй си ги с мен. Аз наредих на Катарела да ми докладва, ако се свържеш с Бонети-Алдериги. Очаквах, че рано или късно ще го направиш.

— Какво странно има в това, аз, който съм комисар, да искам да се срещна с моя началник?

— Салво, ти не можеш да понасяш Бонети-Алдериги, направо не го издържаш. Ако беше свещеник, дошъл миг преди смъртта, за да ти даде опрощение на греховете, щеше да се изправиш от леглото и да го изхвърлиш навън с ритници. Все едно ти говоря на латински, нали?

— По дяволите, говори ми както щеш.

— Искаш да се махнеш оттук.

— Една малка ваканцияка би ми се отразила добре.

— Салво, ясен си ми. Искаш да напуснеш.

— Не съм ли свободен да го направя? — подскочи Монталбано, сядайки на ръба на стола, готов да се изправи на крака.

Ауджело не се впечатли.

— Повече от свободен. Но преди това трябва да довърша с теб един разговор. Спомняш ли си, когато си призна, че имаш подозрение?

— За какво?

— Че събитията в Генуа са били провокирани нарочно от определена политическа група, която по някакъв начин е станала гарант за злонамерените действия на полицията. Спомняш ли си?

— Да.

— И така: бих искал да ти напомня, че онова, което е станало в Неапол, се е случило по времето на левоцентристкото правителство, тоест преди Г-8. Само че едва по-късно се е разбрало. Тогава какво ще кажеш?

— Ще кажа, че е още по-зле и отпреди. Мислиш ли, че не съм разсъждавал върху това, Мими? Означава, че цялата тази история е доста по-неприятна.

— Тоест?

— Че тази мръсотия е вътре в нас.

— Като че ли едва днес го разбираш! Точно ти, който много си чел? Като искаш да си ходиш, тръгвай си. Но не сега. Оттегли се заради умората, заради достигане на възрастовата граница, защото те болят хемороидите или мозъкът ти вече не функционира, но не точно сега.

— И защо?

— Защото сега би било обидно.

— За кого?

— За мен например. Може да съм женкар, но съм добър човек. За Катарела, който е ангел. За Фацио, който е джентълмен. За всички от полицейското управление във Вигата. За началника на полицията Бонети-Алдерики, който е досадник и формалист, но е свестен човек. За всички твои колеги, които уважаваш и са ти приятели. За огромното мнозинство от хора, които са в полицията и нямат нищо общо с разни негодници, паднали толкова по-ниско, колкото по-висок е чинът им. Ти си тръгваш, тряскайки вратата под носа ни. Помисли си! Приятен ден!
— Мими се изправи, отвори вратата и излезе.

В единнасет и половина Монталбано каза на Катарела да го свърже с дирекцията на полицията и съобщи на господин Латес, че няма да дойде при господин началника, тъй като това, което е искал да му каже, никак, ама никак не е важно.

След телефонния разговор почувства, че се нуждае да подиша морски въздух. Минавайки покрай телефонната централа, каза на Катарела:

— Тичай веднага да докладваш на господин Ауджело.

Катарела го погледна с очите на пребито куче.

— Защо искате да ме обидите, комисерийо?

Да го обиди. Всички се чувстваха обидени от него, а той нямаше право да се чувства обиден от никого.

* * *

Изведнъж почувства, че не го съдържа повече да остане легнал, мислейки и премисляйки думите, които си бяха разменили с Мими през изминалите дни. Не беше ли съобщил и решението си на Ливия? Станалото — станало, вече всичко беше приключило. Погледна през прозореца, през който проникваше слаба светлина. Часовникът показваше почти шест. Стана и отвори капациите на прозорците. На изток светлината на изгряващото слънце рисуваше арабески от леките ефирни облаци. Морето леко се полюшваше от утринния бриз. Напълни дробовете си с въздух, чувствайки, че всяко вдишване отнасяше със себе си частица от ужасната му нощ. Отиде в кухнята, пригответи си кафе и изчакайки го да заври, отвори вратата към верандата.

Плажът изглеждаше пуст, поне докдето можеше да се види, въпреки сивеещата утринна мараня. Изпи една след друга две чаши кафе, сложи си банските и слезе към плажа. Пясъкът беше мокър и сбит, може би в началото на нощта бе паднал дъждец. Като стигна до морето, потопи единия си крак във водата. Не му се стори толкова студена, колкото си мислеше. Внимателно започна да навлиза в морето, като от време на време усещаше студени тръпки по гърба си. За момент се запита защо ли на петдесет и няколко години го обземаше желанието да върши тези „геройства“.

„Възможно е да ме хване някоя от онези настинки, от които после цяла седмица ще трябва да кихам със замаяна глава.“ Започна да плува, като правеше бавни и дълги загребвания с ръце. Ароматът на морето беше неудържим, влизаше през ноздрите му и ги щипеше, приличаше му на шампанско. И Монталбано почти се опияни, защото продължи да плува и да плува, с глава, която най-накрая беше свободна от всякакви мисли, доволен, че се е превърнал в нещо като механична кукла. Внезапното схващане, което ухапа прасеца на левия му крак, го върна изведнъж в човешкия му лик.

Ругаейки светците по азбучен ред, се обърна по гръб и се остави водата да го носи като удавник по повърхността си. Болката беше толкова силна, че го принуди да стисне зъби, но рано или късно щеше лека-полека да отmine. Тези проклети крампи бяха зачестили през последните две-три години. Признаци на старостта, която го причакваше зад ъгъла ли? Течението леко го носеше. Болката стихна

дотолюкова, че да му позволи да започне да гребене назад. При второто загребване дясната му ръка се удари в нещо.

За части от секундата Монталбано разбра, че това нещо беше човешки крак. Някой се носеше като удавник точно зад него.

— Извинете ме — каза Монталбано припряно, обръщайки се по корем, и го погледна.

Другият пред него не отговори, защото не се правеше на умрял. Той наистина беше умрял. И като се вземеше предвид видът му, беше умрял преди доста време.

[1] Срещата на осемте най-развити държави на 20 юли 2001 г. — Б.пр. ↑

[2] Марио Шелба (1901–1991) — италиански политик. Бил е министър на вътрешните работи, премиер на Италия и президент на Европейския парламент. Веднага след края на Втората световна война създава полицейския отдел „Челере“, който да контролира демонстрациите в страната. — Б.пр. ↑

2.

Смаян, Монталбано започна да се върти около трупа, опитвайки се да не разплисква много водата със загребванията си. Сега имаше достатъчно светлина и схващането на мускула му беше преминало. Удавникът със сигурност беше престоял доста време във водата, защото по костите му беше останало съвсем малко плът, а главата му представляваше череп с коса от водорасли. Десният крак беше на път да се откъсне от тялото му. Рибите и морето бяха унищожили клетника, корабокрушенец или емигрант, който от глад или отчаяние се беше опитал да стигне незаконно до Италия и е бил изхвърлен в морето от някой гадняр, още по-отвратителен от другите търговци на роби. Този труп, изглежда, беше донесен от водата от много далече. Възможно ли е през всичките тези дни, в които се е носил по водата, от нито един риболовен кораб или лодка да не са забелязали останките му? Трудно. Със сигурност някой го е видял, но бързо се е приспособил към новата морална тенденция, според която, ако блъснеш някого на улицата, трябва да офейкаш, без да му окажеш първа помощ. А и дали някой риболовен кораб щеше да спре за непотребна вещ, каквато е един мъртвец? Малко ли бяха случаите с рибари, които, намирайки в мрежите си човешки останки, бързо ги изхвърляха обратно в морето, за да избегнат бюрократичните проблеми? „Милостта е мъртва“, казваше пророчески една песен отпреди много години. Постепенно замираха състраданието, братството, солидарността, уважението към старите хора и болните, умираха и правилата за...

— Не се прави на голям моралист — каза Монталбано на Монталбано. — А се опитай по-скоро да се измъкнеш от тази каша.

Изтръгна се от мислите си и погледна към брега. Майчице свята, колко беше далече! Как беше успял да стигне толкова навътре в морето? И какво, по дяволите, да направи, за да измъкне удавника на сушата? Междувременно мъртвецът, повлечен от течението, се беше отдалечил на няколко метра от него. Имаше желание да го предизвика,

за да си премерят силите по плуване ли? И точно в този момент намери разрешение на проблема. Изхлузи банския си, който освен ластик имаше на талията и връв, достатъчно дълга, въпреки че не служеше за нищо, сложена само за красота. С две загребвания се приближи към трупа и след като помисли малко, надяна банския си на лявата му ръка, затегна го много силно около китката и го завърза с единия край на връвта. Другия край омота и стегна с два възела около лявото си стъпало. Налагаше се да го каже, но ако ръката на мъртвия не се откъснеше по време на влаченето, което беше твърде възможно, цялата тази случка можеше да приключи добре, макар и с цената на големи усилия. Заплува. Плува дълго и бавно, използвайки по принуда само ръцете си, като спираше от време на време, за да си поеме въздух или да провери дали трупът продължава да е свързан с него. Малко след половината от пътя почувства необходимост от по-продължителна почивка, защото дишането му беше станало като на стар мях. Обърна се по гръб като умрял, а онзи — истинският умрял, се завъртя с лицето надолу заради предадено му посредством връвта движение.

— Имай търпение — извини се Монталбано.

Когато чувства, че вече не е така задъхан, пое отново. След известно време, което му се стори безкрайно, разбра, че е стигнал до място, където докосваше дъното. Изхлузи връвта от ходилото си, като не преставаше да държи края ѝ в ръката си, и се изправи. Водата стигаше до носа му. Подскачайки на пръсти се премести няколко метра по-напред и най-накрая успя да стъпи с цялото си ходило върху пясъчното дъно. В този момент, чувствайки се вече сигурен, му се прииска да направи първата си крачка.

Понечи да я направи, но не се помръдна. Опита отново. Нищо. О, боже, беше се парализирал! Стоеше като забит насред водата кол, за който беше завързан труп. По плажа не се виждаше жива душа. Нямахше смисъл да вика за помощ. Не може да бъде — нали това е само сън, кошмарен сън?

— Сега ще се събудя — каза си.

Но не беше сън. Отчаян, Монталбано отметна главата си назад и нададе толкова силен вик, че той самият се проглуши от него. Крясъкът имаше два незабавни ефекта: първо — двойка чайки, които кряжаха над главата му и се наслаждаваха на комедията, избягаха изплашени, и второ — мускулите и нервите му, всъщност телесната му

обвивка, макар и много трудно, се задвижи. Разделяха го около трийсет крачки от брега, които обаче се оказаха истински път към голготата. Падна по гръб на мокрия пясък и дълго остана да лежи така, но без да изпуска връвта от ръката си. Изглеждаше като рибар, който не успява да изтегли на брега твърде голямата риба, която беше уловил. Утеши се, че най-тежкото беше минало.

— Горе ръцете! — каза глас зад него.

Смаян, Монталбано обърна глава, за да погледне. Проговорилият, който го държеше на мушката си с пистолет, сякаш изваден от музей, беше над седемдесетгодишен, мършав, с изплашени очи и рядка щръкнала коса. До него стоеше жена, която също беше над седемдесетте, със сламена шапка, въоръжена с железен лост, който размахваше, но не се разбираше добре дали като заплаха, или заради напредналия си паркинсон.

— Момент — каза Монталбано. — Аз съм...

— Ти си убиец! — каза жената с толкова висок и писклив глас, че гларусите, които междувременно се бяха приближили, за да се насладят на второто действие от комедията, офейкаха надалече, грачейки.

— Ама, госпожо, аз...

— Не отричай, убиецо, от два часа те гледам през бинокъла си! — развика се още по-силно старицата.

Монталбано вече наистина не знаеше на кой свят се намира. Без да мисли за онова, което правеше, изпусна връвта и се обърна.

— О, боже! Гол е! — изкрещя старата, отстъпвайки две крачки назад.

— Подлец! Мъртъв си! — развика се старчето, като също отстъпи назад.

И стреля. Куршумът от оглушителния изстрел мина на около двайсетина метра от комисаря, стъписан най-вече от грохота. Старецът, който заради отката беше отстъпил с още две крачки, инатливо отново го взе на мушката си.

— Ама какво правите? Луд ли сте? Аз съм...

— Млъквай и не мърдай! — заповяда му възрастният мъж. — Повикахме полицията. Всеки момент ще бъде тук.

Монталбано не помръдна. С крайчеца на окото си видя, че трупът леко започваше да се отдалечава в морето. След това, когато на

Господ му беше угодно, пристигнаха на улицата две коли с бясна скорост и спряха. Монталбано видя от първата да слизат бързешком Фацио и Гало, и двамата облечени цивилно. Почувства, че започва да се съвзема, но съвсем за малко, защото от другата кола слезе някакъв фотограф и започна да му прави снимки на конвейер. Фацио, който веднага разпозна комисаря, се разкрещя на стареца:

— Полиция! Не стреляйте!

— Откъде да знам дали не сте негови съучастници? — беше отговорът.

И насочи пистолета си срещу Фацио. За да го направи обаче, отклони вниманието си от Монталбано, който, изнервен до безобразие, скочи напред, сграбчи стареца за китката и го обезоръжи. Но не можа да избегне силния удар в главата, който старицата му нанесе с железния лост. Изведнъж пред очите му всичко се замъгли, коленичи и припадна.

* * *

Със сигурност от припадъка беше преминал към съня, защото, когато се събуди в леглото си и погледна часовника, беше единайсет и половина. Първото нещо, което направи, беше да кихне, после пак и пак. Беше настинал, а главата силно го болеше. От кухнята чу гласа на домашната си помощница Аделина.

— Събудихте ли се, комисарю?

— Да, но главата ме боли. Дали старицата не ми я е счупила?

— Вашата глава не може да се счупи дори от оръдейни изстрели.

Чу, че телефонът звънеше, опита се да се надигне, но нещо подобно на световъртеж го повали в леглото. Колко сила се е криела в ръцете на тази стара проклетница? Междувременно Аделина се беше обадила. Чу я да казва:

— Току-що се събуди. Добре, ще му предам.

Появи се с чашка димящо кафе.

— Господин Фацио беше. Каза, че най-късно до половин час ще дойде да ви види.

— Адели, ти кога пристигна?

— В девет, както винаги, комисарю. Бяха ви сложили в леглото, а господин Гало беше останал да ви наглежда. Тогава му казах, че аз ще се погрижа за вас, и той си тръгна.

Излезе от стаята, но след малко се върна. В едната си ръка държеше чаша, а в другата хапче.

— Донесох ви аспирин.

Монталбано послушно го изпи. Изправен в средата на леглото, усети, че го побиват студени тръпки. Аделина забеляза, че той потреперва, отвори гардероба, мърморейки, взе едно карирано одеяло, разгъна го върху чаршафа и промърмори:

— На вашата възраст не би трябвало да правите такива глупости.

Монталбано изпита омраза към нея. Зави се през глава и затвори очи.

* * *

Чу телефонът дълго да звъни. Защо ли Аделина не отговаряше? Изправи се и клатушкайки се, отиде в другата стая.

— Ало? — каза с носов глас.

— Комисарю? Фацио съм. За съжаление, няма да мога да дойда заради непредвидени обстоятелства.

— Сериозни ли са?

— Не, някаква тъпотия. Ще мина следобед. Погрижете се за настинката си.

Монталбано затвори телефона и отиде в кухнята. Аделина си беше тръгнала, но беше оставила бележка на масата: „Спяхте и не исках да ви будя. Така или иначе, скоро ще дойде господин Фацио. Приготвила съм ви храна, която е в хладилника. Аделина“.

Не изпитваше желание да отвори хладилника, защото нямаше апетит. Усети се, че се разхожда по адамово облекло, начин, по който се изразяваха за голотата журналистите и онези, които се смятат за духовити. Облече си риза, гащи, панталони и седна на любимия си фотьойл пред телевизора. Беше един без петнайсет, часът за първия осведомителен бюлетин по „Телевигата“, проправителствения телевизионен канал, независимо дали правителството беше крайноляво, или пък от крайната десница. Първото, което видя, беше

снимка, на която се мъдреше той. Напълно гол, със зяпнала уста, изпълнени с удивление очи и свита в шепа ръка върху слабините, за да прикрие срамотиите си. Изглеждаше като целомъдрената Сузана, но в по-напреднала възраст и доста по-космат от нея. Потекоха надписи със следния текст: „Комисар Монталбано (на снимката) спасява мъртвец“.

Монталбано се сети за фотографа, който беше дошъл подир Фацио и Гало, и мислено му изпрати най-искрените си и сърдечни пожелания за щастие и дълъг живот. На екрана се появи свитото личице на журналиста Пипо Рагонезе, заклет враг на комисаря.

— Тази сутрин малко след изгрев-слънце...

На екрана се появи „копнат“ отнякъде изгрев.

— ... нашият герой комисар Салво Монталбано е отишъл да поплува на воля...

Появи се и частица от море, а в далечината се виждаше някакъв неразпознаваем човек, който плуваше.

— Може би ще си кажете, че все още не е нито сезон за къпане, нито е най-подходящият час за това. Но какво да се прави? Нашият герой си е такъв. Вероятно е изпитал нужда да се изкъпе в морето, за да накара някои от своите особени мисли, на които често става жертва, да се изпарят от съзнанието му. Плувайки в откритото море, се натъкнал на трупа на непознат човек. Вместо да се обади на съответните служби...

— ... от мобилния телефон, закрепен към члена му — продължи вместо него вбесеният Монталбано.

— ... нашият комисар решил да измъкне трупа на сушата без помощта на никого, завързвайки го за единия си крак с банския, който е носел. Неговото мото е: „Всичко си върша сам“. Тези маневри не са убегнали от очите на госпожа Пина Баузан, която през това време наблюдавала морето с бинокъл.

Появи се лицето на госпожа Баузан, онази, която му счупи главата с железния лост.

— Откъде сте, госпожо?

— Аз и съпругът ми Анджело сме от Тревизо.

До лицето на жената се появи и това на съпруга ѝ, стрелеца.

— Отдавна ли сте в Сицилия?

— От четири дни.

— На почивка ли сте?

— Каква почивка? Страдам от астма и затова докторът ми каза, че морският въздух ще ми подейства добре. Дъщеря ми Дзина, която е омъжена за един сицилианец, който работи в Тревизо...

Разказът беше прекъснат от дългата мъчителна въздишка на госпожа Баузан, на която злата съдба ѝ беше отредила зет сицилианец.

— ... ми каза да дойда да прекарам известно време тук, в къщата на съпруга ѝ, която използват само един месец през лятото. И пристигнахме.

Мъчителната въздишка този път беше доста по-силна: тежък и опасен живот на този дивашки остров!

— Кажете ми, госпожо, защо сте оглеждали морето в този час?

— Ставам рано, трябва да се занимавам с нещо, нали?

— А вие, господин Баузан, винаги ли носите това оръжие със себе си?

— Не. Нямам оръжие. Револвера взех назаем от мой братовчед. Нали разбирате, че щом се налагаше да дойда в Сицилия...

— Смятате, че в Сицилия трябва да дойдете въоръжен ли?

— След като тук няма закони, струва ми се логично, не е ли така? Появи се лицето на Рагонезе.

— И оттук тръгва смешното недоразумение. Мислейки...

Монталбано угаси телевизора. Беше ядосан на Баузан, но не защото стреля по него, а заради това, което каза. Грабна телефона.

— Алооо, Катарела?

— Чуй ме, рогоносецо и кучи сине...

— Катаре, не ме ли позна? Монталбано съм.

— Ах, вие ли сте, комисерийо? Настинали ли сте?

— Не, Катаре, харесва ми да говоря така. Прехвърли ме на Фацио.

— Веднага, комисерийо.

— Кажете, комисарю.

— Фацио, какво направихте с пистолета на стареца?

— Баузан ли имате предвид? Върнах му го.

— Има ли разрешително за носене на оръжие?

Настъпи неловка пауза.

— Не знам, комисарю. В онази какофония тази подробност просто ми се изплъзна от мисълта.

— Добре, всъщност никак не е добре. Сега веднага отивай при онзи господин и виж какви ги е надробил. Ако не е редовен, действай според закона. Не може да се оставя на свобода един изкукуруигал старец, който стреля по всичко, което му видят очите.

— Разбрах, комисарю.

Готово, направи го. Така господин Баузан и неговата обична съпруга щяха да се научат, че дори и в Сицилия има някакви закони. Малко, но ги има. Тръгна да си легне, но звънна телефонът.

— Алооо?

— Салво, любов моя, защо ти е такъв гласът? Спеше ли, или си настинал?

— Второто, което каза.

— Обадих се в службата ти, но ми казаха, че си вкъщи. Каж ми какво стана?

— Какво да ти кажа? Комична история. Аз бях гол, а той стреля по мен. Затова се простудих.

— Ти, ти, ти, ти...

— Какво означава това тититити?

— Ти... си се появил гол пред началника на полицията и той е стрелял по теб?

Монталбано се смая.

— Ливия, защо е трябвало да се появявам гол пред началника на полицията?

— Защото снощи ми каза, че тази сутрин, дори и светът да се продъни, ще отидеш при него, за да си подадеш оставката!

Със свободната си ръка Монталбано се плесна по челото. Оставката! Напълно беше забравил за нея!

— Виж, Ливия, тази сутрин, докато се носех като удавник по водата, имаше един мъртвец, който...

— Чао — прекъсна го ядосаната Ливия. — Трябва да тръгвам за работа. Когато ти се възвърне способността да говориш, ми се обади.

Единственото, което му оставаше, беше да вземе още един аспирин, да се завие и да започне да се поти като грешник, хвърлен в ада.

Преди да се отправи към страната на сънищата, напълно неволно започна да прави нещо като разбор на срещата си с трупа.

Стигнал до момента, в който повдигаше ръката му, за да нахлузи банския си около нея, и докато затягаше връвта около китката... Неговата мисловна лента спря да се върти и се върна назад, също като по време на филмов монтаж. Повдигнатата ръка, напъханият бански около нея, пристегнатият бански... Стоп. Повдигнатата ръка, напъханият бански около нея... И тук сънят го надви.

* * *

В шест часа вечерта беше вече на крак. Беше спал като пеленаче и чувстваше, че настинката му почти е отминала. Налагаше се обаче този ден да прояви търпение и да си остане вкъщи.

Все още изпитваше лека умора, но причината за нея беше разбираема: съвкупност от ужасната нощ, плуването, усилието да измъкне мъртвия на сушата, удара с железния лост по главата и най-вече заради спада на напрежението, след като реши да не отиде при началника на полицията. Затвори се в банята и си взе продължителен душ, избърсна се прилежно и се облече, сякаш трябваше да отиде в полицейското управление. Вместо това обаче, решителен и спокоен, се обади по телефона в дирекцията на полицията в Монтелуза.

— Ало? Комисар Монталбано съм. Бих искал да говоря с господин началника. Спешно е.

Трябваше да изчака само няколко секунди.

— Монталбано? Латес^[1] е на телефона. Как сте? Как е семейството ви?

Ама че неразбория! Господин Латес, шеф на кабинета, наричан Меденомлечния заради мазнишкото си поведение, беше от онези, които четяха „Л’Авенире“ и „Фамилия Кристиана“^[2]. Вследствие на това беше убеден, че всеки уважаван човек трябва да има съпруга и многобройна челяд. И тъй като уважаваше по свой начин Монталбано, никой не успяваше да изтръгне от главата му мисълта, че комисарят не е женен.

— Всички са добре, сполай на Бога — каза Монталбано.

Вече се беше научил, че това „сполай на Бога“ предизвикваше максимално разположение у Латес.

— Мога ли да ви бъда полезен с нещо?

— Бих искал да беседвам с господин началника на полицията.

Да беседвам! Монталбано се намрази. Но когато му се налагаше да общува с бюрократи, най-добрият начин беше да говори като тях.

— Господин началника го няма. Извика го в Рим (пауза) Негово Превъзходителство министърът.

На Монталбано веднага му стана ясно, че паузата беше провокирана от уважителното ставане на крака на господин Латес, докато му се налагаше да произнесе, макар и напразно, непрякото обръщение „Негово Превъзходителство“.

— Ах! — каза Монталбано, чувствайки, че се размеква. — И знаете ли колко време няма да го има?

— Мисля, че още два или три дни. Мога ли аз да ви бъда полезен?

— Благодаря ви, господине. Ще го изчакам да се върне. *И ще отминават дните...* — тананикаше си ядосано, докато тряскаше слушалката.

В този момент имаше усещането, че е като спукан балон. Щом вземеше решение да си хвърли, не, да си подаде оставката (така трябваше да се каже), все нещо се изпречваше на пътя му. Даде си сметка обаче, че въпреки увеличилата се след телефонния разговор умора, го беше обзел вълчи апетит.

Часът беше шест и десет, все още неподходящо време за вечеря. Ама кой е казал, че човек трябва да яде в точно определен час? Отиде в кухнята и отвори хладилника. Аделина му беше приготвила ястие като за болен човек: варена риба. Бяха огромни риби треска — шест на брой. Не ги подгрях, обичаше ги студени, подправени със зехтин, няколко капки лимон и сол. Купеният от Аделина хляб беше от сутринта: самун, наръсен обилно с джуджулена — онези прекрасни семенца от сусам, които, за да ги изядеш, трябва да ги събираш едно по едно, когато паднат върху покривката, залепвайки ги върху леко навлажнения си със слюнка показалец. Сервира си на масата на верандата и започна да се наслаждава на всяка хапка, сякаш беше последната в живота му.

Когато разтреби масата, беше малко след осем часа. Ами сега, как да оползотвори времето си до настъпването на нощта? Веднага обаче проблемът му беше разрешен от Фацио, който почука на вратата.

— Добър вечер, комисарю. Идвам да ви докладвам. Как се чувствате?

— Благодаря, много по-добре. Настанявай се. Какво направи с Баузан?

Фацио се намести по-добре на стола, извади от джоба си едно листче и започна да го чете.

— Анджело^[3], син на Анджело Баузан и Анджела Креспи, роден на...

— По тия земи всичките са ангели — прекъсна го комисарят. — А сега избирай! Или върни това листче в джоба си, или ще те наричам.

Фацио потисна своя комплекс „граждански регистър“, както го наричаше комисарят, прибра с достойнство хартиеното листче в джоба си и каза:

— Комисарю, след вашето телефонно обаждане веднага отидох в къщата, която обитава този Анджело Баузан. Жилището, което отстои на няколкостотин метра оттук, принадлежи на зет му Маурицио Ротондо. Баузан няма разрешително за носене на оръжие. За да го накарам да ми предаде пистолета си, нямате представа какво трябваше да понеса. Между другото, получих в главата и един удар с метла, който ми нанесе съпругата му. Метлата на госпожа Баузан е неконвенционално оръжие, пък и старицата има една сила... На вас ви е ясно за какво става дума.

— Защо не искаше да ти даде револвера си?

— Защото според него трябвало да го върне на приятеля си, който му го бил дал назаем. Този негов приятел се казва Роберто Паузин. Предадох личните му данни на дирекцията на полицията в Треviso. Стареца отведох в затвора. Сега за него ще се погрижат следователите.

— Някаква информация за трупа?

— Този, който намерихте ли?

— А кой друг?

— Вижте, комисарю, докато бяхте тук, във Вигата и околностите са били намерени още двама мъртви.

— Мен ме интересува този, който аз намерих.

— Никакви сведения, комисарю. Със сигурност се касае за човек, който не е гражданин на страна от Европейския съюз, който се е

удавил, докато е пътувал по море. Всъщност по това време доктор Паскуано вече би трябвало да е направил аутопсията.

Телефонът звънна; да беше искал да стане нарочно, нямаше да се получи така навреме.

— Ти отговори — каза Монталбано.

Фацио протегна ръката си и вдигна слушалката.

— Домът на комисар Монталбано. Кой съм аз ли? Инспектор Фацио. Ааа, вие ли сте? Извинете ме, но не ви познах по гласа. Веднага ще ви го дам.

Подаде слушалката на комисаря.

— Доктор Паскуано се обажда.

Паскуано?! Кога ли изобщо се беше случвало доктор Паскуано да го потърси по телефона? Изглежда, работата беше дебела.

[1] От latte (итал.), мляко. — Б.пр. ↑

[2] Периодични издания на Ватикана. — Б.пр. ↑

[3] На италиански език името означава ангел. — Б.пр. ↑

3.

— Ало? Монталбано съм. Кажете, докторе.

— Ще ми обясните ли нещо?

— На вашите заповеди.

— Как при всички други случаи, когато любезно правехте така, че да се сдобия с някой труп, ми скъсвахте нервите, за да получите веднага резултатите от аутопсията, този път изобщо не ви пука на жилетката?

— Вижте, случи се така, че...

— Ще ви кажа аз какво се е случило. Повярвали сте, че мъртвецът, на когото сте се натъкнали и когото сте извадили, е някой клет емигрант, жертва на корабокрушение, един от онези стотици удавници, плувачи из Сицилианския проток, по които в наши дни, стъпвайки върху тях, може да се стигне пеша до Тунис. И с това си измихте ръцете. Така или иначе, един повече, един по-малко, какво значение има?

— Докторе, ако имате желание да давате изблик на настроенията си, като си го изкарате на мен, защото ви е криво, направете го. Но знаете много добре, че не е така. Освен това тази сутрин...

— Ах, да! Тази сутрин бяхте ангажиран да показвате мъжките си атрибути за конкурса „Мистър Комисар“. Видях ви по „Телевигата“. Казват ми, че сте имали онова нещо, уф, как се казваше, ааа, многобройна аудитория. Поздравления и още по-големи успехи!

Паскуано си беше такъв, с тежък характер, антипатичен, агресивен, сприхав. Комисарят обаче беше наясно, че зад всичко това патоанатомът прикриваше инстинктивната си и отчаяна форма на защита от всичко и от всички. Премина към контраатака, използвайки подходящ за целта тон.

— Докторе, може ли да знам за какво ме безпокоите вкъщи в този час?

Паскуано го разбра.

— Защото си мисля, че нещата не са такива, каквито изглеждат.

— Тоест?

— Между другото, мъртвият е от нашите.

— Така ли?

— А пък и според мен са го убили. Направих му само повърхностен оглед, обърнете внимание, не съм го отварял.

— Открили сте рани от огнестрелно оръжие?

— Не.

— Прорезни?

— Не.

— От атомен взрив ли? — попита Монталбано, който вече беше загубил търпение. — Докторе, какво е това, викторина ли? Може ли да ми обясните?

— Утре следобед елате тук и моят многоуважаем колега Мистрета, който ще направи аутопсията, ще ви предаде моето становище, което, обърнете внимание, той не споделя.

— Мистрета? Защо, вас няма ли да ви има?

— Не, аз няма да бъда тук. Утре рано сутринта ще отпътувам, отивам да навестя сестра си, която не се чувства много добре.

Едва тогава Монталбано разбра защо Паскуано му беше звъннал по телефона. Касаеше се за уважителен, приятелски жест от негова страна. Докторът знаеше колко много Монталбано ненавижда доктор Мистрета, високомерен и претенциозен човек.

— Мистрета — продължи Паскуано, — както вече ви казах, не е съгласен с мен по този случай. Ето защо исках в частен разговор да ви кажа това, което мисля.

— Идвам — каза Монталбано.

— Къде?

— При вас на работното ви място.

— Не съм на работа, а у дома, приготвям си багажа.

— Ще дойда у вас.

— Не, вижте, твърде разхвърляно е. Нека да се видим в първия бар по булевард „Либерта“, съгласен ли сте? Но не ми губете много време, защото ще трябва да ставам рано.

* * *

Отпрати Фацио, който прояви любопитство и настояваше да узнае повече, изми се отново съвсем набързо, качи се в колата и тръгна за Монтелуза. Първият бар на булевард „Либерта“ беше доста ужасен, Монталбано се беше отбивал само веднъж в него, но му беше достатъчно и предостатъчно. Влезе и веднага видя доктор Паскуано, седнал на една масичка.

Седна и той.

— Какво ще си поръчате? — попита го Паскуано, който пиеше кафе.

— Същото, което и вие сте си поръчали.

Останаха да си мълчат до момента, в който не дойде сервитьорът с втората чашка.

— И така? — атакува Монталбано.

— Видяхте ли в какво състояние беше трупът?

— Хм, докато го теглех, се боях, че може да му се откъсне ръката.

— Ако го бяхте влачили още съвсем малко, щеше да се случи и това — каза Паскуано. — Този клетник е престоял във водата повече от месец.

— Значи, смъртта му датира от миналия месец?

— Горедолу. С оглед на състоянието на трупа ми е трудно да...

— Имаше ли по него все още някакви особени белези?

— Застреляли са го.

— Тогава защо ми казахте, че не...

— Монталбано, ще ме оставите ли да довърша мисълта си? Имал е стара рана от огнестрелно оръжие на левия крак. Куршумът е засегнал костта. Датира отпреди няколко години. Забелязах я, защото солената морска вода е разяла месото по крака му. Може би леко е накуцвал.

— Според вас на каква възраст е бил?

— Приблизително около четирийсетте. И със сигурност не е емигрант. Но ще бъде трудно да го идентифицирам.

— Никакви отпечатъци ли?

— Шегувате ли се?

— Докторе, защо сте убеден, че се касае за убийство?

— Обърнете внимание, че това е само мое мнение. Вижте, тялото е пълно с рани, получени от скалите, в които се е удряло многократно.

— Там, където го намерих, няма скали.

— Да не би да знаете откъде идва? Тялото дълго е плувало, преди да дойде да ви се представи. Между другото, било е изгризано от раците, а в гърлото му все още имаше два мъртви... Казвах ви, че е цялото в рани, естествено, асиметрични, всичките постмортем. Има обаче четири, които са симетрични, съвършено очертани и кръгли.

— Къде?

— На китките и глезените.

— Ето че ги е имало! — възкликна Монталбано, подскачайки.

Преди да заспи следобед, се беше сетил за една подробност, която не беше съумял да разгадае: ръката, банският, навит около китката...

— Разрез от край до край върху лявата китка — каза бавно.

— Значи, и вие сте го забелязали? Имаше го и върху другата китка и около глезените. Според мен това означава само едно...

— Че са го държали вързан — направи заключението комисарят.

— Точно така. Но знаете ли с какво са го били вързали? С тел. Толкова стегната, че да прореже плътта му. Ако се касаеше за въже или корда, раните нямаше да са толкова дълбоки, та да стигнат чак до костта, и освен това със сигурност щяхме да намерим следи от тях. Не, преди да го удавят, са му свалили телта. Искали са да ни накарат да повярваме, че е било нормално удавяне.

— Няма ли никаква надежда за успешното намиране на някакво научно доказателство?

— Би могло. Но зависи от доктор Мистрета. Ще трябва да разпореди да направят специални анализи в Палермо, за да се види дали покрай кръглите рани на китките и около глезените са останали следи от метал или ръжда. Но това би било мудна работа. Това е, друго няма. Закъснявам.

— Благодаря ви за всичко, докторе.

Стиснаха си ръцете. Комисарят се качи в колата и потегли, но унесен в мислите си, продължи да шофира много бавно. Колата зад него, която го настигна, започна да му присветва с фаровете, като укор за бавното му каране. Монталбано мина встрани, а другото возило, което наподобяваше торпедо металик, го изпревари и спря изведнъж. Ругаейки светците, комисарят натисна спирачките. Под светлината на фаровете видя от прозорчето на торпедото да се подава ръка, която му

направи рога. Извън себе си от яд, слезе, за да се разправя. Слезе и другият шофьор. Монталбано замръзна на мястото си. Беше Ингрид, която му се усмихваше, разпервайки ръце.

— Разпознах колата ти — каза му шведката.

Колко отдавна не се бяха виждали? Със сигурност поне от година. Прегърнаха се силно, Ингрид го целуна, после свали ръцете си от него и се отдалечи, за да го огледа по-добре.

— Видях те гол по телевизията — каза през смях. — Все още си много готин.

— А ти си още по-красива — отвърна ѝ искрено комисарят.

Ингрид го прегърна отново.

— Ливия тук ли е?

— Не.

— Тогава бих искала да поседна за малко на верандата ти.

— Съгласен съм.

— Почакай да се освободя от един ангажимент.

Поговори по телефона, а после го попита:

— Имаш ли уиски?

— Една бутилка, все още неотворена. Виж, Ингрид, вземи ключовете от дома ми и тръгвай натам. Няма да мога да следвам твоята скорост.

Шведката се усмихна, взе ключовете и вече беше изчезнала, докато комисарят все още се опитваше да запали двигателя. Беше доволен от тази среща, която щеше да му позволи освен удоволствието да прекара няколко часа със старата си приятелка, да се отдалечи на необходимата дистанция от мислите си, а после на отпочинала глава да поразсъждава над онова, което му беше разкрил доктор Паскуано.

Когато пристигна в Маринела, Ингрид го пресрещна, прегърна го и го задържа дълго до себе си.

— Упълномощена съм — каза му на ухото.

— От кого?

— От Ливия. Веднага щом пристигнах, вдигнах телефона, който звънеше. Знам, че не трябваше да го правя, но стана някак спонтанно. Беше тя. Казах ѝ, че ще се прибереш всеки момент, но ми отговори, че няма да се обади втори път. Съобщи ми, че не си се чувствал твърде добре и като медицинска сестра съм упълномощена да те лекувам и да

повдигам духа ти, но аз съм знаела да лекувам и да повдигам духа не само по този начин.

Мамка му! Ливия трябва наистина да се е ядосала. Ингрид не беше разбрала или се правеше, че не е разбрала отровната ѝ ирония.

— Извини ме — каза Монталбано, освобождавайки се от прегръдката ѝ.

Набра номера в Бокадасе, но се оказа, че дава заето. Със сигурност беше изключила телефона си. Опита отново, докато Ингрид, разхождайки се из къщата все едно си бе у дома, беше отишла да вземе бутилката с уиски, извадила от фризера ледените кубчета и излязла, настанявайки се на верандата. Телефонът непрекъснато даваше заето, комисарят се предаде и отиде да седне до Ингрид на скамейката. Нощта беше нежна, тук-там в небето се виждаше по някой и друг малък облак, а от морето се разнасяше шумът на милващия брега прибой. В главата на комисаря се оформи една мисъл, по-точно въпрос, който го накара да се засмее. Щеше ли да види нощта точно толкова идилична, ако Ингрид не беше до него — тази Ингрид, която, след като му приготви щедра доза уиски, сега стоеше с опряна на рамото му глава? След това шведката започна да му разказва за себе си, като приключи след три часа и половина, когато вече оставаха само четири пръста от бутилката, за да бъде малко по-късно обявена официално за споминала се. Каза му за съпруга си, че бил все същият лайнар, с когото вече живееха разделени в дома си. Разказа му и за това, че е ходила в Швеция, защото изпитвала носталгия по семейството си („Вие, сицилианците, ме заражихте“). Обясни му, че е имала и две любовни истории. Първата с някакъв стриктно съблюдаващ църковните канони депутат, който се казвал Фризела или Гризела, комисарят не разбра добре, който, преди да се пъхнел в леглото с нея, коленичел на земята и молел Бог за прошка заради греха, който предстояло да извърши. Втората история била с капитан на петролен танкер, излязъл преждевременно в пенсия заради получено наследство. Връзката им можело да се превърне в сериозна, но тя поискала да скъсат. Този мъж, чието име било Лококо или Лококко, комисарят пак не разбра добре, я карал да се чувства неспокойна и неуверена. Ингрид имаше изключителната способност да улавя и описва комичните страни на своите мъже и Монталбано се забавляваше. Вечерта беше отпусканца, по-приятна дори от масаж.

* * *

Въпреки безкрайния душ и четирите кафета, изпити едно след друго, когато се качи в колата си, беше все още с леко замаяна глава от многото уиски, изпито предната вечер. Иначе усещаше, че напълно се е възстановил.

— Комисерийо, оправихте ли се? — попита го Катарела.

— Оправих се, благодаря.

— Комисерийо, видях ви по телевизията. Майчице свята, какво тяло имате!

Влезе в стаята си и извика Фацио, който връхлетя при него, разкъсван от любопитството да узнае какво е казал доктор Паскуано. Не попита обаче, не отвори уста, знаеше много добре, че това са черни дни за комисаря, достатъчно беше само да го настъпи по мазола, от което той щеше да хвъркне като искра. Монталбано го изчака да седне, престори се, че чете документите пред себе си, чисто и просто беше гадняр, защото виждаше ясно изписания върху извивката на устните на Фацио въпрос, но искаше малко да го поизмъчи, като го накара да чака. Изведнъж каза, без да вдига поглед от книгата:

— Убийство.

Изненадан, Фацио подскочи на стола.

— Застреляли ли са го?

— Тц.

— Намушкан?

— Тц. Удавили са го.

— Как доктор Паскуано е успял да...

— Паскуано само е хвърлил един поглед на мъртвия и си е извадил заключението. Почти е невъзможно да сбърка.

— Докторът на какво се позовава?

Комисарят му разказа всичко. И добави:

— Фактът, че Мистрета не е съгласен с Паскуано, само ни помага. Мистрета със сигурност в графа „причина за смъртта“ на доклада си ще напише „удавяне“, употребявайки, естествено, научна терминология. Така ще ни улесни. Ще можем да работим спокойно, без да ни се мотаят из краката началникът на полицията, онези от оперативно-следствения отдел и цялата им компания.

— Лично аз какво трябва да направя?
— Най-напред кажи да ти изпратят данни с отличителните му белези: ръст, цвят на косата, възраст и прочее.
— Може би и някаква снимка.
— Фацио, не видя ли в какво състояние е трупът? Според теб това лице ли беше?
Фацио направи разочаровано изражение.
— Мога да ти кажа, ако това те успокоява, че вероятно е накуцвал, преди време е бил прострелян в крака.
— Въпреки това ще е твърде трудно да го идентифицирам.
— Ти обаче опитай. Прегледай и заявленията за изчезналите лица. Паскуано казва, че мъртвият е кръстосвал морето поне от месец.
— Ще се опитам — каза изпълненият със съмнение Фацио.
— Излизам. Един-два часа няма да ме има.

* * *

Отправи се към пристанището, спря, слезе и се насочи към кея, на който бяха закотвени два риболовни кораба, другите отдавна вече бяха в морето. Има късмет, защото корабът „Божия майка“ беше там, преглеждаха мотора му. Приблужи се и видя капитана му Чичо Албанезе, също и негов собственик, който стоеше на палубата и надзираше ремонтните работи.

— Чичо!

— Комисарю, вие ли сте? Веднага идвам.

Отдавна се познаваха и си допадаха. Албанезе беше шейсетгодишен мъж, сух като чироз от соления въздух, работеше на риболовните кораби от шестгодишен и за него се говореше, че няма равен на себе си по знания за морето между Вигата и Малта и Вигата и Тунис. Беше способен да коригира мореплавателските карти и портулани. В градчето се шушукаше, че във времената, когато работата е била слаба, не е отказвал и контрабанда на цигари.

— Чичо, безпокоя ли те?

— Не, господин комисар. За вас винаги съм на разположение.

Монталбано му обясни какво иска от него. Албанезе се ограничи само да го попита колко време ще му отнеме.

— Момчета, след един-два часа се връщам. — И последва Монталбано, който отиваше към колата си.

Пътуваха в мълчание. Дежурният по охраната на моргата каза на комисаря, че доктор Мистрета все още не е дошъл, но асистентът му Якопело е там. Монталбано си отдъхна, защото евентуалната среща с Мистрета щеше да развали остатъка от деня му. Лицето на Якопело, който беше твърде предан на Паскуано, се озари, като видя комисаря.

— Я, кого виждам!

Комисарят знаеше, че с Якопело може да говори открито.

— Това е моят приятел Чичо Албанезе, морски човек. Ако беше Мистрета, щяхме да му кажем, че приятелят ми иска да види мъртвия, защото се опасява, че може да е един от неговите хора, който е паднал във водата. Но пред теб не е нужно да разиграваме театър. Когато дойде Мистрета, вече имаш готовия отговор, ако започне да ти задава въпроси. Съгласен ли си?

— Съгласен съм. Последвайте ме.

Междувременно трупът беше станал още по-блед. Кожата му приличаше на обелка от лук, поставена върху скелет, по който се виждаха тук-там безразборно закрепени парчета плът. Докато Албанезе го оглеждаше, Монталбано попита Якопело:

— Наясно ли си с представата на доктор Паскуано как е умрял този клетник?

— Разбира се. Присъствах на спора. Мистрета греши. Погледнете го и вие.

Опасващите китките и глезените бразди, освен дълбоки, бяха придобили и някаква сивкава окраска.

— Якопе, ще успееш ли да убедиш Мистрета да даде да се направят изследвания на тъканите, за които говореше Паскуано?

Якопело се разсмя.

— Хващате ли се на бас, дали ще успея?

— Да се обзалагам с теб ли? Никога.

Якопело беше всеизвестен любител на облозите. Обзалагаше се за всичко — от прогнозите за времето до това колко хора щяха да умрат от естествена смърт за една седмица, но хубавото беше, че много рядко губеше.

— Ще му кажа, че за зло или за добро, е по-добре да направи тези анализи. Как ще се почувства, ако после комисар Монталбано

открие, че не е било нещастен случай, а убийство? Мистрета предпочита да даде и задника си, но да запази реномето си. Предупреждавам ви обаче, комисарю, че това са изследвания, които ще се проточат във времето.

Едва по пътя на връщане Албанезе се реши да разчупи мълчанието си. Отвори уста и промърмори:

— Хм...

— „Хм“ в какъв смисъл? — попита го раздражено комисарят. — Половин час разглеждаш трупа, а след това ми казваш само „хм“?

— Много е странно — каза Албанезе. — А като си помислиш, нагледал съм се на удавници. Но този е... — Спря, обзет от някаква мисъл.

— Според доктора от колко време е бил във водата?

— От около месец.

— Не, господин комисар. Най-малко от около два месеца.

— Ама след два месеца нямаше да намерим трупа, а само части от него.

— Ето точно това е странното в този случай.

— Обясни ми по-добре, Чичо.

— Проблемът е, че не искам да говоря глупости.

— Ако знаеш само аз колко от тях казвам и върша! Хайде, Чичо!

— Видяхте ли раните, получени от скалите?

— Да.

— Повърхностни са, комисарю. Миналия месец морето десет дена един след друг все беше бурно. Ако трупът се е удрял в скалите, раните му нямаше да са от този тип. Възможно е било дори да му се откачи главата, да му се изпочупят костите или някоя остра скала е щяла да го пониже.

— Тогава? Може би в онези лоши дни, за които говориш, тялото се е намирало в открито море и не е срещнало по пътя си морски скали.

— Комисарю, ама вие сте намерили трупа в такава зона от морето, в която теченията се движат на обратно!

— Тоест?

— Намерили сте го пред Маринела?

— Да.

— Там има течения, които или водят към открито море, или продължават успоредно на брега. Били са достатъчни само два дни и трупът е щял да стигне до нос Русело. Готов съм главата си да заложа за това.

Монталбано замлъкна, размишлявайки. След това каза:

— Тази история с теченията би ли могъл да ми я обясниш по-добре?

— Когато искате, комисарю.

— Тази вечер свободен ли си?

— Да, да. Защо не дойдете да хапнем вкъщи? Съпругата ми ще приготви скални барбуни, както само тя умее да ги готви.

Веднага езикът на Монталбано започна да се дави в слюнка, ама каква ти слюнка, направо лигите му потекоха!

— Благодаря. Чичо, ти какво мислиш по въпроса?

— Може ли да говоря открито? Най-напред скалите не оставят следи като тези, които мъртвият има около китките и глезените си.

— Съгласен съм.

— Този човек са го удавили, след като са му завързали ръцете и краката.

— Използвайки тел, според Паскуано.

— Правилно. След това са взели трупа и са го накиснали в морската вода на някое закътано място. Когато им се е сторило, че е престоял достатъчно в саламурата, са го пуснали в морето.

— И защо е трябвало да чакат толкова дълго?

— Комисарю, искали са да изглежда, сякаш мъртвият идва някъде отдалече.

Монталбано го погледна с възхищение. И така, Чичо Албанезе, човекът от морето, не само че беше стигнал до същите изводи като Паскуано, човека на науката, и като Монталбано, човека на полицейската логика, но беше направил и голяма крачка напред.

4.

На комисаря обаче не му беше писано да усети дори и отдалече аромата на скалните барбуни, приготвени от съпругата на Чичо Албанезе. Към осем вечерта, когато вече се приготвяше да си тръгва от работа, се обади заместник-началникът на полицията Ригучо. Познаваха се от години и въпреки че си допадаха, поддържаха само служебни отношения. Достатъчно беше съвсем малко, за да ги превърнат в приятелски, но те не се решаваха на това.

— Монталбано? Извинявай, но случайно да има някого в полицейското управление, който да носи очила за късогледство с три диоптъра и на двете очи?

— Хм... — отговори комисарят. — Тук имаме двама полицаи с очила — Кузумано и Торета, но не им знам диоптрите. Защо ме питаш? За преброяването на населението, поискано от твоя любим министър, ли става дума?

Политическите идеи на Ригучо, които бяха доста близки с тези на новото правителство, бяха всеизвестни.

— Нямам време за шеги, Салво. Виж дали има някакви очила, които да ми стават, и ми ги изпрати колкото е възможно по-скоро. Моите току-що се счупиха, а аз без очила съм загубен.

— Нямах ли резервни на работата си? — попита го Монталбано, докато викаше Фацио.

— Да, но в Монтелуза.

— Защо, ти къде си?

— Тук във Вигата, на пристанището. Обслужваме „туристите“. Комисарят възложи задачата на Фацио.

— Ригучо? Изпратих да видят. Този път колко са „туристите“?

— Поне сто и петдесет, намират се на два наши моторни кораба. Плавали са върху две големи гемии с пробойни и са били на път да се разбият в скалите на Лампедуза. Каналджиите, доколкото разбрах, са ги изоставили в морето и са избягали с една гумена лодка. Съвсем малко им е оставало на тези клетници всички до един да се издавят.

Монталба, знаеш ли какво? Не мога повече да гледам всички тези нещастници, които...

— Кажи го на твоите приятелчета от правителството.

Фацио се върна с очилата.

— Лявото стъкло е три диоптъра, а дясното — два и половина.

Монталбано предаде.

— Отлично — каза Ригучо. — Ще ми ги изпратиш ли? Корабите са на път да акостират.

Иди и разбери защо, Монталбано реши, че той лично и пирсонално, казано с речника на Катарела, ще му ги занесе. Ригучо, общо взето, беше голям джентълмен и го заслужаваше. Затова, здраве да е, ако пристигнеше с малко закъснение в дома на Чичо Албанезе.

Беше доволен, че не се намира на мястото на Ригучо. Началникът на полицията се беше споразумял с пристанищните власти, които съобщаваха направо в дирекцията на полицията в Монтелуза за всяко пристигане на емигранти. И тогава Ригучо потегляше към Вигата с процесията от реквизирани автобуси, моторни превозни средства, пълни с полицаи, линейки и джипки. И всеки път — трагедии и сърцераздирателни сцени. Трябваше да се окаже първа помощ на жените, които бяха на път да родят, на изгубените в суматохата деца, на хората, изгубили ума си или разболели се по време на безкрайните пътувания върху палубата, изложени на влагата и вятъра. Когато слизаха от кораба, свежият морски въздух не успяваше да разсее непоносимата воня, която се разнасяше от тях, но не миризмата на немити хора, а вонята на уплахата, безпокойството, страданието, отчаянието, стигнали до степен, след която следваше само надеждата за смъртта. Невъзможно беше да останеш безразличен и затова Ригучо му беше споделил, че повече не издържа.

Когато пристигна на пристанището, комисарят видя, че първият кораб беше пуснал дървеното мостче, по което да се преминава. Полицаяте се бяха наредили в две редици, за да се образува нещо като коридор между тях, и така чак до първия автобус, който чакаше със запален двигател. Ригучо, който стоеше в началото на мостчето за слизане от кораба, благодари веднага на Монталбано и си сложи очилата. На комисаря му се стори, че колегата му дори не го позна, толкова беше зает да наблюдава внимателно ситуацията.

След това Ригучо даде разрешение за слизане. Първа беше една цветнокожа жена с толкова голям корем, сякаш всеки момент ще започне да ражда. Не беше в състояние да направи дори крачка. Помагаха ѝ един моряк от кораба и друг чернокож мъж. Като стигнаха до линейката, изникна някакъв мотив за свада, тъй като черният мъж искаше да се качи заедно с нея. Морякът се опита да обясни на полицаите, че сигурно това е съпругът ѝ, защото по време на плаването непрекъснато са били прегърнати. Но нямаше начин, просто не беше възможно. Линейката потегли с включена сирена. Тогава морякът хвана под ръка избухналия в плач негър и го придружи до автобуса, като оживено му говореше. Обзет от любопитство, комисарят се приближи. Морякът му бърбореше на диалект, изглежда, беше венецианец или някъде от този край, а цветнокожият не разбираше нищо, но въпреки това се чувстваше утешен само заради приятелското звучене на думите му.

Монталбано тъкмо беше решил да се връща към колата си, когато видя олюляваща се и криволичеща групичка, сякаш съставена от пияници, а не от четирима емигранти, които вече бяха стигнали до края на мостчето за слизане от кораба. За миг не се разбра какво се случваше. След това се видя как между краката на четиримата изникна момченце, което беше най-много на шест години. Както внезапно се беше появило, също толкова внезапно изчезна, преодолявайки за миг кордона на полицаите. Докато двама от тях се спуснаха да тичат след него, Монталбано зърна детето, което с инстинкта на подгонено животно се насочи към една не толкова осветена зона от кея, където стърчаха останките на стар силос, обграден за по-голяма сигурност със стена. Никога не успя да проумее какво го накара да се развика:

— Спрете! Комисар Монталбано съм! Върнете се назад! Ще отида аз!

Полицаите се подчиниха.

Комисарят обаче вече беше изгубил от погледа си момченцето, но посоката, в която беше хванало, можеше да го отведе само до едно място, а това място беше затворено пространство, нещо като задънена улица между задната стена на стария силос и оградния зид на пристанището, от която нямаше никакви други изходи за бягство. Освен всичко останало, мястото беше пълно с празни туби и бутилки, стотици счупени касетки за риба и поне два или три развалени

двигателя от риболовните кораби. През този хаос беше трудно да се премине през деня, камо ли под мъждивата светлина на уличната лампа! Сигурен, че момченцето го наблюдава, привидно забави темпото и тръгна бавно с премерени стъпки, дори си запали цигара. Когато стигна до входа на този проход, се спря и каза с нисък и спокоен глас:

— Ела тук, дете, нищо няма да ти сторя.

Никакъв отговор. Наостри слух, абстрахирайки се от идващия откъм кея шум, подобен на този от приборя, но не този на вълните, а от глъчката, плача, стенанията, богохулствата, надуването на клаксоните, сирените и свистенето на гумите. Така ясно долови лекото задъхано дишане на детенцето, което, изглежда, се беше скрило на няколко метра от него.

— Хайде, излез навън, нищо няма да ти сторя.

Долови някакво шумолене, което идваше откъм дървения сандък точно пред него. Естествено, момченцето се беше свило на кълбо зад него. Можеше да направи само един скок и да го хване, но предпочете да остане неподвижен. Миг след това видя да се показват бавно ръката, раменете, главата и гърдите му. Другата част от тялото му си оставаше прикрита зад сандъка. Детето държеше ръцете си вдигнати нагоре в позиция „предавам се“, с облещени от страх очи, но се мъчеше да не заплаче и да не показва слабост.

„От кой ли ъгъл на преизподнята идва — запита се внезапно потресеният Монталбано, — след като на тази възраст вече беше научило този ужасяващ жест на вдигнатите ръце, който със сигурност не беше виждало нито на кино, нито по телевизията?“

Отговори си съвсем набързо, защото изведнъж в главата му проблесна нещо като истинска светкавица. И вътре в нея, докато тя продължаваше, изчезнаха сандъкът, задънената уличка, пристанището, самата Вигата. Сякаш всичко се изпари и след това се появи отново, възстановено в мащабите и черно-белите нюанси на стара снимка, видяна отдавна, но направена още по-отдавна, по време на войната, преди той да се роди. На тази снимка се виждаше едно еврейско или полско момченце с вдигнати нагоре ръце, с точно същите ококорени очи и същото желание да не заплаче, докато някакъв войник беше насочил пушката си срещу него.

Комисарят усети остър бодеж в гърдите, болка, от която му спря въздухът, изплашен, притвори клепачи и пак ги отвори. И най-накрая всяко нещо се върна към нормалните си пропорции, към реалната си светлина, а момченцето вече не беше еврейче или поляче, а беше отново цветнокожото дете. Монталбано направи крачка напред, хвана го за вкочанените от студ ръце, като ги стисна между своите. Остана така, очаквайки, че поне малко от неговата топлина ще се разпръсне и по тези малки пръстчета. Едва когато усети, че започва да се успокоява, държейки го за ръка, направи първата си крачка. Момченцето го последва, доверявайки му се послушно. Неочаквано в мислите на Монталбано се върна споменът за Франсоа, малкия тунизиец, който можеше да стане негов син, както искаше Ливия. Успя навреме да спре вълнението си, дори и с цената на това да прехапе долната си устна до кръв. Емигрантите все още слизаха от кораба.

От разстояние видя доста млада жена, която като добра майка с двете дечица, хванали се за полата ѝ, викаше неразбираеми думи, скубеше си косите, тропаше с крака по земята, дереше си блузката. Трима полицаи се опитваха да я накарат да се успокои, но не успяваха. После жената забеляза комисаря и момченцето и тогава вече нямаше никакъв начин да бъде спряна, избута с всички сили полицаите и се втурна с разперени ръце към двамата. В този момент се случиха две неща. Първото, че Монталбано усети явно как детенцето, като видя майка си, се вцепени, готово пак да избяга. Защо ли правеше така, вместо да се затича към нея? Монталбано го погледна и забеляза с удивление, че то се взираше в него, а не в майка си, с изпълнени с въпроси и отчаяние очи. Може би искаше да бъде оставено на свобода, за да избяга от нея, защото със сигурност майката щеше да го набие заради бягството му. Второто нещо, което се случи, беше, че жената, тичайки, стъпи накриво и падна на земята. Полицаите се опитаха да я изправят, но не успяха, защото тя не можеше да се помръдне, оплакваше се и докосваше лявото си коляно. И междувременно кимаше на комисаря да се приближи със сина ѝ. Веднага щом детето се изравни с нея, тя го прегърна и го обсипа с целувки, но не беше в състояние да стои изправена. Опитваше се, но падаше отново. Тогава някой повика линейка. От колата слязоха двама парамедици. Единият, много слаб и с мустаци, се наведе над жената, докосна крака ѝ и каза:

— Изглежда, е счупен.

Натовариха я на линейката заедно с трите ѝ деца и потеглиха. В този момент започнаха да слизат и останалите от втория кораб, но комисарят вече беше решил да се върне в Маринела. Погледна часовника: беше почти десет, безсмислено бе изобщо да се появява в дома на Чичо Албанезе. Сбогом, скални барбуни. В този час вече те дори не го очакваха. А освен това в интерес на истината стомахът му се беше свил и апетитът му напълно беше отминал.

Веднага щом пристигна в Маринела, се обади по телефона на Чичо Албанезе. Той му каза, че дълго го чакал, но после разбрал, че едва ли ще се появи.

— Все така оставам на разположение за историята с морските течения.

— Благодаря ти, Чичо.

— Ако искате, с оглед на това, че утре няма да излизам с риболовния кораб, мога да мина сутринта през вас в полицейското управление. Ще донеса със себе си и картите.

— Съгласен съм.

* * *

Постоя доста време под душа, за да измие сцените, които беше видял и чувстваше как са попили на малки невидими частици чак в порите му. Нахлузи първите панталони, които му попаднаха пред очите, и отиде в стаята, за да си поговори с Ливия. Протегна ръка и телефонът иззвъня. Отдръпна изведнъж ръката си, все едно беше докоснал огън. Инстинктивна и неконтролируема реакция, разбира се, но доказваше, че въпреки душа мислите за онова, което беше видял на пристанищния кей, все още глождеха съзнанието му и бяха изопнали нервите му.

— Здравей, любов моя. Добре ли си?

Изведнъж изпита необходимостта да има до себе си Ливия, да я прегърне, а тя да го утеши. Но тъй като реалността беше друга, само ѝ отговори:

— Да.

— Мина ли ти настинката?

— Да.

— Напълно?

Би трябвало да разбере, че Ливия му подготвя клопка, но беше твърде нервен и мислеше за други неща.

— Напълно.

— Значи, Ингрид добре те е излекувала. Каж ми какво направи? Сложила те е в леглото, нали? Завила те е добре? А приспивни песнички пъ ли ти?

Беше го изловила като глупак! Единственото нещо, което му оставаше, беше да я контраатакува.

— Слушай, Ливия, наистина имах тежък ден. Много съм уморен и нямам никакво желание да...

— Наистина ли си много уморен?

— Да.

— Защо не се обадиш на Ингрид, за да те поободри?

С Ливия щеше да загуби всички агресивни войни. Може би защитната война щеше да се развие по-добре.

— Защо не дойдеш ти?

Започна с намерението от устата му да излезе само една тактическа реплика, но в действителност я произнесе с такава искреност, че Ливия остана като гръмната:

— Сериозно ли говориш?

— Разбира се. Какъв ден е днес, вторник ли? Хубаво, утре отивай на работа и си пусни няколко дни отпуск. След това хвани самолета и идвай.

— Така де, така...

— Никакво „така“.

— Салво, ако зависеше само от мен... Имаме много работа в службата. Въпреки това ще се опитам.

— Между другото, искам да ти разкажа за нещо, което ми се случи тази вечер.

— Разкажи ми го сега, хайде.

— Не, искам да те гледам в очите, докато говоря.

Останаха на телефона около половин час. А биха искали да могат да останат и повече.

* * *

Заради разговора обаче беше изпуснал информационната емисия по „Свободна мрежа“.

Въпреки това пушна телевизора, нагласявайки канала на „Телевигата“.

Първото нещо, което съобщиха, бе, че докато сто и петдесетте емигранти получавали съдействие да слязат от корабите във Вигата, се беше случила трагедията в Скролити, в източната част на острова. Там времето било лошо и пълната с емигранти лодка се ударила в скалите. До този момент били намерени телата на петнайсет от тях.

— Но бройката на жертвите предстои да се увеличава — каза журналистът, използвайки някакво заучено изречение.

Междувременно показваха картини с телата на удавниците, чиито ръце бяха безпомощно увиснали, а главите им клюмнали назад; дечица, увити в безполезни одеяла, които не биха могли да ги стоплят в смъртта им; шокираните лица на спасителите, хаотичните препускания към линейките; коленичилият свещеник, който се молеше. Разтърсващи кадри.

„Да, но разтърсващи за кого?“ — запита се наум комисарят.

Благодарение на непрекъснато сменящите се толкова различни и толкова сходни картини всички бавно започваха да свикват с тях. Някои ги гледаха и казаха: „горкичките“, но после продължаваха да си ядат спагетите с миди.

На фона на тези картини се появи свитото лице на Пипо Рагонезе.

— В случаи като тези — каза хронистът, принцът на телевизионната мрежа — е абсолютно необходимо да се прибегне до хладнокръвния разум, без да се оставиш да бъдеш победен от инстинкта на чувствата. Нужно е да се поразсъждава върху един елементарен факт: християнската ни цивилизация не може да бъде изопачена до основи от неконтролируемите орди на отчаяните клетници и престъпници, които всекидневно слизат по нашите брегове. Тези субекти представляват истинска опасност за нас, за Италия, за целия западен свят. Законът Коци-Пини^[1], наскоро окончателно приет от нашите управници, независимо от критиките на опозицията, е единственият истински бастион пред нашествието. Но нека чуем мнението по този въпрос и на един просветен политик, почитаемия депутат Ченцо Фалпала.

Фалпала беше от онези хора с вечно сериозно изражение, с което се опитваха да предупредят, че никой на света не може да ги взима на подбив.

— Ще направя само кратко изявление. Законът Коци-Пини доказва, че действа превъзходно, и ако емигрантите умират, е точно защото законът осигурява начини за преследването на каналджиите, които в случай на затруднение нямат скрупули да бутнат в морето отчаяните хора, за да не рискуват да бъдат арестувани. Освен това бих искал да кажа, че...

Монталбано изведнъж се изправи и смени канала, по-скоро обезсърчен, отколкото ядосан от тази самонадеяна глупост. Заблуждаваха се, че ще спрат едно епохално преселение с полицейските си мерки и постановленията си. Тогава си спомни, че веднъж в едно тосканско селище беше видял изкривените панти на вратата на църквата, които от някакъв много силен натиск се бяха обърнали на обратно. Беше попитал за тях някакъв местен човек. А той му разказа, че по време на войната нацистите затворили жителите на селото вътре в храма, заключили вратата и започнали да хвърлят гранати отгоре. Тогава от отчаяние хората напънали вратата така, че да се отвори в обратната посока, и мнозина от тях успели да избягат.

Ето сега тези хорица, които идваха от най-бедни и разорени краища на света, имаха в себе си толкова много сила и отчаяние, за да обърнат пантите на историята в обратна посока. Напук на Коци, Пини, Фалпала и всички, които бяха причината и следствието за този свят, съставен от терористи, които убиваха по три хиляди американци наведнъж; за американците, които гледаха на стотиците цивилни жертви като на „странични ефекти“ от бомбардировките им; за шофьорите, които газеха хора и не спираха, за да им окажат помощ; за майките, които убиваха децата си в люлките без никакво обяснение; за децата, които заколваха майките, бащите, братята и сестрите си за пари; за подправените баланси, които в съответствие с новите правила не трябваше да се считат за фалшиви; за индивидите, които от години трябваше да се намират в затвора, но не само че бяха свободни, ами създаваха и диктуваха законите.

За да разсее мислите си, които го бяха обсебили, и да успокои малко нервите си, започна да превключва от един телевизионен канал

на друг чак докато не спря на канала, по който показваха две много бързи платноходки, участващи в някакво състезание.

— Очакваното оспорвано, но спортменско съревнование между двете вечни съперници, *Stardust* и *Brigadoon*, се приближава вече към своя край. И все още не можем да прогнозираме коя ще е победителката в това великолепно състезание. Следващата повратна точка без съмнение ще бъде решителната — каза коментаторът.

Показаха панорамна картина, заснета от хеликоптер. Зад двете лодки, които стояха начело, плаваха с последни сили още десетина.

— При шамандурата сме — извика спортният коментатор.

Една от двете платноходки направи маневра, взе завоя с изключителна елегантност, обиколи шамандурата и започна да плава назад по вече изминатия път.

— Ама какво става със *Stardust*! Нещо не е наред — каза разтревожено коментаторът.

Любопитно, но *Stardust* дори не беше направила намек за маневра. Продължаваше право напред, по-бърза отпреди, с попътен вятър в платната ѝ. Възможно ли бе да не е забелязала шамандурата? И тогава се случи нещо, невиждано досега. *Stardust*, очевидно извън контрол, може би с неуправляем рул, се заби яростно в закотвен плавателен съд, наподобяващ риболовен кораб, който се намираше по пътя на нейния курс.

— Невероятно! Удари се направо в съдийската лодка! Двата плавателни съда започват да потъват! Ето, идват да им окажат първа помощ! Невероятно! Изглежда, няма ранени. Повярвайте ми, приятели, през всичките тези години на ветроходни състезания никога не съм виждал такова нещо!

На това място спортният коментатор избухна в смях. Може би и Монталбано се засмя, спирайки телевизора.

* * *

Спа лошо; унасяше се за кратко и започваше да сънува, но след всеки сън се събуждаше като замаян. Един от тях особено го поразя. Намираше се при доктор Паскуано, който трябваше да направи аутопсия на един октопод. Никой не се удивляваше от това. Паскуано и

асистентите му гледаха на случая като на съвсем нормална процедура. Само на Монталбано ситуацията му изглеждаше странна.

„Извинете, докторе — питаше, — ама откога тук се правят аутопсии на октоподи?“

„Не знаете ли? Има ново разпореждане на министерството.“

„Ааа! А след това какво правите с останките им?“

„Раздават се на бедните, които ги изяждат.“

Комисарят обаче не можеше да проумее.

„Не мога да разбера с каква цел е това разпореждане?“

Паскуано го изгледа продължително и след това му каза:

„Защото нещата не стоят по начина, по който изглеждат.“

А Монталбано си спомняше, че докторът му беше казал същото това изречение по отношение на намерения от него труп.

„Искате ли да видите?“ — питаше го Паскуано, като повдигаше и сваляше скалпела си.

Изведнъж октоподът се превръщаше в дете, в чернокожо дете. Мъртво, разбира се, но все още с ококорени очи.

Докато се бръснеше, в мислите му се върнаха сцените от предната вечер на кея. И докато те преминаваха пред очите му, постепенно започна да изпитва някакво неприятно чувство. Имаше нещо, което не пасваше, някакъв детайл, който не беше на мястото си.

Заинати се, опитвайки се да си припомни картините, да ги фокусира по-добре. Но нищо не се получаваше. Падна духом. Това беше ясен знак за остаряването му, защото преди време щеше със сигурност да е в състояние да открие къде е грешката и кой е фалшивият детайл в общата картина.

Беше по-добре да престане да мисли.

[1] Имената са измислени от автора, който насочва към политиците Умберто Боси и Джанфранко Фини, които предлагат нов закон за емиграцията, приет през 2002 г. от италианския Сенат. — Б.пр.

↑

5.

Веднага щом влезе в кабинета си, повика Фацио.

— Има ли нещо ново?

Фацио направи учудено изражение.

— Комисарю, времето беше твърде кратко. Все още съм заседнал при онова приятелче. Разбира се, проверих заявленията за изчезналите лица както тук, така и в Монтелуза...

— Ааа... Много добре! — каза иронично комисарят.

— Комисарю, защо ме вземате на подбив?

— Ти да не си мислиш, че онзи мъртвец, плувайки в ранни зори, се е връщал към вкъщи?

— Не, господине, но не можех да пренебрегна ситуацията и да не се огледам и тук. След това разпитах този-онзи, но ми се струва, че никой не го познава.

— Взе ли идентификационния му картон?

— Да, господине. Възраст: около четирийсетте, височина: един и седемдесет и четири, с тъмна кожа и кафяви очи. Здраво телосложение. Особени белези: стар белег на левия крак, малко под коляното. Вероятно е накуцвал. Това е всичко.

— Не е кой знае какво.

— Така е. Затова направих още нещо.

— Какво си направил?

— Хм, с оглед на това, че не се понасяте с господин Аркуа, отидох в криминологията и поисках от един приятел да ми направи услуга.

— Тоест?

— Да ми направи фотопортрет на предполагаемото лице, което мъртвият е имал приживе. Още тази вечер би трябвало да ми го даде.

— Виж, дори и да умирам, пак няма да поискам услуга от Аркуа.

— Не се притеснявайте, комисарю, ще си остане между мен и приятеля ми.

— Какво мислиш да правиш междуременно?

— Ще се правя на търговски пътник. Сега набързо трябва да довърша няколко неща, но по-късно ще взема личната си кола и ще започна да обикалям селищата по брега — както тези на изток, така и тези на запад. Щом се появи първата новина, веднага ще ви уведомя.

Непосредствено след като Фацио излезе, вратата с всичка сила се тресна в стената. Но Монталбано дори не помръдна, със сигурност беше Катарела. А той вече беше свикнал с неговите влизания. Какво да прави? Да го застреля ли? Или да държи вратата на кабинета си винаги отворена? Единственото нещо, което му оставаше, беше да запази самообладание.

— Комисерийо, извинете ме, ръката ми се хлъзна.

— Влизай, Катаре.

Изречение, което по интонацията, с която го изричаше, отговаряше свършено на легендарното „Влизай, кретен!“ на братя Де Реж^[1].

— Комисерийо, тъй като рано тази сутрин тилифонира един журналист, питайки за вас, лично и пирсонално, аз исках да ви уведомя, че ми каза, че ще се обади отново.

— Каза ли как се казва?

— Пилат Понтийски, комисерийо.

Пилат Понтийски?! Дали Катарела беше в състояние да му предаде с точност името и фамилията му!

— Катаре, когато Пилат Понтийски се обади отново, кажи му, че съм с Каяфа на спешно събрание на Синедриона.

— Каяфа ли казахте, комисерийо? Да съм сигурен, че няма да го забравя.

Но не се помръдваше от вратата.

— Катаре, какво има?

— Вчера късно вечерта, по никое време, ви видях по телевизията.

— Катаре, ама ти прекарваш свободното си време, като ме гледаш по телевизията ли?

— Не, господин комисерийо, случайно стана.

— Какво давахте, повторение на когато бях гол ли? Вижда се, че съм увеличил зрителската аудитория.

— Не, господин комисерийо, в директно предаване. Видях ви след полунощ по „Свободна мрежа“. Бяхте на кея и казвахте на двама

от нашите да се върнат назад, защото сте щели вие да се погрижите за всичко. О, Богородице, колко убедително им заповядвахте, комисерийо!

— Добре, Катаре. Благодаря ти, може да тръгваш.

Катарела доста го притесняваше. Но не защото имаше съмнение за неговата нормална сексуална ориентация, а защото, ако си подадеше оставката, както беше решил, със сигурност той щеше да страда като куче, изоставено от стопанина си.

* * *

Чичо Албанезе пристигна към единайсет часа с празни ръце.

— Не донесе ли бумагите, за които ми каза?

— Ако бях ви показал мореплавателските карти, щяхте ли да разберете нещо от тях?

— Не.

— Тогава за какво да ви ги нося? По-добре е да ви го обясня устно.

— Тогава ще задоволиш ли любопитството ми, Чичо? Вие, капитаните на риболовните кораби, всички ли използвате карти?

Албанезе го погледна смаяно.

— Шегувате ли се? Заради естеството на работата, която вършим, частта от морето, която ни е нужна, я знаем наизуст. Малко сме прихванали от бащите си и малко сме научили сами. За новостите ни помага радарът. Но морето винаги е едно и също.

— Ами тогава ти защо ги използваш?

— Аз не ги използвам, комисарю. Гледам ги и ги изучавам, защото на мен ми харесва. Но не взимам картите на борда. Доверявам се повече на практиката.

— И така, какво можеш да ми кажеш?

— Комисарю, най-напред трябва да ви съобщя, че тази сутрин, преди да дойда тук, отидох да потърся бай Стефано.

— Извинявай, Чичо, но аз не...

— Стефано Лагумина, но всички ние го наричаме бай Стефано, на деветдесет и пет години е, но мисълта му е толкова бистра, че няма друга като неговата. Бай Стефано сега не излиза в морето, но е най-

старият рибар във Вигата. Първо е имал рибарска лодка, след това риболовен кораб. Това, което той каже, винаги се оказва чистата истина.

— Значи, си искал да се консултираш с него.

— Да, господине. Исках да съм сигурен за това, което си мислех. А бай Стефано е съгласен с мен.

— И какви са заключенията ви?

— След малко ще стигна и до тях и ще ви кажа. Мъртвият е бил довлечен от едно повърхностно течение, което винаги се движи с еднаква скорост от изток на запад и което ние добре познаваме. Там, където вие сте се натъкнали на трупа, пред Маринела, е мястото, в което течението се намира най-близо до брега. Разбрахте ли ме?

— Отлично. Продължавай.

— Въпросното течение е бавно. Знаете ли колко възела е скоростта му?

— Не, нито пък искам да знам. И между нас да си остане, ама не знам дори на колко отговаря един възел или една морска миля.

— Морската миля — на хиляда осемстотин петдесет и един метра и осемдесет и пет сантиметра. В Италия. Докато в Англия...

— Остави това, Чичо.

— Както желаете. Та това течение идва отдалече и не е от нашия край. Достатъчно е да се спомене само, че сме се натъквали на него и около нос Пасеро. Оттам влиза в тукашните води и преминава покрай целия бряг, та чак до Мадзара. След това продължава напред по собствено усмотрение.

Е, стига, бе! Това означаваше, че въпросният труп може да е бил изхвърлен в морето от всяка точка някъде около средата на южните брегове на острова! Албанезе прочете унинието в лицето на комисаря и му се притече на помощ.

— Знам онова, което си мислите. Но трябва да ви кажа нещо важно. Въпросното течение малко преди Бианконара се пресича от едно друго, което е по-силно и върви на обратно. Затова труп, който се оказва, че е влачен от Пакино към Маринела, никога не би пристигнал в Маринела, защото второто течение би го завлякло в залива на Фела.

— Следователно това означава, че случката с моя мъртвец със сигурност е станала след Бианконара.

— Точно така, комисарю! Всичко сте разбрали.

И затова евентуалният периметър на разследването се стесняваше само в рамките на шейсетина километра от брега.

— Трябва да ви кажа също — продължи Албанезе, — че говорих с бай Стефано и за състоянието, в което се е намирал трупът, когато сте го намерили. Нали и аз го видях: човекът е труп поне от два месеца. Съгласен ли сте?

— Да.

— Тогава ви казвам, че един труп няма да се носи по водата два месеца, за да измине разстоянието между Бианконара и Маринела. Най-много то да му отнеме десет-петнайсет дни, пресмятайки скоростта на течението.

— Тогава?

Чичо Албанезе се изправи и подаде ръка на Монталбано.

— Комисарю, не е моя работа, аз, морякът, да ви давам отговор на този въпрос, а ваша, защото сте полицейски комисар.

Отлично разпределение на ролите. Чичо не искаше да се напъва в област, която не беше негова. На Монталбано не му оставаше друго, освен да му благодари и да го изпрати до вратата. Тук се спря и повика Фацио.

— Имаш ли карта на провинцията?

— Ще намеря.

Когато Фацио му я донесе, той я погледна за момент, а после каза:

— Ще ти подхвърля някакви трохи, ако това е утеха за теб, че на базата на сведенията, които ми даде Чичо Албанезе, мъртвият, който трябва да бъде идентифициран, със сигурност се е въртял между Бианконара и Маринела.

Фацио го погледна недоумяващо:

— И какво от това?

Комисарят се засегна.

— Как какво от това? Това свива доста периметъра на разследването!

— Комисарю, ама как, след като куцо и сакато във Вигата знае, че въпросното течение идва откъм Бианконара! Аз никога не бих отишъл чак до Фела, за да търся сведения за него!

— Съгласен съм, но сега поне сме наясно, че се касае само за пет селища, които трябва да се проверят.

— Пет?

— Да, пет! Ела да ги преброиш на картата.

— Комисарю, селищата са осем. Към тези пет трябва да добавите Спигонела, Триказе и Белависта.

Монталбано приведе глава над картата и пак я повдигна.

— Тази карта е от миналата година. Как така не са отбелязани на нея?

— Защото са селища, построени незаконно.

— Какви ти селища! Четири къщи на кръст...

Фацио го прекъсна, като поклати глава отрицателно.

— Не, господин комисар. Истински селища са. Собствениците на тези къщи плащат данъците си в най-близката община. Имат канализация, вода, ток, телефон. И всяка година тези селища стават все по-големи. Тъй като се знае много добре, че къщите им никога няма да бъдат бутнати, защото никой политик не иска да загуби гласоподаватели. Добре ли се изразих? След това нещата се оправят с по някоя глоба за незаконно строителство, с която постройките се узаконяват, и така всички заживяват щастливи и доволни. Да не говорим за вилите и по-малките къщички, построени по плажа! Четири или пет от тях дори имат нещо като частни пристани.

— Изчезвай! — заповяда му ядосаният Монталбано.

— Комисарю, имайте предвид, че вината не е моя — каза Фацио, излизайки.

* * *

В късния следобед се получиха две телефонни обаждания, предназначени да развалят още повече и без това лошото му настроение. Първото беше от Ливия, която му каза, че не е успяла да си пусне няколко дни от отпуската. Второто — от Якопело, асистента на Паскуано.

— Комисарю... — започна шепнешком. — Вие ли сте?

— Да, аз съм — каза Монталбано, снижавайки инстинктивно гласа си.

Изглеждаха като двама съзаклятници.

— Извинете ме, че ви говоря така, но не искам колегите да ме чуят. Искам да ви кажа, че доктор Мистрета тази сутрин предварително извърши аутопсията и според него се касае за удавяне. Това означава, че няма да поиска да се направят онези анализи, за които говореше доктор Паскуано. Опитах се да го убедя, но без никакъв успех. Ако се бяхте обзаложили с мен, щяхте да спечелите.

Ами сега? Как да задвижи нещата официално? Докладната записка на онази дървена глава Мистрета, изключвайки убийството, затваряше вратите пред всяко едно възможно разследване. А комисарят не разполагаше дори със заявление за изчезнал човек. Нямахше нищо, на което да се опре. В момента този мъртвец беше *un nuddru ammiscatu cu nenti* — нула, смесена с нищо. Но както Елиът^[2] пише в четвъртата част — „Смърт във вода“, от поемата си „Пустата земя“ по отношение на Флеб, финикийския удавник: „Езичник или пък евреин, / ти, който въртиш колелото и гледаш по посоката на вятъра, / помисли за Флеб...“^[3], той щеше да продължи да мисли за този мъртвец без име. Щеше да го приеме като почетен ангажимент, защото в една студена ранна утрин самият мъртвец беше дошъл да го потърси.

* * *

Времето да похапне беше дошло. Да, но къде? Комисарят получи потвърждение, че неговият свят беше започнал да рухва, около месец след срещата на Г-8, когато в края на едно превъзходно ядене Калоджеро, собственик, готвач и сервитьор в гостилница „Сан Калоджеро“, му съобщи, че въпреки нежеланието си се оттегля.

— Шегуваш ли се, Кало?

— Не, комисарю. Както знаете, имам два байпаса и съм на седемдесет и три лазарника. Докторът ми каза да спра да работя.

— А аз?! — беше се изплъзнало от устата на Монталбано.

Изведнъж се почувства нещастен като персонаж от любимите романи на народа, като прелъстената и изоставената, изгонена от вкъщи със заченатото в грях дете в утробата си, като малката кибритопродавачка под снега, като сирачето, което търси сред боклуците нещо за ядене...

Вместо отговор Калоджеро беше разперил безутешно ръце. А после беше дошъл и ужасният ден, в който му беше прошепнал:

— Утре не идвайте. Ще е затворено.

Бяха се прегърнали, почти плачейки. От този момент беше започнал пътят към голготата. През следващите дни беше изпробвал половин дузина ресторанти, гостилници, кръчми, но те не се бяха оказали по вкуса му. Да не си криви душата — не можеше да каже, че готвеха лошо, но на всички им липсваше онази неопределима особеност в ястията на Калоджеро. За известно време реши да се превърне в домошар и да се прибира да яде в Маринела вместо в гостилницата. Аделина му приготвяше по една гозба на ден, но това означаваше, че ако я изядеше на обяд, вечерта трябваше да си дояде с кашкавал и маслини или с осолени сардини и салам; ако пък я хапнеше за вечеря, на обяд трябваше да яде кашкавал и маслини или осолени сардини и салам. Колкото по-дълго продължаваше това, толкова повече се отчайваше. Отново беше тръгнал на лов за хубава кухня. Откри един добър ресторант в околностите на нос Русело. Намираще се точно на плажа, ястията му бяха изискани и не бяха скъпи. Проблемът обаче беше, че за да отиде до него, да хапне и да се върне, му трябваша най-малко три часа, а той невинаги разполагаше с толкова време.

* * *

В този ден реши да пробва гостилницата, която му беше препоръчал Мими.

— Ти ял ли си в нея? — попита го недоверчиво Монталбано, който не хранеше никакво уважение към небцето на Ауджело.

— Аз не, но един приятел, който е по-претенциозен и от теб, ми каза само хубави неща.

Тъй като гостилницата, която се казваше „При Енцо“, се намираще във високата част на градчето, комисарят се примири, че ще трябва да отиде с колата си. Отвън биеше на очи, че салонът за хранене е от някаква вълнообразна ламаринена конструкция, а кухнята, изглежда, се намираще в съседната до нея къща. Имаше вид на временна постройка, пригодена за целта, което пък се хареса на Монталбано. Влезе и седна на една свободна маса. Шейсетгодишният

мършав мъж с много светли очи, който наблюдаваше движенията на двамата келнери, се приближи и се изтъпанчи пред него, без да каже нито дума дори за поздрав. Усмиваше се.

Монталбано го погледна въпросително.

— Знаех си аз — каза човекът.

— Какво?

— Че след дългите обиколки ще дойдете тук. Очаквах го.

Очевидно в градчето се беше разнесла клюката за неговите мъки след затварянето на обичайната гостилница, която посещаваше.

— Ето ме, тук съм — отвърна му раздражено комисарят.

Впиха поглед един в друг. Предизвикателството в стил американски уестърн беше отправено. Енцо извика един от сервитьорите.

— Подреди масата на комисар Монталбано и си отваряй очите за залата. Аз отивам в кухнята. Лично ще се погрижа за него.

Предястието, състоящо се само от варени октоподчета със зехтин и лимонов сок, имаше наситен вкус на море и веднага се разтапяше в устата. Макароните с черен сок от сепия можеха достойно да се състезават с тези на Калоджеро. А в микса от барбуни, лавраци и ципури на скара комисарят откри онзи райски вкус, който си мислеше, че е загубил завинаги. В главата му започна да звучи музика, някакъв триумфален марш. Изтегна се блажено на стола. После въздъхна дълбоко.

След дългото и опасно плаване най-накрая Одисей беше намерил своята толкова търсена Итака.

* * *

Донякъде помирнен с живота, Монталбано се качи на колата си и се отправи към пристанището. Беше безсмислено да минава покрай магазинчето за ядки, защото в този час щеше да е затворено. Остави колата на кея и тръгна по него. Срещна обичайния рибар с въдица, който го поздрави, като му махна с ръка.

— Кълват ли?

— Не, дори и да им плащаш.

Стигна до скалата под фара и седна. Запали цигара и ѝ се наслади. Когато я изпуши, я хвърли в морето. Фасът, леко поклащаш се от движението на водата, докосваше ту скалата, върху която седеше, ту съседната на нея. През главата на Монталбано премина светкавична мисъл. Ако на мястото на фаса имаше човешко тяло, това тяло, естествено, нямаше да докосва, а щеше да се блъска, макар и не стремително, в морските скали. Точно както беше казал Чичо Албанезе.

Повдигна поглед и видя в далечината колата си на кея. Забеляза, че я е оставил на същото място, на което беше спрял с цветнокожото момченце, докато емигрантите слизаха от кораба, а майка му така се втурна към тях, че чак си счупи крака. Изправи се и се върна назад. Беше го обзело желание да разбере как е завършила тази история. Със сигурност майката беше в болницата с гипсиран крак.

Влезе в кабинета си и се обади веднага на Ригучо.

— О, боже, Монталба, каква излагация само!

— За каква излагация ми говориш?

— Все още не съм ви върнал очилата. Напълно ми изскочи от ума! Тук е такава бъркотия, че...

— Ригу, не ти се обаждам за очилата. Исках да те питам нещо. Ранените, болните и бременните жени в коя болница ги карат?

— В поне три в Монтелуза, една от...

— Почакай, интересуват ме само онези, които снощи слязоха от корабите.

— Дай ми малко време.

Очевидно Ригучо трябваше да се поразрови малко из документите, преди да му отговори:

— Тук, в „Сан Грегорио“.

Монталбано предупреди Катарела, че ще бъде извън полицейското управление за около час, качи се на колата си, спря пред едно кафене, купи три шоколадчета и потегли към Монтелуза. Болницата „Сан Грегорио“ беше разположена извън града, но от Вигата се стигаше лесно до нея. Трябваша му дващестина минути. Паркира, осведоми се къде е ортопедията. Взе асансьора, качи се на третия етаж и се обърна към първата медицинска сестра, която среща.

Каза ѝ, че търси емигрантка, която предната вечер си е счупила крака, слизайки от кораба във Вигата. Добави, че жената е водела със

себе си и три деца. Медицинската сестра изглеждаше леко озадачена.

— Искате ли да изчакате тук? Ще отида да проверя.

Върна се след около десетина минути.

— Както си мислех, в отделениято няма емигрантка, приета заради счупен крак. Има само една, която е с фрактура на ръката.

— Мога ли да я видя?

— Извинете ме, но вие кой сте?

— Комисар Монталбано.

Медицинската сестра му хвърли един поглед. Изглежда, ѝ беше достатъчен, за да се убеди, че човекът, който стоеше пред нея, има точно физиономията на ченге, защото му каза само:

— Последвайте ме.

Емигрантката със счупената ръка първо не беше чернокожа, а изглеждаше със загар на кожата, и освен това беше грациозна, слаба и дребничка.

— Вижте — каза Монталбано леко сконфузен, — аз самият вчера вечерта видях как санитарите я откараха с линейката...

— Защо не попитате в „Бърза помощ“?

Наистина трябваше. Възможно бе фелдшерът да се е объркал, поставяйки диагноза счупване. Нищо чудно жената само да си е била навехнала крака и да не е имало нужда да я приемат в болница.

В „Бърза помощ“ от тримата, които са били на смяна предишната вечер, никой не си спомни да е виждал чернокожа жена със счупен крак и три дечица с нея.

— Кой фелдшер беше дежурен?

— Доктор Мендолия. Но днес е в почивка.

С триста уговорки, ругаейки светците, успя да получи телефонния му номер. Доктор Мендолия беше любезен, но категоричен, че не е виждал никаква емигрантка с фрактура на крака. Нито пък с изкълчване. След тези думи го отпрати по живо, по здраво.

Едва излязъл на площадката пред бойницата, видя няколко спрели линейки. Недалече от него няколко мъже в бели престилки говореха помежду си. Приближи се и веднага разпозна много слабичкия фелдшер с мустаците. Може би и той го разпозна.

— Не бяхте ли и вие снощи на пристанището?

— Да. Комисар Монталбано съм. Къде закарахте онази жена със счупения крак и трите деца?

— Тук, в „Бърза помощ“. Но се оказа, че кракът ѝ не е счупен, объркал съм се. Освен това, макар и с усилие, слезе сама от линейката. Видях я да влиза в „Бърза помощ“.

— Защо лично не сте я придружили?

— Комисарю, вече се обаждаха да тръгваме спешно за Скролити. Там беше голяма лудница. Защо, не можете ли да я намерите?

[1] Дуо комици, нащумяло в Италия през трийсетте и четирийсетте години на миналия век. — Б.пр. ↑

[2] Томас Стърнз Елиът (1888–1965) — бележит американски писател. — Б.пр. ↑

[3] Превод от англ. Георги Рупчев. — Б.пр. ↑

6.

Ригучо, видян на дневна светлина, имаше прежълтjало лице, торбички под очите и дълга брада. Монталбано забеляза изтормозения му вид.

— Зле ли ти е?

— Уморен съм. И аз, и хората ми вече не издържаме. Всяка вечер има кораб и всеки път приемаме минимум два̀сет нелегални емигранти, а понякога са и до сто и петдесет. Началникът на полицията отиде в Рим да обясни ситуацията и да поиска още хора. Но, представи си! Ще се върне само с големите им хубави обещания. Кажи, с какво мога да ти помогна?

Когато Монталбано му разказа за изчезналата емигрантка и трите дечица, Ригучо не каза нито дума. Ограничи се само с това да го погледне над струпаните върху бюрото му документи.

— Не си даваш много зор — избухна комисарят.

— Според теб какво трябва да направя? — отговори му Ригучо.

— Откъде да знам — да наредиш да я потърсят, да изпратиш съобщения...

— Ама ти зъб ли им имаш на тези нещастници?

— Аз?!

— Е, да. Струва ми се, че си почнал да се ожесточаваш.

— Да се ожесточавам?! Ти си този, който е в сговор с това правителство!

— Невинаги. Понякога да, понякога не. Монталба, казано накратко, аз съм човек, който ходи в неделя на литургия просто защото съм вярващ. Толкова. Сега ще ти обясня как са се развили нещата, защото има и други такива прецеденти. Тази жена ви е взела на подбив, теб и докторите...

— Изиграла е добре падането си ли?

— Да, господине, театър. Интересувало я е да я закарат до „Бърза помощ“, където е лесно да влезе и да излезе, когато си поиска.

— Ама защо? Имала е нещо за криене ли?

— Вероятно да. Според мен става дума за фамилно присъединяване, направено извън рамките на закона.

— Обясни ми по-добре.

— Почти със сигурност съпругът ѝ е нелегален емигрант, който обаче си е намерил по нашия край някаква работа на черно. И е привикал семейството си, използвайки хора, които печелят от тези истории. Ако жената беше изпълнила законната процедура, трябвало е да декларира, че съпругът ѝ е нелегален емигрант в Италия. Така според новия закон всички до един щяха да се окажат изхвърлени от страната. Затова са използвали другата вратичка, за да успеят да останат.

— Разбрах — каза комисарят.

Извади от джоба си трите шоколадчета и ги остави на бюрото на Ригучо.

— Бях ги купил за онези дечица — промърмори.

— Ще ги дам на моето дете — каза Ригучо, прибирайки шоколадчетата в джоба си.

Монталбано го погледна смаяно. Знаеше, че колегата му е женен от шест години, но вече беше загубил надеждата, че ще имат деца. Ригучо разбра каква мисъл му мина през главата.

— С Тереза успяхме да осиновим едно детенце от Бурунди. Ах, за малко пак да забравя. Ето ти очилата.

* * *

Катарела се беше вторачил в компютъра, но веднага щом видя комисаря, остави всичко и се затича насреща му:

— Ааа, комисерийо, комисерийо!

— Какво правеше на компютъра? — попита го Монталбано.

— Ааа, с онова там ли? Фацио ме помоли да му помогна за установяване на една самоличност. За този, плуващия мъртвец, когото сте намерили в морето.

— Добре. Какво искаше да ми кажеш?

Катарела се замисли учудено и впери поглед във върха на обувките си.

— Е?

— Моля за извинение, но го забравих, комисерийо.

— Не се притеснявай, когато се сетиш, ще ме...

— Сетих се, комисерийо! Отново и пак се обади Пилат Понтийски! Казах му, както вие ми бяхте казали да му кажа, че сте на събрание с господин Каяфа и господин Синедрио, но той не обърна никакво внимание, каза ми така да ви кажа на вас, че трябва да ви каже едно нещо.

— Добре, Катаре. Ако се обади отново, кажи му да ти каже каквото има да ми казва, а после ти ще ми го кажеш.

— Комисерийо, извинете ме, но съм обзет от любопитство. Ама Пилат Понтийски не беше ли онзи?

— Онзи кой?

— Онзи, който в древността си е измил ръцете?

— Да.

— Тогава този, който тилифонира, би трябвало да му е потомък?

— Когато се обади, лично го попитай. Фацио тук ли е?

— Да, господин комисерийо. Преди малко се върна.

— Прати го при мен.

* * *

— Ще ми позволите ли да седна? — попита Фацио. — Честно казано, краката ми започнаха вече да пушат от толкова ходене. И все още съм само в началото.

Седна, извади от джоба си купчинка снимки и ги подаде на комисаря.

— Моят приятел от криминологията успя да ми ги даде навреме.

Монталбано ги погледна. На тях се виждаше лицето на безличен четирийсетгодишен мъж, на едната от тях беше с дълга коса, на другата — с мустаци, на третата с много къси коси и така нататък. Но бяха, как да се каже, напълно анонимни, безизразни и в тях не се забелязваше типичната светлина, струяща от очите на всеки човек, която подчертава неговата индивидуалност.

— На всичките изглежда като умрял — каза комисарят.

— Какво искате, да го накарат да се съживи ли? — подскочи Фацио. — По-добре от това не можеха да го направят. Спомняте ли си

в какъв вид беше лицето му? Според мен тези снимки ще ни бъдат от полза. Дадох копия и на Катарела, за да направи съпоставка с архива, но ще е дълга история, изобщо голяма каша.

— Не се и съмнявам в това — каза Монталбано. — Виждам те обаче, че леко си изнервен. Какво има?

— Работата, която свърших и ми остава да довърша, е безсмислена.

— Защо?

— Търсим в селищата по брега на морето. Но може ли някой да каже, че този мъж не е бил убит, в което и да е селище от вътрешността на острова, сложен в багажника на кола, докаран до някой плаж и хвърлен в морето?

— Не мисля. Обикновено тези, които ги убиват в планината или в някое селище от вътрешността, завършват изхвърлени в някой кладенец или в някоя пещера по скалистите хълмове. И така, кой ни забранява най-напред да проучим из крайморските селища?

— Горките ми крака ни го забраняват, комисарю.

* * *

Преди да отиде да си легне, се обади на Ливия. Завари я в лошо настроение, защото не беше могла да тръгне за Вигата. Благоразумно Монталбано я остави да излее мъката си, като от време на време измънкваше по едно „хм“, което му служеше като удостоверение, че я слуша внимателно. После Ливия без никаква връзка го попита:

— Какво искаше да ми кажеш?

— Аз ли?

— Хайде, Салво. Снощи ми каза, че трябва да ми разкажеш нещо, но предпочиташ да го направиш в мое присъствие. Не мога да дойда при теб, затова сега ми кажи всичко по телефона.

Монталбано прокле дългия си език. Ако Ливия беше пред него, докато ѝ разказваше за бягството на момченцето при слизането на емигрантите от кораба, би могъл да подбере думите, тона и жестовете си, за да избегне изпадането ѝ в меланхолия при спомена за Франсоа. И при най-малката промяна в изражението ѝ щеше да знае как да

промени посоката на разговора, така обаче... Опита да се измъкне от разговора, за да разреши проблема.

— Знаеш ли, че изобщо не си спомням какво съм искал да ти кажа.

Веднага след това си прехапа устните, защото беше направил голяма глупост. Дори и да беше на десет хиляди километра разстояние и по телефона, Ливия веднага щеше да разбере по тембъра на гласа му, че ѝ разправя небивалици.

— Салво, дори не се опитвай. Хайде, казвай.

В десетте минути, през които говори, на Монталбано му се струваше, че върви по минирано поле. Ливия нито веднъж не го прекъсна, не направи никакъв коментар.

— ... и затова колегата ми Ригучо е убеден, че това е било фамилно присъединяване, както той го нарича, с щастлив край — завърши, попивайки потта си.

Дори и щастливият край не подтикна Ливия да реагира. Комисарят се притесни.

— Ливия, там ли си още?

— Да. Размишлявам.

Тонът ѝ беше твърд, а в гласа ѝ нямаше никаква нотка на колебание.

— Върху какво? Няма нищо, за което да размишляваш, това е само една маловажна историйка.

— Не говори глупости. Разбрах и защо предпочиташе да го разкажеш в мое присъствие.

— Какви мисли ти минават през главата, аз не...

— Няма значение.

Монталбано не каза нищо повече.

— Разбира се, че е странно — продължи след малко Ливия.

— Кое?

— На теб нормално ли ти се струва?

— Ако не ми кажеш какво, как да ти отговоря?!

— Поведението на детето.

— Странно ли ти се стори?

— Разбира се. Защо е опитало да избяга?

— Ливия, опитай да си дадеш сметка за ситуацията! Това дете със сигурност трябва да е било обзето от паника.

— Не мисля.

— И защо?

— Защото обзетото от паника дете, ако майка му е наблизно, се вкопчва в полата ѝ с всички сили, както ми каза, че са правели останалите две по-малки деца.

„Вярно е“ — каза си наум комисарят.

— Когато се е предало — продължи Ливия, — не се е предало на врага, който в случая си бил ти в онзи момент, но пред обстоятелствата. Дало си е ясна сметка, че няма повече пътища за бягство. Каква ти паника!

— Обясни ми — каза Монталбано. — Всъщност предполагаш, че това дете се е възползвало от ситуацията, за да избяга от майка си и братята си?

— Ако нещата стоят по начина, по който ти ми ги представи, мисля, че е точно така.

— Ама защо?

— Това не го знам. Може би не е искало да види отново баща си. Това би могло да е логичното обяснение.

— И предпочита да се впусне в приключения в непозната страна, без да знае местния език, без пукната пара, без подкрепа, без нищо? Детето беше само на около шест години.

— Салво, щеше да имаш право, ако се отнасяше за някое от нашите деца, но онези там... Те изглеждат на шест години, но жизненият им опит е вече на зрели мъже. Бързо се пораства сред глад, война, масови убийства, смърт и страх.

„Може би и това е вярно“ — каза си пак наум Монталбано.

* * *

С едната ръка отметна чаршафа, а с другата се подпря на леглото, повдигна левия си крак, но остана така, като поразен от мълния.

Изведнъж усети, че кръвта в жилите му замръзва. Защото точно в този момент в мислите му се върна погледът на момченцето, докато го държеше за ръката, а майка му тичаше, за да си го вземе. Тогава не беше разбрал този поглед, но сега, след всичко, което му каза Ливия, да. Очите на детето го умоляваха. Казваха му: „За бога, остави ме да си

тръгна, остави ме да избягам“. Докато се приготвяше да си ляга, горчиво се обвини, че не е съумял веднага да схване смисъла на този поглед. Започваше да засича, беше му трудно да си го признае, но беше така. Как не се усети, прибягвайки до думите на доктор Паскуано, че нещата не бяха такива, каквито изглеждаха?

* * *

— Комисерийо? На тилифона е една медицинска сестра от болницата „Сан Грегорио“ в Монтелуза...

Какво му ставаше на Катарела? Беше произнесъл правилно името на болницата!

— Какво иска?

— Иска да говори с вас лично и пирсонално. Казва, че се казва Агата Милитело. Да ви я прехвърля ли?

— Да.

— Комисар Монталбано? Агата Милитело съм и...

Невероятно! Казваше се наистина така. Какво ли чудо беше станало, че Катарела налучка две имена едно след друго?

— ... медицинска сестра съм в „Сан Грегорио“. Разбрах, че вчера сте идвали тук, за да получите сведения за една емигрантка с три деца, но не сте я открили. Аз видях тази жена и трите ѝ деца.

— Кога?

— Снощи. От болницата ми се обадиха да дойда отново на работа, тъй като започваха да пристигат ранените от Скролити. Този ден ми се падаше да почивам. Живея близо до болницата и затова идвам на работа пеша. Като пристигнах, видях въпросната жена, която се приближаваше към мен тичешком, теглейки и трите си деца. Когато вече почти се изравнихме, пристигна кола, която внезапно спря. Мъжът, който беше на волана, я извика. Веднага щом всички се качиха, потегли с голяма скорост.

— Чуйте ме, ще ви задам един въпрос, който ще ви се стори странен, но моля ви, помислете добре, преди да ми отговорите. Видяхте ли нещо, което да ви шокира?

— В какъв смисъл?

— Хм, не знам... Случайно най-голямото дете да се е опитало да избяга, преди да се качи в колата?

Агата Милитело помисли съвестно.

— Не, комисарю. Най-голямото дете се качи първо, подбутвано от майка си. След това другите две по-малки и най-накрая жената.

— Успяхте ли да видите номера на колата?

— Не. Дори не ми мина през ум да го направя. Нямахте причина за това.

— Така е. Благодаря ви.

Тези свидетелски показания слагаха окончателно край на случая. Ригучо имаше право, че се е касало за фамилно присъединяване. Дори и по-голямото дете да е таило по-различно мнение и чувства за въпросното присъединяване.

* * *

Вратата се тресна с всичка сила, Монталбано подскочи на стола, а къс от мазилката падна, въпреки че преди по-малко от месец беше подновена. Повдигайки поглед, комисарят видя спрелия на прага Катарела, който този път дори не си направи труда да каже, че вратата му се е изплъзнала. Изражението му беше тържествено, сякаш само триумфален марш можеше да му подхожда като звуков фон.

— Е? — попита го Монталбано.

Катарела изпъчи гърди и от устата му излезе нещо подобно на слонски рев. От съседната стая връхлетя разтревожено Мими.

— Какво става?

— Намерих я! Идентифицирах го! — извика Катарела, като тръгна напред и остави върху бюрото една увеличена снимка и разпечатка от компютъра.

Както на голямата снимка, така и на доста по-малката, която се мъдреше в горния ляв ъгъл на разпечатката, изглежда, се виждаше един и същи мъж.

— Ще ми обясните ли? — попита Мими Ауджело.

— Разбира се, господине — каза гордо Катарела. — Тази голямата фотография ми даде Фацио, а на нея е мъртвият мъж, който е

плувал предишната сутрин с комисерия. Тази на разпечатката я идентифицирах аз. Погледнете, господине. Не са ли образ и подобие?

Мими заобиколи бюрото и застана зад гърба на комисаря, наведе се и погледна. След това произнесе становището си:

— Приличат си. Но това не е един и същи човек.

— Господин Ауджело, ама вие трябва да съобразите едно съображение — отвърна му Катарела.

— И какво е то?

— Че голямата снимка не е снимка, а фотографска рисунка на вероятната физиономия на мъртвия. Просто рисунка. Може да има грешки по нея.

Мими тръгна да излиза от кабинета, но продължи да упорства:

— Не е един и същи човек.

Катарела разпери ръце и погледна комисаря, оставяйки съдбата си в неговите ръце. Или „разпни го“, или „осанна“. Имаше някаква прилика, това не можеше да се отрече. Така че си заслужаваше да се направи поне проверка. Мъжът се казваше Ернесто Ерера и се укриваше от закона вече две години. Зад гърба си имаше цял списък с престъпления — започваха от кражба с взлом и стигаха до въоръжен грабеж, всичките извършени в Козенца и околностите. За да печели време, беше по-добре да не следва процедурата.

— Катареле, отивай при господин Ауджело и го попитай дали имаме някой приятел в дирекцията на полицията в Козенца.

Катарела излезе, след малко се върна, отвори уста и каза:

— Ватиато, комисерийо. Така се казва.

Вярно, така се казваше. За трети път в много кратък период от време Катарела беше налучкал името. Може би следващото, което предстоеше, беше краят на света?

— Обади се в дирекцията на полицията в Козенца, поискай да те свържат с комисар Ватиато и ми го прехвърли.

Колегата от Козенца беше човек с гаден характер. Дори и този път го доказа.

— Какво има, Монталбано?

— Може би намерих един от вашия контингент, когото издирвате, някой си Ернесто Ерера.

— Наистина ли?! Само не ми казвай и че си го арестувал!

Защо ли се учудваше толкова? Монталбано усети, че работата намирисва.

Зае отбранителна позиция.

— Как не! Най-много да съм намерил тялото му.

— Хайде, бе! Ерера е мъртъв почти от година и е погребан в нашето гробище. Така поиска съпругата му.

Монталбано потъна в земята от срам.

— Картонът му не е бил анулиран, по дяволите!

— Ние обявихме смъртта му. Но ако след това онези от картотеката не са си свършили работата, защо се ядосваш на мен?

Затвори телефона почти едновременно, без дори да си кажат „дочуване“. За миг беше изкушен от идеята да извика Катарела и да го накара да си плати за гафа, направен пред Ватиано. Но после размисли. Каква вина имаше този клетник Катарела? Вината си беше негова, тъй като не се остави Мими да го убеди да зареже всичко, а продължи да се инати. Миг след това една друга мисъл го порази. Преди няколко години щеше ли да е в състояние да различи онзи, който е сбъркал, и този, който е прав? Щеше ли със същото спокойствие да си признае грешката? Не беше ли това признакът за зрялост, или по-точно — за остаряване?

* * *

— Комисерийо? На тилифона е господин Лате, със с накрая. Какво да направя, да ви го прехвърля ли?

— Разбира се.

— Комисар Монталбано? Как сте? Всичко наред ли е в семейството ви?

— Не мога да се оплача. Кажете.

— Господин началникът на полицията току-що се върна от Рим и насрочи пленарно заседание за утре следобед в петнайсет часа. Ще можете ли да дойдете?

— Естествено.

— Предадох на господин началника вашата молба да ви приеме. Утре следобед след събранието ще ви изслуша.

— Благодаря ви, господи Латес.

И тази работа беше уредена. На следващия ден щеше да си подаде оставката. И сбогом на всички, а сред тях дори и на плуващия мъртвец, както го наричаше Катарела.

* * *

Вечерта разказа по телефона на Ливия за свидетелските показания, дадени от медицинската сестра. Накрая, когато комисарят мислеше, че напълно я е убедил, Ливия направи възклицание от типа на „Хм!“, с което изрази голямата си доза съмнение.

— О, свети боже! — избухна Монталбано. — Ама ти наистина си се запънала като магаре на мост! Не искаш да се предадеш дори пред очевидното!

— А ти пък се предаваш твърде лесно.

— Какво искаш да кажеш с това?

— Искам да кажа, че в други времена щеше да направиш проверка за верността на тези твърдения.

Монталбано се ядоса. „Други времена!“ Да не би сега да е стар и допотопен? Като Матусал^[1]?

— Не съм правил проверки, защото, както вече ти казах, случаят е маловажен. А пък и...

Спря се и усети как в мозъка му системата от зъбни колела заскърца заради рязкото му спиране.

— А пък и...? — притисна го Ливия.

Да се опита ли да лавира, като измисли някаква небивалица? Как не! Ливия щеше веднага да го усети. По-добре беше да ѝ каже истината.

— А пък и утре следобед ще се видя с началника на полицията.

— Ааа!

— Ще му депозирам оставката си.

— Ааа...

Ужасяваща пауза.

— Лека нощ — каза Ливия.

И затвори телефона.

[1] Според Библията Матусал живял 969 години. — Б.пр. ↑

7.

Събуди се на зазоряване, но остана да се излежава с отворени очи и да гледа в тавана, който бавно просветляваше в унисон с небето. Бледата виделина, която проникваше през прозореца, беше чиста и ясна, без сенките, които се получаваха, ако преминаваха облаци. Очертаваше се хубав ден. По-добре така, защото мрачното време не му помагаше. Щеше да бъде и по-твърд и непоколебим в мотивите си за оставката си пред началника на полицията. При мисълта за оставката си припомни епизод, който му се беше случил, когато вече работеше в полицията, но все още не беше във Вигата. След това си спомни и за онзи път, когато... И за онзи другия път, когато... И изведнъж комисарят разбра защо е обзет от спомени: казват, че когато някой човек е на прага на смъртта, най-важните моменти от живота му преминават пред очите му като на филмова лента. Същото ли се случваше и с него? Нима дълбоко в душата си смяташе оставката за истинска смърт? Трепна, чувайки звъна на телефона. Погледна часовника, дори не беше усетил, че вече е станало осем. Света Богородице, колко дълъг се беше оказал филмът на живота му! Надигна се и отиде да се обади.

— Добър ден, комисарю. Фацио съм. Тръгвам отново, за да продължа с онова проучване...

Беше на път да му каже да зареже всичко, но се разколеба.

— ... и тъй като разбрах, че днес следобед трябва да се видите с началника на полицията, подготвил съм ви преписките, които е нужно да подпишете, както и другите документи върху бюрото ви.

— Благодаря ти, Фацио. Новини?

— Никакви, комисарю.

Тъй като трябваше да отиде в ранните следобедни часове в дирекцията на полицията и нямаше да има време да се върне в Маринела, за да се преоблече, се налагаше да се наконти предварително. Предпочете обаче да пъхне вратовръзката в джоба си и

да я сложи, когато му дойде времето. Никак не му се искаше да се разхожда от ранни зори с възел на врата.

* * *

Купчината с документи върху бюрото му беше доста нестабилна. Ако Катарела влезеше, тряскайки вратата, както той си знаеше, щеше да се повтори срутването на Вавилонската кула. Монталбано подписва повече от час, без изобщо да вдигне поглед, но почувства, че има нужда малко да си почине. Реши да изпуши една цигара навън. Излезе, на тротоара напъха ръката си в джоба, за да извади цигарите и запалката. Но там ги нямаше, беше ги забравил в Маринела. За сметка на това на тяхно място беше вратовръзката, която си беше избрал — зелена на червени точки. Веднага я скри, оглеждайки се наоколо, както прави крадецът с току-що откраднатия портфейл. Боже, как тази просташка вратовръзка се беше озовала в гардероба му? Как не беше забелязал цветовете ѝ, когато я сложи в джоба си? Върна се обратно.

— Катаре, виж дали някой може да ми даде назаем една вратовръзка — каза на път за кабинета си.

След пет минути Катарела се появи с три вратовръзки.

— Чии са?

— На Торета, комисерийо.

— Онзи същият, който услужи с очилата си на Ригучо ли?

— Да, господин комисерийо.

Избра тази, която най-малко контрастираше със сивия му костюм. След още час и половина полагане на подписи успя да приключи купчината. Започна да търси чантата, в която слагаше документите, когато отиваше на рапорт. Обърна наопаки кабинета си, ругаейки, но не успя да я намери.

— Катарела!

— На вашите заповеди, комисерийо!

— Случайно да си виждал чантата ми?

— Не, господин комисерийо.

Най-вероятно я бе занесъл в Маринела и я беше забравил там.

— Виж дали някой в полицейското управление...

— Веднага ще се погрижа, комисерийо.

Върна се с две почти нови чанти — едната черна, а другата кафява. Монталбано избра черната.

— Кой ти ги даде?

— Торета, комисерийо.

Да не би този Торета да е отворил търговски център в полицейското управление? За миг се поколеба дали да не отиде в стаята му, но след това размисли, че така или иначе, на него вече изобщо не му пука за цялата тази история. Влезе Мими Ауджело.

— Дай ми една цигара — каза Монталбано.

— Вече не пуша.

Комисарят го погледна недоумяващо.

— Докторът ли ти забрани?

— Не, сам реших.

— Разбрах. Преминал си на кока?

— Какви щуротии ми говориш?

— Не е чак такава щуротия, Мими. В наши дни създават твърде сурови и почти безмилостни закони срещу пушачите, следвайки вероятно по този начин американците, докато към кокаиновите мании се проявява изключителна толерантност, но така или иначе, всички се друсат — заместник-министри, политици, мениджъри... Проблемът е, че ако ти изпушиш една цигара, онзи, който е до теб, може да те обвини, че го тровиш с дима си, докато за кокаина не съществува определението „пасивен пушач“. Изглежда, кокаинът нанася по-малко социални вреди, отколкото димът. По колко писти смъркаш на ден, Мими?

— Струва ми се, че днес си обладан от кисело настроение. Изля ли душата си, та да ти олекне?

— Достатъчно.

Какво, по дяволите, се случваше? Катарела уцелваше право в десетката имената, Мими ставаше добродетелен. Всичко се променяше в този микрокосмос, какъвто беше полицейското управление, а това бяха още знаци, че е дошъл часът да си тръгне от него.

— Следобед съм на рапорт с другите колеги при началника на полицията. Поисках да се видим с него на четири очи. Ще го уведомя за оставката си. Ти си единственият, който го научава. Ако началникът я приеме веднага, още довечера ще съобщя новината пред всички.

— Прави каквото искаш! — отвърна грубо Мими, като се изправи и тръгна към вратата. Но се спря пред нея и се обърна. — Само да ти кажа, че реших да не пуша повече, защото на Беатриче и на мъничето, което трябва да се роди, може да им навреди. А що се отнася до оставката ти, може би правиш добре, като си тръгваш. Станал си темерут, загубил си чара, чувството си за хумор, пъргавината на ума и дори гаднярския си характер.

— Върви по дяволите, но преди това изпрати Катарела при мен! — изкрещя подире му комисарят.

Бяха достатъчни две секунди, за да се появи Катарела.

— На вашите заповеди, комисерийо.

— Виж дали Торета има цигари „Мултифилтър“, червен пакет, и запалка.

Катарела не изглеждаше никак учуден от искането му. Изчезна и се появи отново с цигарите и запалката. Комисарят му даде парите за тях и излезе, питайки се дали в търговски център „Торета“ би могъл да намери и чорапи, защото неговите бяха започнали да се късат.

Щом излезе на улицата, му се прииска да изпие едно кафе, направено по всички правила на изкуството. В барчето близо до полицейското управление, както винаги, телевизорът беше пуснат. Беше дванайсет и половина на обяд и тъкмо показваха „шапката“ на информационната емисия по „Телевигата“. Появи се журналистката Карла Росо, която изброи новините по важност, степенувани по ред, който беше съобразен с вкусовете на хората. Най-напред започна с хрониката на драма от ревност: осемдесетгодишен съпруг заклал шейсетгодишната си съпруга. След нея: ужасен сблъсък между ТИР и автомобил, в който пътували трима души, всичките загинали; въоръжен обир в един от филиалите на Кредитна банка в Монтелуза; пробито морско корито със стотици нелегални емигранти, забелязано в открито море; нов пиратски акт на пътя: дете от редиците на нелегалните емигранти, чието име не е било възможно да се разбере, блъснато и убито от кола, която избягала.

Монталбано си изпи кафето на спокойствие, плати, каза „довиждане“, излезе и запали цигара, но изведнъж пред него се появи телевизорът от кафенето и журналистката Карла Росо, която отваряше и затваряше безмълвно устни, защото комисарят я чуваше в съзнанието

си: „Дете от редиците на нелегалните емигранти, чието име не е било възможно да се разбере...“.

Оказа се, че вече тичешком се връща, като почти не знаеше защо. Или може би знаеше защо, но не искаше да си го признае. Рационалната част от мозъка му отхвърляше това, което ирационалната в този момент заповядваше да прави останалата част от тялото му, тоест да се подчини на едно абсурдно предчувствие.

— Какво си забравихте? — попита го барманът, виждайки го да нахълтва като фурия.

Дори не му отговори. Бяха сменили канала, виждаше се логото на „Свободна мрежа“, по която излъчваха някаква комична сценка.

— Веднага превключи на „Телевигата“. Веднага! — каза комисарят с толкова студен и нисък глас, че барманът прежълтя и се втурна да го направи.

Пристигна навреме. Новината беше толкова маловажна, че дори не бе придружена с картина. Карла Росо разказваше как в ранни зори един селянин, докато отивал към нивата си, видял дете, от онези емигрантските, което било блъснато от неидентифицирана кола. Селянинът повикал помощ, но детето починало на път за болницата в Монтекиаро. След това Карла Росо с усмивка, която разполовяваше лицето ѝ, пожела приятен обед на всички и изчезна от екрана.

Настана нещо като борба между краката на комисаря, които искаха да тича, и мозъка му, който обаче му налагаше да върви с нормални и непринудени стъпки. Очевидно стигнаха до някакъв компромис, защото Монталбано пое към полицейското управление като една от онези механични кукли, които, докато връвчицата им се развива, се движат ту тичешком, ту на забавен ход. Спря се на вратата и извика навътре.

— Мими! Мими!

— Днес, да не би да дават „Бохеми“? — осведоми се Ауджело, появявайки се.

— Слушай ме добре. Не мога да отида на рапорт при началника на полицията. Отивай ти. На бюрото ми са документите, които трябва да му покажеш.

— Какво се е случило?

— Нищо. Помоли го за извинение от мое име. Кажу му, че по личния си въпрос ще разговарям с него някой друг път.

- Какво извинение да измисля?
— Едно от тези, на които си факир, когато не идваш на работа.
— Може ли да знам къде отиваш?
— Не.

Разтревожен, Ауджело изчака на вратата, докато не го видя как тръгва.

Като се надяваше, че гумите, които бяха станали гладки като дупето на новородено, ще успеят да издържат, че резервоарът за бензина няма да се пробие окончателно, че двигателят ще издържи на скоростта и че няма да има големи задръствания, Монталбано предполагаше, че за около час и половина ще стигне до болницата в Монтекиаро.

* * *

В един момент, докато караше като луд, рискувайки да се блъсне в кола или дърво, защото никога не е бил добър шофьор, почувства, че го връхлита усещането за нелепост. На какво основание беше тръгнал да прави това? В Сицилия децата от емигрантския контингент би трябвало да са стотици. Защо подозираше, че умрялото от удара на колата дребосъче е това, което беше държал за ръка на кея преди няколко вечери? Но все пак беше убеден, че трябва да види това дете на всяка цена, за да успокои съвестта си и да отхвърли съмнението, което иначе щеше да измъчва душата му. Ако пък случайно не беше то, толкова по-добре. Това щеше да означава, че фамиленото присъединяване, както казваше Ригучо, е завършило с пълен успех.

* * *

От болницата в Монтекиаро го заведоха да говори с доктор Куарантино, приятен и вежлив младеж.

— Комисарю, когато детето пристигна тук, беше вече мъртво. Мисля, че е умряло на място. Ударът е бил много, ама много силен. Толкова, че да пречупи гръбнака му.

Монталбано сякаш усети порив на леденостуден вятър.

— Казвате, че са го ударили в гърба, така ли?

— Точно така. Най-вероятно детето е стояло неподвижно на края на шосето и колата, която е идвала зад гърба му с висока скорост, е кривнала — предположи доктор Куарантино.

— Знаете ли кой го е докарал дотук?

— Да, една от нашите линейки, повикана от пътните полицаи, която е отишла веднага на местопроизшествието.

— Пътната полиция от Монтекиаро ли?

— Да.

Най-накрая се реши да зададе въпроса, който още не беше успял да изрече, защото не му достигаха силите.

— Детето тук ли е все още?

— Да, в нашата морга.

— Бих ли могъл... бих ли могъл да го видя?

— Разбира се. Елате с мен.

Преминаха по един коридор, взеха асансьора, слязоха в подземие, навлязоха в друг, доста по-мизерен от първия коридор и най-накрая докторът се спря пред една врата.

— Тук е.

Малка, студена и слабо осветена стая. Маса с два стола и метален шкаф. Метална беше дори едната стена, но в действителност се касаеше за поредица хладилни клетки, подредени като чекмеджета. Куарантино издърпа една от тях. Телцето беше покрито с чаршаф. Докторът започна деликатно да го повдига и Монталбано видя най-напред широко ококорените му очи, същите очи, с които детето го беше умолявало на кея да го остави да продължи да тича, за да избяга. Нямахше съмнение.

— Достатъчно — каза толкова слабо, че гласът му прозвуча като шумолене.

Разбра от погледа, който Куарантино му хвърли, че изражението му много се е променило.

— Познавахте ли го?

— Да.

Куарантино затвори чекмеджето.

— Може ли да тръгваме?

— Да.

Но не успя да помръдне. Краката му се бяха вдървили и отказваха да се помръднат. Въпреки студа в стаичката усети ризата си подгизнала от пот. Направи усилие, от което му се зави свят, и най-накрая се раздвижи.

* * *

В Пътна полиция му обясниха къде се е случил инцидентът: на четири километра от Монтекиаро, на незаконен път, който свързваше нелегално построеното край морето село, наречено Спигонела, с друго крайморско и също така незаконно селище, наречено Триказе. Този черен път не продължаваше в права линия, а правеше дълга обиколка из полята, за да облагодетелства и другите незаконно построени къщи, обитавани от хора, които предпочитаха планински вместо морски въздух. Един полицейски инспектор прояви любезност до такава степен, че му направи доста точна скица на пътя, който комисарят трябваше да измине, за да стигне до правилното място.

* * *

Пътят не само че не беше асфалтиран, но беше повече от очевадно, че се касае за стар коларски път, чиито безбройни дупки бяха криво-ляво запушени. Как е възможно по тях да се е движила кола с висока скорост, без да е рискувала да се разпадне? Може би защото е била следвана от друг автомобил? След един завой комисарят разбра, че е пристигнал на правилното място. В основата на купчинка чакъл отдясно на пътя, до самия му край, имаше букетче полски цветя. Спря колата и слезе от нея, за да огледа по-добре. Купчинката изглеждаше деформирана, сякаш е била ударена силно с нещо. Чакълът беше изцапан с широки тъмни пръски засъхнала кръв. От това място не се виждаха къщи, имаше само изорани земеделски терени. В ниското под пътя, на около стотина метра, копаяше селянин. Монталбано се насочи към него, но меката земя затрудняваше ходенето му. Човекът, шейсетгодишен, слаб и прегърбен, дори не вдигна поглед.

— Добър ден.

— Добър ден.

— Аз съм комисар от полицията.

— Разбрах.

Как ли го бе разбрал? Но по-добре беше да не се задълбочава.

— Вие ли сложихте тези цветя върху чакъла?

— Да, господине.

— Познавахте ли това дете?

— Въобще не, господине.

— Тогава какво ви накара да поставите цветята?

— Беше човешко същество, а не животно.

— Видяхте ли как стана инцидентът?

— Видях и не видях.

— В какъв смисъл?

— Елате тук, вървете след мен.

Монталбано го последва. След десетина крачки селянинът спря.

— Тази сутрин в седем бях тук, копаех точно на това място.

Изведнъж чух глас, който ми се стори отчаян. Вдигнах очи и видях детенце, което тичешком изникваше иззад завоя. Бягаше като заек и крещеше.

— Разбрахте ли какво викаше?

— Не, господине. Когато се изравни с онзи рожков^[1], от завоя се появи кола, която се движеше с доста висока скорост. Детето се обърна да я погледне и едва тогава се опита да излезе от пътя. Може би искаше да дойде към мен. Аз обаче го изгубих от погледа си, защото купчинката чакъл го скриваше. Колата зави към него. Не видях нищо повече. Чух само нещо като удар. След това автомобилът включи на задна скорост, качи се на пътя и изчезна зад другия завой.

Нямаше никакво основание за съмнение, но въпреки това Монталбано искаше да е още по-сигурен.

— След тази кола идваше ли друга?

— Не, господине. Беше само тя.

— И казвате, че шофьорът е завил към детето?

— Не знам дали го е направил нарочно, но че зави към него, зави.

— Успяхте ли да видите номера ѝ?

— Как не! Погледнете и вие дали оттук е възможно да се види номерът ѝ.

В действителност не беше възможно, защото между земеделския терен и черния път имаше голяма разлика в нивото.

— След това какво направихте?

— Затичах се към купчината с чакъла. Когато стигнах, веднага разбрах, че детенцето или е мъртво, или бере душа. Тогава все така на бегом стигнах до къщата си, която не се вижда оттук, и се обадох в Монтекиаро.

— Казахте ли на пътните полицаи това, което казахте и на мен?

— Не, господине.

— А защо?

— Защото не са ме питали.

Желязна логика: на никакъв въпрос никакъв отговор.

— Аз обаче недвусмислено ви питам: мислите ли, че са го направили нарочно?

Изглежда, селянинът беше размишлявал надълго и нашироко върху случилото се. Отговори му с въпрос:

— Не е ли възможно колата да е кривнала, без да иска, защото се е натъкнала на камък?

— Възможно е. Вие лично какво мислите?

— Не мисля, господине. Не искам и да мисля. Твърде черен е станал светът.

Последното изречение беше решаващо. Беше ясно, че селянинът си е създал точно мнение по въпроса. Детето беше блъснато нарочно. Убито по необяснима причина. Веднага след това обаче беше поискал да изличи от съзнанието си тази идея. Твърде лош беше станал светът. По-добре е да не го мислиш.

Монталбано написа върху едно листче телефонния номер на полицейското управление и му го подаде.

— Това е служебният ми телефон във Вигата.

— И за какво ми е притрябвал?

— За нищо. Запазете го. Ако случайно дойде майката или бащата, или някой роднина на детето, попитайте ги къде живеят и ми съобщете.

— Както желаете.

— Приятен ден.

— Приятен ден.

Изкачването към пътя беше по-трудно от слизането. Започна да се задъхва. Най-накрая стигна до колата си, отвори вратата, влезе и вместо да запали двигателя, остана неподвижен с ръце върху волана, подпрял главата си върху тях, със затворени очи, за да се опита да се изолира от този свят. Също като земеделеца, който беше започнал отново да копае и щеше да продължи така, чак докато се мръкнеше. Изведнъж през главата му премина мисъл като ледено острие, което, след като разряза мозъка му, излезе от него и унищожително го прободеше в средата на гърдите: изкусният и опитен комисар Салво Монталбано беше хванал за ръчичката този малчуган и като усърден помощник го беше предал на неговите палачи.

[1] Вечнозелено растение от Средиземноморието с ядливи шушулки, важен източник на захар в миналото. — Б.пр. ↑

8.

Все още беше твърде рано, за да се прибере в Маринела, но въпреки това предпочете да си тръгне, без да минава преди това през управлението. Кръвта му кипеше от истинската ярост, бушуваща в душата му, и със сигурност от това беше вдигнал и температура. Щеше да е по-добре, ако намереше начин да даде изблик на този яд, но насаме, без да го излива върху колегите си, използвайки дори и най-малкия повод. Първата му жертва се оказа една ваза, която някой му беше подарил и към която веднага беше изпитал огромна неприязън. Вдигна я с двете си ръце нагоре, а после с удоволствие я тресна в земята, като придружи действието си с едно тежко изречено богохулство. След този силен удар Монталбано констатира учуден, че вазата нямаше по себе си дори минимални одрасквания.

Възможно ли беше? Наведе се, взе я, вдигна я и пак я захвърли с всички сили. Нищо. Ама това не беше всичко, защото една от плочките по пода се пукна. Трябваше ли да си строши къщата, за да счупи тази проклета ваза? Отиде до колата, отвори жабката, извади пистолета, върна се вкъщи, излезе на верандата, след като взе вазата, тръгна по плажа, стигна до брега на морето, остави я върху мокрия пясък, направи десетина крачки назад, извади оръжието, прицели се, стреля и не уцели.

— Убиец!

Гласът беше на жена. Обърна се да погледне. От терасата на една далечна виличка две фигури размахваха ръце към него.

— Убиец!

Сега гласът беше мъжки. Кой, по дяволите, бяха тези? И внезапно си спомни: семейство Баузан от Тревизо! Онези, заради които се беше изложил да го покажат гол по телевизията. Като ги прати мислено на майната им, се прицели внимателно и стреля. Този път вазата се пръсна. Върна се удовлетворен към вкъщи, придружен от все по-отдалечаващия се хор от гласове, които викаха: „Убиец! Убиец!“.

Съблече се и се напъха под душа, дори се избръсна, преоблече се така, сякаш се налагаше да отиде на важна среща. А всъщност трябваше да се срещне само със себе си и искаше да се представи добре. Отиде да седне на верандата, за да размишлява. Защото, дори и да не го беше казал на глас или наум, със сигурност беше дал тържествено обещание на онези две малки ококорени очи, които го гледаха от хладилната камера. Сети се за роман на Дюренмат^[1], в който един комисар пропилява целия си живот в търсене на убиеца, за да удържи на обещанието, което е дал пред родителите на убитото момиченце... Убиец, който междувременно е умрял, но комисарят не знае това. Ловът на призрака. Само че в случая с емигрантското момиченце може би то беше призракът, защото не знаеше дори произхода и името му, нищо. Както впрочем не знаеше нищо и за другата жертва от първия случай, с който се занимаваше: удавения четирийсетгодишен неизвестен мъж. А освен всичко останало това не бяха и истински разследвания, защото все още не беше започнало досъдебно производство: мъж с неустановена самоличност, ако се използваше езикът на бюрокрацията, беше починал от удавяне, а детето — поредната жертва на пътен пират. Официално какво толкова имаше да се разследва? Остатъкът от нищото. Нищо, ама нищичко.

„Ето — размишляваше комисарят — това е типът разследване, който би ме заинтригувал, когато изляза в пенсия. Но ако се заема сега, означава ли, че вече ще започна да се чувствам като пенсионер?“

И усети как го връхлита силна тъга. Комисарят имаше два изпитани начина, с които да се бори с унието: първия — да се напъха в леглото и да се завие през глава; втория — да се натъпче с храна до пръсване. Погледна часовника, беше твърде рано да си ляга, защото, ако веднага заспеше, беше твърде възможно да се събуди към три часа сутринта и тогава наистина щеше да лудне, ако се наложеше да броди напред-назад из къщата! Не му оставаше друго, освен яденето, а и си спомни, че не беше имал време да обядва. Отиде в кухнята и отвори хладилника. Иди разбери защо, Аделина му беше приготвила рулца от месо. Никак не му беше до тях. Излезе, взе колата и отиде в гостилница „При Енцо“. След предястието — спагети с черен сок от сепия, тъгата започна да отстъпва. В края на основното ястие — хрупкави пържени калмари, унието му, бягайки стремглаво, изчезна зад хоризонта. На връщане към Маринела почувства

механизмите на зъбните колела в мозъка му смазани и подвижни, също като нови. Прибра се и седна пак на верандата.

* * *

Най-напред трябваше да признае, че Ливия беше направила правилна преценка, че държанието на детето в момента на слизване от кораба беше доста странно. Момченцето очевидно бе търсило начин да се възползва от суматохата, за да изчезне. Не беше успяло, защото той, възвишеният и много умен комисар Монталбано, му беше попречил. Ако се приемеше, че става дума за нежелано фамилно присъединяване, според мнението на Ригучо, по каква причина детето е трябвало да бъде убито по такъв жесток начин? Защото е имало навика да бяга, където и да се намира? Но по света колко са децата с различен цвят на кожата — бели, черни, жълти, които се отдалечават от дома си, следвайки въображението си? Стотици хиляди, разбира се. И затова ги наказват с отнемане на живота? Глупости. Ами тогава? Може би е било убито, защото е било палаво, отговаряло е грубо, не е слушало баща си или е отказвало да си изяде супичката? Хайде де! В сянката на това убийство становището на Ригучо направо се превръщаше в смешно. Имаше нещо друго. Детето със сигурност още от момента на тръгването си е носило върху плещите си някакво бреме, независимо от коя страна произхождаше.

Но най-добре беше да се започне от началото, без да се пренебрегват подробностите, които на пръв поглед можеха да изглеждат напълно безсмислени. Като се върви напред част по част, отрязък след отрязък, без да се натрупва много информация. Тогава да започваме. В онази вечер той седеше в кабинета си, изчаквайки да стане време да отиде в дома на Чичо Албанезе и да получи информация за морските течения, но и заради нещо друго, което никак не беше второстепенно, а именно да се наяде на аванта с барбуните на неговата съпруга. В един момент получи обаждане от заместник-началника на полицията Ригучо: намирал се на пристанището, за да посрещне сто и петдесет нелегални емигранти, счупил си очилата и молеше за очила назаем, чийто диоптър да му пасне. Той му ги беше набавил и беше решил да му ги занесе лично. Беше пристигнал на кея,

където единият от двата кораба беше спуснал дървеното мостче за слизане. Най-напред беше преминала дебела бременна жена, която направо бе отведена в линейката. След това четирима емигранти, които, когато стигнаха почти до края на мостчето, бяха залитнали, защото едно дете се беше промушило между краката им. Момченцето успя да избегне полицаите и се беше затичало към стария силос. Той се втурна след него и долови, че малчуганът се намираше на затрупаната с отпадъци задънена уличка. Детето беше разбрало, че няма как да избяга, и буквално се предаде. Беше го хванал за ръката и го беше повел към кораба. Точно тогава беше видял, че една дребна женица, с други две хванали се за полата ѝ деца, се тръскаше отчаяно. Веднага щом го беше зърнала с детето, жената се втурна към тях. Очевидно беше майка му. В този момент момченцето го беше погледнало (по-добре да прескочи този детайл), а майка му се спъна и падна. Полицаите се бяха опитали да ѝ помогнат да се изправи, но не бяха успели. Някой беше повикал линейка...

Стоп! Един момент. Нека да помислим. Не, в действителност той не беше видял някой да вика линейката. Сигурен ли си, Монталбано? Да преговорим още веднъж сцената. Да, сигурен съм. Да предположим, че някой е извикал линейката. От нея бяха слезли двама лекари и единият от тях, онзи мършавият с мустаците, бе докоснал крака на жената и беше казал, че вероятно е счупен. Бяха я натоварили заедно с трите ѝ деца в линейката, която потегли в посока Монтелуза.

Връщаме се назад за по-голяма сигурност. Очила. Кей.

Слиза бременната жена. Детето изниква измежду краката на четиримата емигранти. Започва да бяга. Той го следва. То се предава. Връщат се към кораба. Майката ги вижда и се затичва към тях. Детето го поглежда. Майката се спъва, пада, не може да се изправи. Идва линейката. Фелдшерът с мустаците казва, че кракът ѝ е счупен. Жената и децата в линейката. Колата потегля. Край на първа част.

В заключение: почти беше сигурен, че никой не е викал линейката. Пристигнала е сама. Защо? Защото хората в нея са видели сцената с падналата на земята майка? Възможно е. А после: фелдшерът поставя диагноза, че кракът ѝ е счупен. Тези негови думи оправдават откарването ѝ с линейката. Ако той си беше замълчал, някой от полицаите щеше да повика лекаря, който, както винаги, беше там заедно с тях. Защо не се консултираха с него? Не е направена

консултация с него, защото не е имало време: съвременното пристигане на линейката и диагнозата на фелдшера са задвижили кадрите в желанието от режисьора смисъл. Да, господине. Режисьор. Театралната сцена е била подготвена твърде умело.

Въпреки часа се вкопчи в телефона.

— Фацио? Монталбано съм.

— Комисарю, няма новини, ако имаше, аз...

— Не си хаби приказките. Искам да те питам нещо друго. Имаш ли намерение утре сутринта да тръгнеш пак да проучваш?

— Да, господине.

— Преди това трябва да свършиш нещо друго.

— На вашите заповеди.

— В болница „Сан Грегорио“ има един петдесетгодишен лекар, много слаб, с мустаци. Искам да знам всичко за него, дори майчиното му мляко, ясен ли съм?

— Да, господине. Напълно.

Затвори и се обади в „Сан Грегорио“.

— Там ли е медицинската сестра Агата Милитело?

— Момент. Да, тук е.

— Бих искал да говоря с нея.

— На смяна е. Имаме заповед да...

— Слушайте, обажда се комисар Монталбано. Работата е сериозна.

— Изчакайте да я потърся.

Когато вече започваше да губи търпение, чу гласа на медицинската сестра.

— Комисарю, вие ли сте?

— Да. Простете, ако...

— Няма за какво. Кажете.

— Имам нужда да се видя с вас и да поговорим. Колкото е възможно по-скоро.

— Слушайте, комисарю. Нощна смяна съм и утре сутринта ми се ще да поспя поне малко. Може ли да се срещнем в единайсет часа?

— Разбира се. Къде?

— Може да се видим пред болницата.

Беше на път да каже „да“, но размисли. Ами ако по нещастно стечение на обстоятелствата фелдшерът от линейката ненадейно ги

видеше?

— Бих предпочел пред входната врата на дома ви.

— Добре. Улица „Дела Реджоне“ 28. До утре.

* * *

Спа като невинно ангелче, което не се измъчва от черни мисли или проблеми. Винаги беше така, когато усетеше, че някое разследване е започнато правилно. Пристигна свеж и усмихнат в полицейското управление и намери върху бюрото си адресиран до него плик, донесен на ръка. Името на подателя не беше написано.

— Катарела!

— На вашите заповеди, комисерийо!

— Кой е донесъл това писмо?

— Пилат Понтийски, комисерийо. Снощи го донесе.

Сложи го в джоба си, щеше да го прочете по-късно. Или никога. Не след дълго се появи Мими Ауджело.

— Как мина срещата с началника на полицията?

— Стори ми се, че е без настроение, липсваше обичайната му самонадеяност. Явно от Рим се е върнал само с големите им безсмислени и досадни обещания. Каза ни, че очевидно нелегалният емигрантски поток от Адриатическо море се е изместил към Средиземноморието и затова ще е още по-трудно да бъде спряно. Но тези, които имат задължението да оповестят това, изглежда, се бавят с решението. От друга страна, отговорните лица закъсняват да признаят, че и кражбите са се увеличили, обирите също... Всъщност пеят в хор „Всичко ще е наред, моя благородна маркизо“, а ние трябва да продължаваме напред с това, което имаме.

— Извини ли се от мое име за отсъствието ми?

— Да.

— Той какво каза?

— Салво, какво искаш да е казал? Да започне да плаче ли? Каза „добре“. Точка. А сега ми обясни какво те беше прихванало вчера?

— Неочаквана спънка.

— Салво, кого си тръгнал да премяташ? Първо ми казваш, че искаш да се видиш с началника на полицията, за да му подадеш

оставката си, след четвърт час обаче променяш идеята си и ми съобщаваш, че при началника трябва да отида аз. Каква неочаквана спънка си имал?

— След като толкова държиш да знаеш...

И му разказа цялата история за момченцето. Мими, замислен, запази мълчание.

— Има ли нещо, което да не ти се връзва? — попита го Монталбано.

— Не, всичко ми се връзва, но само донякъде.

— Тоест?

— Ти свързваш убийството на детето и опита да избяга, който е направило при слизане от кораба. Но това може да е грешка.

— Хайде де, Мими! Защо биха го направили тогава?

— Ще ти разкажа нещо. Преди месец мой приятел замина за Ню Йорк на гости при свой познат, американец. Един ден отишли да ядат. На моя приятел му сервирали огромна пържола с картофи. Не успял да изяде всичко и го оставил в чинията. След малко сервитьорът му донесъл в плик онова, което не могъл да изяде. Приятелят ми го взел и когато излязъл от ресторанта, се приближил до група бездомници, за да им даде остатъците от храната. Но американският му приятел го спрял и му казал, че клошарите няма да го приемат. Ако наистина иска да им даде милостиня, да им остави половин долар. „Защо да не искат плика с половината пържола?“ — попитал моят приятел. А другият му казал: „Защото тук има хора, които им предлагат отровена храна, както се процедира с бездомните песове“. Разбра ли?

— Не.

— Възможно е това дете, докато си е вървяло по пътя, да е блъснато умишлено от някой проклет кучи син, който го е направил, обзет от расизъм или чисто и просто за забавление. Някой, който не е имал нищо общо с пристигането на момченцето тук.

Монталбано въздъхна тежко.

— Де да беше така! Ако нещата са се развили по този начин, щях да се чувствам по-малко виновен. Но за съжаление, си мисля, че цялата тази история си има своята прецизна логика.

* * *

Агата Милитело беше четирийсетгодишна, добре поддържана, с приятна външност, но и с очевидно предразположение към напълняване. Явно словоохотлива, тя говори почти през цялото това време от около час, което прекара с комисаря. Каза му, че в онази сутрин е била в лошо настроение заради сина си, студент в университета („Знаете ли, комисарю, имах нещастieto да се влюбя на седемнайсет години в един мизерник, който веднага щом разбра, че съм бременна, ме заряза“), който искал да се прави на младоженец („Казвам им — не можете ли да изчакате? Защо бързате да се жените? Междувременно правете каквото искате, след това времето ще покаже“). Сподели също, че в болницата е пълно с кучи синове, които я използват, защото винаги е готова да се притече на помощ при всяко извънредно обаждане, тъй като има много, ама много добро сърце.

— Това е — каза изведнъж и спря.

Намираха се на къса уличка, разположена на гърба на две големи здания, по която не се виждаха врати нито на жилищни сгради, нито на магазини.

— Ама тук няма нито един вход! — каза Монталбано.

— Така е. Ние сме зад болницата, която всъщност е онова здание вдясно. Винаги минавам по тази улица, защото влизам през „Бърза помощ“, първата врата вдясно, след като се завие зад ъгъла.

— Значи, онази жена с трите деца е излязла от „Бърза помощ“, завила е вляво, тръгнала е по тази уличка и тук е била настигната от колата.

— Точно така.

— Видяхте ли дали идваше откъм „Бърза помощ“, или от обратната страна?

— Не, господине, не обърнах внимание.

— Когато спря, успяхте ли да зърнете колко души имаше в нея?

— Преди да се качи жената с децата ли?

— Да.

— Само един, този, който я караше.

— Забелязахте ли нещо особено в шофьора?

— Комисарю, как да стане? Онзи през цялото време остана да седи вътре в колата! Ааа, всъщност не беше чернокож.

— Ах, така ли? Беше като един от нас ли?

— Да, господин комисар. Ама можеш ли да различиш тунизиец от сицилианец? Веднъж ми се случи...

— Колко линейки имате? — попита я комисарят.

— Четири, ама никога не стигат. Липсват пари, за да се купи поне още една.

— Колко човека има в линейката, когато е на смяна?

— Двама. Има недостиг и на персонал. Един фелдшер и шофьорът, който му помага.

— Вие познавате ли ги?

— Разбира се, комисарю.

Искаше да я попита за много мършавия мустакат лекар, но не го направи, защото тази жена никак не си държеше езика зад зъбите. Възможно беше веднага след това да изтича при онзи в линейката и да му каже, че комисарят е питал за него.

— Ще отидем ли да изпием по едно кафе?

— Да, господин комисар. Въпреки че не трябва да прекалявам с кафетата. Представете си, един път, когато бях изпила четири едно след друго...

* * *

В полицейското управление го чакаше Фацио, нетърпелив да започне отново с издирването на неизвестния мъж, намерен мъртъв в морето. Фацио беше като кучетата — захапеше ли веднъж, не пускаше.

— Комисарю, фелдшерът от линейката се казва Гаetano Мардзила.

И спря.

— Хм? Това ли е всичко? — попита изненадано Монталбано.

— Комисарю, може ли да направим една уговорка.

— Каква уговорка?

— Оставете ме за малко да си начеша крастата, наречена комплекс „граждански регистър“, както го наричате, а след това ще ви кажа какво съм разбрал за него.

— Готово — каза примирено комисарят.

Очите на Фацио заблестяха от удоволствие. Извади от джоба си едно листче и започна да чете.

„Гаетано Мардзила, роден в Монтелуза на 6 октомври 1960 година, син на Стефано Мардзила и Антония Диблази, жител на Монтелуза, улица «Франческо Криспи» 18. Женен за Елизабета Капучино, родена в Рибера на 14 февруари 1963 година, дъщеря на Емануеле Капучино и Еуджения Рикотили, която...“

— Спирай дотук или ще те застрелям — каза Монталбано.

— Добре, добре. Достатъчно ми е — каза удовлетворено Фацио, прибирайки листчето в джоба си.

— И така, ще поговорим ли най-накрая и за сериозни неща?

— Разбира се. Този Мардзила, откакто се е дипломирал като медицински асистент, работи в болницата. Съпругата му е получила като зестра от майка си скромен магазин за подаръчни артикули, който преди три години обаче е бил унищожен от пожар.

— Умишлен?

— Да, но не е бил застрахован. Носят се слухове, че магазинът е бил опожарен, защото на Мардзила в един момент му е омръзнало да плаща рекет. И знаете ли какво е направил?

— Фацио, въпросите от този тип ме изнервят. Не знам нищичко, ти си този, който трябва да ме информира за нещата!

— Мардзила е разбрал урока, който са му дали, и със сигурност е уредил въпроса с рекета. Чувствайки се сигурен, купил и склада до магазина, така го разширил и обновил. Казано накратко — затънал в дългове. Бизнесът му върви зле и злите езици говорят, че сега лихварите са го стиснали за гушата. В този момент клетникът е принуден отчаяно да търси наляво и надясно начини, за да изкарва пари.

— Трябва на всяка цена да говоря с този мъж. Възможно най-скоро — каза Монталбано, след като за известно време беше запазил мълчание.

— И как да го направим? Естествено, че не можем да го арестуваме! — отвърна му Фацио.

— Така де, пък и кой ти говори за арестуване? Но...

— Но?

— Ако до ушите му достигне...

— Какво?

— Нищо, мина ми една идея през главата. Знаеш ли адреса на магазина?

— Разбира се, комисарю. Улица „Палермо“ 34.

— Благодаря ти. Връщай се към твоите дълги и уморителни обиколки.

[1] Фридрих Дюренмат (1921–1990), швейцарски драматург, есеист и белетрист. — Б.пр. ↑

9.

След като Фацио излезе, се замисли за кратко, чак докато в съзнанието му не се изясни какво трябваше да върши. Повика Галуцо.

— Слушай, отивай в печатница „Булоне“ и поръчай да ти направят малко визитни картички.

— На мен ли? — попита го смаяно Галуцо.

— Галу, какво ти става, започваш да се държиш като Катарела ли? На мен.

— Какво да им кажа да напишат?

— Най-важното. Комисар Салво Монталбано, а отдолу: Полицейско управление — Вигата. Кажете им долу вляво да сложат нашия телефонен номер. Достатъчни са ми десетина.

— Комисарю, така и така ще ги поръчваме...

— Да не искаш да си направя хиляда? За да си облепя с тях стените на тоалетната ли? Десетина са достатъчни и предостатъчни. Искам да са на бюрото ми до четири следобед. Да не чувам оправдания. Тичай, преди да са затворили.

Беше време за ядене, хората трябваше да са си у дома, затова си заслужаваше да се опита.

— Алууу? Кой гъргори? — каза женски глас, който сякаш идваше от Буркина Фасо.

— Комисар Монталбано съм. Там ли е госпожа Ингрид?

— Ти чака.

Вече беше станало традиция, когато се обаждаше на Ингрид, винаги да му отговаря някоя домашна помощница, пристигнала от неоткриваеми дори на географската карта ширини.

— Здравей, Салво. Какво става?

— Имам нужда от помощта ти. Свободна ли си днес следобед?

— Да, имам ангажимент чак към шест часа.

— Напълно ме устройва. Ще може ли да се видим в Монтелуза пред кафене „Витория“ в четири и половина?

— Разбира се. До скоро.

* * *

Като се прибра вкъщи, в печката намери крехки и апетитни макарони на фурна (не му идваха наум прилагателните, с които да ги опише по-добре). Изяде ги с наслада. После се преоблече, сложи си двуреден сив костюм, бледосиня риза и червена вратовръзка. Видът му трябваше да бъде нещо средно между този на денди и на загадъчен тип. След това поседна пак на верандата, изпи си кафето, изпушвайки една цигара.

Преди да излезе, потърси зеленикавата си тиролска шапка, която на практика никога не беше използвал. Взе си и очилата със стъкла без диоптър, които веднъж му бяха трябвали, но не си спомняше защо. В четири часа се върна в полицейското управление и намери върху бюрото си кутийката с визитните картички. Взе три и ги сложи в портфейла си. Пак излезе, отвори багажника на колата си, където държеше един шлифер в стил Хъмфри Богарт, облече го, сложи си шапката и очилата и потегли.

* * *

Като го видя да се появява дегизиран по този начин, Ингрид избухна в такъв смях, че най-напред й потекоха сълзи, а после беше принудена да влезе в кафенето и да се затвори в тоалетната. Но като излезе от бара, прихна отново да се смее.

Монталбано придоби сериозно изражение:

— Качвай се, че нямам време за губене.

Ингрид се подчини, но явно правеше огромни усилия, за да потисне хиленето си.

— Знаеш ли магазина за подаръци, който се намира на улица „Палермо“ №34?

— Не. Защо?

— Защото трябва да отидем точно там.

— И какво ще правим там?

— Да изберем подарък за наша приятелка, която се омъжва. И внимавай, защото трябва да ме наричаш Емилио.

Ингрид изглеждаше така, сякаш всеки момент ще експлодира. Смехът ѝ прозвуча като тътен. Хвана се с две ръце за главата. Не се разбираше дали се смее, или плаче.

— Добре, ще те закарам у вас — каза раздразнено комисарят.

— Не, не, хайде пък ти, изчакай за момент. — Издуха си два пъти носа и избърса сълзите си. — Кажи ми какво трябва да направя, Емилио.

Монталбано ѝ обясни.

На табелата на магазина се четеше: *Капучино*, изписано с големи букви, а отдолу с по-дребен шрифт: *сребро, подаръци, сватбени артикули*. На безспорно елегантните витрини бяха изложени лъскави, но кичозни предмети. Монталбано се опита да отвори вратата, но беше заключена. Очевидно заради страх от обири. Натисна бутона и някой я отвори отвътре. В магазина имаше само една четирийсетгодишна дребничка и добре облечена жена, видимо изнервена, защото беше заела доста отбранителна позиция.

— Добър ден — каза им, без дори да направи опит за дежурната усмивка за „добре дошли“ към клиентите си. — Какво желаете?

Монталбано се досети, че това не е продавачката, а лично госпожа Капучино.

— Добър ден — отговори Ингрид. — Една наша приятелка ще се омъжва скоро, затова аз и Емилио бихме искали да ѝ подарим сребърен поднос. Може ли да ми покажете няколко?

— Разбира се — каза госпожа Капучино.

И започна да сваля от етажерките сребърните подноси, един от друг по-отвратителни, и да ги оставя върху щанда. Междувременно Монталбано се оглеждаше наоколо с „очевидно подозрително изражение“, както пишат по вестниците и в полицейските сводки. Накрая Ингрид го повика.

— Ела, Емилио.

Монталбано се приближи и Ингрид му показа два подноса.

— Не мога да избира между тези двата. На теб кой ти харесва?

Докато се преструваше, че се колебае, комисарят забеляза, че госпожа Капучино, веднага щом ѝ се отвореше възможност, го поглеждаше изпод око. Може би, както той си мислеше, го беше разпознала.

— Хайде, Емилио, решавай — подтикна го Ингрид.

Най-накрая Монталбано направи своя избор. Докато госпожа Капучино опаковаше подноса, Ингрид изтърси една гениална мисъл:

— Емилио, виж колко е хубав този бокал! Няма ли да стои добре в нашата къща?

Монталбано я изпепели с поглед и измърмори нещо, което не се разбра.

— Хайде, Емилио, купи ми го. Много ми харесва! — настояваше Ингрид с искрящи очи заради шегата, която си правеше с него.

— Ще го вземете ли? — попита госпожа Капучино.

— Някой друг път — отвърна решително комисарят.

Тогава госпожа Капучино се отмести към касата, за да им пусне касова бележка. Монталбано извади портфейла от задния джоб на панталоните си, но той се отвори и се изсипа цялото му съдържание. Комисарят се наведе да събере парите, служебната си карта и всякакви други карти. После се изправи и побутна с крак към основата на шкафчето, върху което беше поставен касовият апарат, една от трите си визитни картички, която нарочно беше оставил на пода. Сценката беше изиграна отлично. Излязоха.

— Наистина си много лош, Емилио, след като не ми купи онзи бокал! — каза, преструвайки се на ядосана, Ингрид веднага щом се качиха в колата. А после, променяйки тона си, го попита: — Добре ли се справих?

— Много добре.

— А с подноса какво ще правим?

— Задръж го.

— И само с това ли мислиш, че ще ти се размине? Тази вечер отиваме на ресторант. Ще те заведа на едно място, където готвят превъзходно риба.

Моментът не беше подходящ. Монталбано беше сигурен, че театърът, който разиграха, щеше да даде неочаквани резултати, затова беше по-добре да си остане в полицейското управление.

— Може ли да го направим утре вечер?

— Съгласна съм.

* * *

— Ах, комисерийо, комисерийо! — оплака се Катарела веднага щом Монталбано влезе в полицейското управление.

— Какво има?

— Прегледах целия архив, комисерийо. Повредих си зрението, очите ми изтекоха. Няма друг, който да прилича и да мяза на плуващия мъртвец. Единственият беше Ерера. Комисерийо, не е ли възможна възможността евентуално да е Ерера?

— Катаре, но как, след като от Козенца ни казаха, че Ерера е мъртъв и погребан?

— Добре, де, комисерийо, не е ли възможно мъртвият да се е превърнал в жив, но после отново да е умрял, превръщайки се в плувец?

— Катаре, искаш да получи главоболие ли?

— Комисерийо, в никакъв случай! Какво да правя с тези фотографии?

— Остави ги върху бюрото ми. След това ще ги дадем на Фацио.

* * *

След един-два часа напразно чакане започна неудържимо да му се спи. Намести се между преписките, кръстоса ръцете си върху бюрото, положи глава върху тях и на мига заспа. Толкова дълбоко, че когато телефонът иззвъня и той отвори очи, за известно време не можеше да осъзнае къде се намира.

— Ало, комисерийо. Има един, който иска да говори с вас лично и пирсонално.

— Кой е?

— Това е проблемът, комисерийо. Той казва, че не иска да си каже името.

— Прехвърли ми го.

— Монталбано съм. Кой се обажда?

— Комисарю, днес следобед сте идвали с една госпожа в магазина на съпругата ми.

— Аз?!

— Да, господине, вие.

— Извинете, но искате ли да ми кажете как се казвате?

— Не.

— Е, тогава дочуване.

И затвори телефона. Този ход беше опасен, възможно бе Мардзила да е изразходвал целия си кураж и да не намери повече сили за ново обаждане. Но той така здраво беше захапал стръвта, която му беше подхвърлил комисарят, че веднага пак се обади.

— Комисарю, извинете ме за преди малко. Ама и вие се опитайте да ме разберете. Идвали сте в магазина на съпругата ми и тя веднага ви е разпознала. Били сте обаче с променен външен вид и са ви наричали Емилио. Освен това жена ми е намерила и ваша визитна картичка, която е изпаднала от портфейла ви. Признавате ли, че има за какво да сме изнервени?

— Защо?

— Защото е ясно, че разследвате нещо, свързано с мен.

— Ако това е проблемът, бъдете спокоен. Предварителните разследвания са приключили.

— Казахте, че мога да бъда спокоен ли?

— Разбира се. Поне тази нощ.

Усети как Мардзила внезапно спря да диша.

— Какво... какво означава това?

— Че от утре преминавам към втората фаза. Оперативната.

— И... тоест?

— Знаете как протичат тези неща, нали? Арести, задържания, разпити, заместник-прокурори, журналисти...

— Но аз нямам нищо общо с тази история!

— С коя история, извинете?

— Но... но... но... не знам... историята, която... Тогава защо сте идвали в магазина?

— Ах, за това ли? За да купя сватбен подарък.

— Защо са ви наричали Емилио?

— На госпожата, която ме придружаваше, ѝ харесва да ме нарича така. Слушайте, Мардзила, късно е. Време е да се прибирам вкъщи в Маринела. Ще се видим утре.

И затвори. По-гаднярски номер от този не можеше да му предложи, нали? Беше готов да заложи тестисите си, че най-много след час Мардзила щеше да почука на вратата му. Лесно можеше да се сдобие с адреса, поглеждайки в телефонния указател. Както

подозираше, фелдшерът беше затънал до гуша в историята, която се беше случила по време на слизането на емигрантите от кораба. Някой, изглежда, му беше наредил да направи така, че жената с трите дечица да бъде натоварена в линейката и след това оставена на входа на „Бърза помощ“. И той се беше подчинил.

Качи се на колата си и потегли, като остави всичките ѝ прозорци отворени. Имаше нужда да усети върху лицето си хубавия здравословен въздух, идващ откъм нощното море.

* * *

Само час по-късно, както безпогрешно беше предвидил, една кола спря на площадката пред дома му, някой затръшна вратата ѝ с трясък и после натисна звънеца. Монталбано отиде да отвори. Беше Мардзила, но различен от човека, когото видя на паркинга в болницата. Брадясал, с вид на болен.

— Извинете ме, ако...

— Очаквах ви. Заповядайте.

Монталбано беше решил да смени тактиката и Мардзила изглеждаше смаян от гостоприемството му. Влезе несигурно и вместо да седне, по-скоро се строполи на стола, който комисарят му предложи.

— Ще говоря аз — каза Монталбано. — Така ще загубим по-малко време.

Мъжът кимна по-скоро примиренчески.

— Миналата вечер на пристанището предварително сте знаели, че една емигрантка с три деца, слизайки от кораба, ще се престори, че пада, наранявайки крака си. Задачата ви е била да стоите там с готовата линейка, стараяйки се да не ви приклепят с друга работа, и след това да се приближите, да установите счупване на крака преди пристигането на дежурния лекар, да натоварите жената и трите ѝ деца, а после да потеглите в посока Монтелуза. Така ли е? Отговорете само с „да“ или „не“.

Мардзила успя да проговори едва след като преглътна и облиза с език устните си.

— Да.

— Добре. Като сте стигнали в болницата „Сан Грегорио“, трябвало е да оставите жената и децата пред вратата на „Бърза помощ“, без да ги придружите вътре. Така сте и направили. Късметът е бил на ваша страна, защото са ви повикали спешно в Скролити, което оправдава и начина ви на действие. Отговорете.

— Да.

— Шофьорът на линейката съучастник ли ви е?

— Да. Всеки път му давам по сто евро.

— Колко пъти сте го правили?

— Два пъти.

— И двата пъти ли с възрастните имаше и деца?

Мардзила преглътна два или три пъти, преди да отговори.

— Да.

— Къде седите по време на тези пътувания?

— Зависи. До шофьора или отзад с онези, които транспортираме.

— Къде бяхте по време на пътуването, което ме интересува?

— За известно време отпред.

— А след това минахте отзад ли?

Мардзила се потеше от затруднение.

— Да.

— Защо?

— Бих искал малко вода.

— Не.

Мардзила го погледна уплашено.

— Ако не искате да ми го кажете вие, ще ви го кажа аз. Били сте принуден да се преместите отзад, защото едно от децата, най-голямото от всички, шестгодишното, е искало да слезе на всяка цена и да бъде пуснато на свобода. Така ли е?

Мардзила кимна утвърдително с глава.

— Тогава какво направихте?

Медицинският работник каза нещо с толкова нисък глас, че комисарят по-скоро го предугади, отколкото да го разбере.

— Инжекция? Сънотворно?

— Не. Успокоително.

— А кой държеше детенцето?

— Майка му. Или каквато там беше.

— А другите деца?

— Плачеха.

— Може би и малчуганът, на когото правехте инжекция?

— Не, той не.

— Какво правеше?

— Хапеше устните си до кръв.

Монталбано се изправи бавно, усещаше тръпки по целите си крака.

— Погледнете ме, ако обичате.

Докторът повдигна глава и се взря в него. Първият плесник по лявата му буза беше толкова силен, че главата му се завъртя, а вторият дойде, щом тя се върна в изходната си позиция, уцелвайки го толкова жестоко в носа, че от него започна да шурти кръв. Мъжът дори не се опита да се избърше, остави кръвта да тече по ризата и сакото му. Монталбано отново седна.

— Цапате ми пода. Банята е в дъното вдясно. Отидете да се измиете. От другата страна е кухнята, отворете хладилника, в него би трябвало да има лед. Впрочем, освен че сте мъчител на деца, сте и здравен работник, така че би трябвало да знаете какво да правите.

През цялото време, докато мъжът се суетеше между банята и кухнята, Монталбано се насили да не мисли за сцената, за която Мардзила току-що му беше разказал, за целия този ад в малкото пространство на линейката, за уплахата в онези обещани пред насието очи...

Той обаче беше този, който хвана за ръка онова създание и го отведе към ужаса. Не можеше да си го прости, беше ненужно да си повтаря как дори е вярвал, че действа в името на неговото добро, но ако искаше да продължи с разпита, не трябваше да мисли, не трябваше да се оставя да го надвива яростта. Мардзила се върна. Беше направил от носната си кърпа нещо като торбичка за лед и я държеше с едната си ръка върху носа, а главата му беше леко наклонена назад. Седна пред комисаря, без да каже нито гък.

— А сега ще ви кажа и защо толкова сте се изплашили, когато дойдох в магазина. Ти...

Мардзила се стресна. Рязкото преминаване от „вие“ на „ти“ му прозвуча като пистолетен изстрел.

— ... ти си разбрал, че момченцето, онова, на което си направил инжекцията, е трябвало да бъде убито, както се прави с диво животно.

Така ли е?

— Да.

— И затова си се изплашил. Защото, да, ти си престъпник кокошкар, мизерник, лайно, но нямаш куража да бъдеш съучастник в убийство. По-късно ще ми кажеш как си разбрал, че детенцето, с което си имал работа, е същото, което са убили с автомобила. Сега говори ти. Ще те улесня: знам, че си затънал в дългове и имаш нужда от пари, и то много пари, за да се издължиш на лихварите. Продължавай.

Мардзила започна да разказва. Двата шамара, получени от комисаря, изглежда, го бяха зашеметили, но може би бяха успокоили възбудата му.

— Когато банките не искаха повече да ми дават заеми, за да не загубя всичко, разпитах тук-там към кого мога да се обърна, за да ми помогне. Дадох ми едно име и отидох при него. Така започна разрухата ми, по-лоша дори от банкрута. Онзи ми даде пари назаем, но с лихва, която дори ме е срам да кажа каква е. Карах така известно време, но от един момент нататък повече не можех да продължавам. Тогава онзи господин ми направи предложение, случи се преди месец-два.

— Кажи ми името му.

Мардзила поклати все още наклонената си назад глава.

— Страх ме е, комисарю. Способен е да убие мен и съпругата ми.

— Добре, продължавай тогава. Какво предложение ти направи?

— Каза ми, че има нужда да се включа в подпомагането на няколко емигрантски семейства, за да се съберат тук у нас. Случаят беше следният: съпрузите си намерили работа, но като нелегални емигранти не можели да извикат при себе си съпругите и децата си. В замяна на моята помощ щял да ми опрости част от лихвата.

— Някакъв твърд процент ли?

— Не, комисарю. Трябваше всеки път да се договаряме.

— Как те предупреждаваше?

— Обаждаше ми се предния ден преди пристигането на кораба. Описваше ми онзи, който щеше да разиграе сценка, за да се разбере, че трябва да бъде натоварен в линейката. Първия път всичко мина гладко, беше една старица с две деца. Втория път обаче се случи това, което ви разказах, най-голямото дете се разбунтува.

Мардзила спря да говори и въздъхна дълбоко.

— Трябва да ми повярвате, комисарю. Не можах да спя. Пред очите ми все беше картината с жената, която го държеше, аз със спринцовката и другите дечица, които плачеха, не можах да мигна. На другата сутрин, беше към десет часа, отидох да се срещна с онзи господин, за да договорим процента за опрощаване на част от лихвата. Той обаче ми каза, че този път няма да ми приспадне нищо, защото работата не била свършена добре и имало развалена стока. Точно така ми каза. Отпрати ме, като ми даде да разбере, че на хоризонта се задава друга вълна от емигранти. Върнах се вкъщи унижен. След това чух по новините за някакво емигрантско детенце, което било убито от пътен пират. Едва тогава разбрах какво вероятно е искал да каже онзи господин, натъртвайки, че стоката е развалена. После дойдохте в магазина, а преди това вече бяхте разпитвали в болницата... всъщност бях повече от убеден, че трябва на всяка цена да изляза от играта.

Монталбано се изправи и излезе на верандата. Шумът от морето едва-едва се чуваше, беше като дишането на дете. Постоя малко, но после се върна вътре и пак седна.

— Слушай. Не искаш ли да ми кажеш името на онзи, така да се каже, господин...

— Не е защото не искам, но просто не мога! — почти изкрещя фелдшерът.

— Добре, успокой се, не се тръшкай, иначе отново ще ти шурне кръв от носа. Да направим една уговорка.

— Каква уговорка?

— Няясно ли си, че мога да те пратя в затвора?

— Да.

— Тогава това наистина ще бъде твоята разруха. Ще загубиш мястото си в болницата, а съпругата ти ще трябва да продаде магазина си.

— Разбрах го.

— И така, ако все още ти е останал поне малко мозък в главата, трябва да направиш само едно нещо. Да ме осведомиш веднага щом онзи ти се обади по телефона. И толкова. За всичко останало ще мислим ние.

— А мен ще ме държите настрана?

— Това не мога да ти гарантирам. Мога обаче да огранича щетите. Имаш думата ми. А сега се махай от главата ми.

— Благодаря — каза Мардзила, докато ставаше и се упътваше към вратата с омекналите си като извара крака.

— Няма за какво — отвърна му Монталбано.

Не си легна веднага. Намери половин бутилка уиски и отиде да я изпие на верандата. Но всеки път, преди да отпие по глътка, повдигаше бутилката във въздуха. Наздравица за малкия воин, който се беше сражавал, докато може, но не беше успял.

10.

Ветровито и отвратително утро със слабо слънце, често закривано от бързи тежки тъмносиви облаци, което беше достатъчно и предостатъчно, за да развали още повече и без това вече мрачното настроение на комисаря. Отиде в кухнята, приготви си кафе, изпи първата чашка, запали си цигара, направи това, което трябваше да направи, напъха се под душа, избърсна се и си облече същите дрехи, които вече носеше два дена. Преди да излезе, се върна в кухнята с намерението да изпие още едно кафе, но успя да напълни чашата си само до половината, защото останалата част изля върху панталоните си. Някак внезапно ръката му по свое усмотрение се беше отклонила. Още един знак за приближаващата старост? Изруга като хамалин, събу панталона си и го остави върху един стол, за да може Аделина да го изпере. Извади всички неща от джобовете, за да ги премести в другия панталон, който щеше да обуе, и с изненада откри в купчинката запечатан плик. Погледна го учудено. Откъде се беше появил? Бегло си спомни, че това е писмото, което Катарела му беше предал, съобщавайки му, че го е донесъл журналистът Пилат Понтийски. Първото движение, което направи, беше да го изхвърли в кошчето, но иди разбери защо, все пак реши да го прочете. Е, нали не беше длъжен да отговаря. Погледът му пробегна по подписа: Социо Мелато, лесно преводимо на езика на Катарела като Пилат Понтийски^[1]. Беше твърде кратко и точно, затова онзи, който го беше написал, получаваше незабавно една точка в своя полза.

Скъпи комисарю Монталбано,

Аз съм журналист, който не работи постоянно в голямо издание, но сътрудничи и продължава да сътрудничи на всекидневници и списания.

Фрийлансър, както се казва. Направил съм доста важни журналистически разследвания за мафията в района

на река Брента, за контрабандата на оръжие от източноевропейските страни и от известно време съм се посветил на един особен аспект от нелегалната емиграция по Адриатическо и Средиземно море.

Миналата вечер Ви зърнах на пристанищния кей, когато пристигна поредната група нелегални емигранти. Познавам ви по име и си помислих, че може би ползата да разменим мнения ще е взаимна. (За бога, не, не става дума за интервю — знам, че ги ненавиждате.)

Отдолу ще Ви напиша номера на мобилния си телефон. Ще остана на острова още два дни. Имайте ми доверие.

Ваш Социо Мелато

Деловият тон в тези думи му хареса. Реши, че ще се обади на журналиста, ако той все още е по тия места, когато пристигне в полицейското управление. Отиде да си потърси друг панталон.

* * *

Първото, което направи, влизайки в службата, беше да извика Катарела в присъствието на Мими Ауджело.

— Катарела, слушай ме с изключително внимание. Трябва да ме потърси един човек, казва се Мардзила. Веднага щом се обади...

— Извинете, комисерийо — прекъсна го Катарела. — Как казахте, че се казва по име този — Мардзила? Кардила?

Монталбано почувства облекчение. Щом Катарела започваше отново да повтаря неправилно имената, крайт на света все още бе далече.

— Но, блажена Дево Мария, защо трябва да се казва Кардила, след като ти самият току-що го назова Мардзила?

— Наистина ли? — каза учудено Катарела. — Ама тогава как се казва този благословен човек?

Комисарят взе един лист и върху него с червен маркер написа с главни букви МАРДЗИЛА и го подаде на Катарела.

— Чети.

Катарела го прочете правилно.

— Много добре — каза Монталбано. — Това листче си залепи до телефона. Веднага щом се обади, трябва да ме свържеш с него, независимо дали съм тук, или се намирам в Афганистан. Съгласен ли си?

— Да, господин комисерийо. Отивайте спокойно в Афганистан, защото дори и там ще ви свържа с него.

— Защо ме накара да присъствам на тази вариететна сценка? — попита го Ауджелло, когато Катарела излезе.

— Защото ти три пъти сутринта и три пъти следобед трябва да попиташ Катарела дали се е обаждал Мардзила.

— Може ли да знам кой е този Мардзила?

— Ще ти кажа, ако папкаш, слушкаш и си напишеш домашните.

През останала част от сутринта не се случи нищо, ама нищичко. Или поне ставаха нормални за работата им неща: молба за намеса заради ожесточена семейна караница, която беше преминала в агресия от страна на цялата фамилия, станала изведнъж задружна срещу Гало и Галуцо, виновни, задето се опитали да възстановят мира в нея; жалба от прежълтелите като мъртвец заместник-кмет, който намерил окачен на вратата на дома си заклан заек; стрелба от движеща се кола срещу някакъв, който бил спрял на бензиностанция, но след като останал невредим, се качил на колата си и бързо офейкал, без бензинджията да успее да запише номера; един от почти всекидневните обири на супермаркет. Мобилният телефон на журналиста Мелато се оказа упорито изключен. Всъщност на Монталбано му трябваше още съвсем малко, за да се отегчи. Затова отиде в гостилница „При Енцо“ като компенсация.

* * *

Към четири часа следобед звънна Фацио. Обаждаше се от Спигонела.

— Комисарю? Имам някоя и друга новина.

— Казвай.

— Поне двама души оттук мислят, че са виждали мъртвия, който намерихте, разпознаха го по снимката, на която е с мустаци.

— Знаят ли как се казва?

— Не.

— Там ли е живеел?

— Не знаят.

— Знаят ли какво е правел по тия места?

— Не.

— А какво, по дяволите, знаят?

Фацио предпочете да не му отговаря директно.

— Комисарю, не можете ли да дойдете тук? Така лично ще си направите извод за ситуацията. Може да хванете или по крайбрежното шосе, което обаче винаги е натоварено, или да минете през Монтекиаро, да тръгнете по...

— Този път го знам.

Пътят, по който беше минал, когато отиде да види мястото, на което беше убито детенцето. Обади се по телефона на Ингрид, с която трябваше да отиде на вечеря. Шведката веднага му се извини, че няма да може да се видят, защото съпругът ѝ без нейно знание си беше поканил приятели, а тя трябваше да играе ролята на добра домакиня. Уговориха се, че ще мине през полицейското управление към осем и половина следващата вечер. Ако не е там, ще го изчака. Опита отново да се свърже с журналиста и този път Социо Мелато се обади.

— Комисарю! Мислех вече, че няма да ме потърсите.

— Може ли да се видим?

— Кога?

— Може и сега, ако искате.

— Ще ми е трудно. Трябваше да отпътувам незабавно за Триест, целият ми ден мина по летища и закъсняващи полети. За късмет, мама не е толкова зле, колкото сестра ми искаше да повярвам.

— Радвам се. Тогава какво ще се разберем?

— Нека да направим така. Ако всичко е наред, надявам се утре сутринта да взема самолета за Рим и после да продължа надолу. Ще ви уведомя.

* * *

Като подмина Монтекиаро и пое по пътя за Спигонела, след известно време се озова пред кръстовището за Триказе. Поколеба се за миг, но след това се реши, щеше да загуби най-много десетина минути. Подмина завоя, селянина го нямаше да копае в нивата си, само лаят на куче нарушаваше тишината. В основата на купчината чакъл букетчето от полски цветя вече беше увехнало.

Трябваше да впрегне цялото си оскъдно умение, за да даде на заден ход по този разбит коларски път и да се върне на пътя към Спигонела. Фацио го чакаше прав до колата си, спряна пред малка червено-бяла вила на два етажа, очевидно необитаема. Ревът на бурното море достигаше до ушите им с цялата си сила.

— От тази вилчка започва Спигонела — каза Фацио. — По-добре е да дойдете в колата с мен.

Монталбано се качи и Фацио, потегляйки, започна да се прави на екскурзовод.

— Спигонела е разположена върху скално плато и за да се стигне до морето, трябва да се изкачваш и слизаш по издълбани в скалата стълби, усилие, което през лятото е възможно да ти докара инфаркт. До морето може да се стигне и с кола, но трябва да се тръгне по пътя, по който вие сте пътували, да се свърне към Триказе и оттам да се върнеш тук. Добре ли се изразих?

— Да.

— Триказе обаче е точно на брега на морето, но пък обитателите му са различни.

— В какъв смисъл?

— В смисъл че тук, в Спигонела, вили са си направили хора с пари — адвокати, лекари, бизнесмени, докато в Триказе прилепени една до друга си стоят къщурките, всичките обитавани от обикновени хорица.

— Но, така или иначе, както вилите, така и къщурките са незаконно построени, нали?

— Разбира се, комисарю. Искях да кажа, че тук всяка вила е самостоятелна, не го ли виждате и сам? Високи оградни зидове и градински врати, зад които има гъста растителност... Отвън е трудно да се види какво става вътре. Докато в Триказе къщурките са близо една до друга, сякаш си говорят помежду си.

— Да не си решил да ставаш поет? — попита го Монталбано.

Фацио се изчерви.

— Понякога ми се случва — призна си.

Вече бяха стигнали до ръба на платото. Слязоха от колата. Долу в пропастта морето се белееше от пяната, разбивайки се в скалите, а малко по-нататък беше заляло напълно малкия плаж. Този бряг беше необичаен, по него се редуваха участъци, осеяни със скали, и други — равни и покрити с пясък. Самотна вила беше построена точно на върха на малък нос. Голямата ѝ тераса сякаш стърчеше точно над морето. Участъкът от брега под нея се състоеше от множество високи скали, почти като кекури^[2], но както винаги беше незаконно ограден, за да се обособи частната собственост. Нямаше какво друго да гледат. Качиха се в колата.

— Сега ще ви закарам да говорите с един, който...

— Не — каза комисарят. — Безсмислено е, ти ми разкажи какво са ти казали. Да се връщаме обратно.

През целия път на отиване, както и на връщане, не срещнаха нито една кола. Нито пък видяха паркирани автомобили.

Пред една наистина луксозна вила, седнал на камъшитен стол, мъж пушеше пура.

— Този господин — каза Фацио — е единият от двамата, които казаха, че са виждали мъжа от снимката. Пазач е. Съобщи ми, че преди около три месеца, докато си седял така, както и сега, видял отляво да идва автомобил, който се движел на пресекулки. Спрял точно пред него и слязъл същият мъж от снимката. Оказало се, че е останал без бензин. Тогава пазачът на вилата му предложил да отиде да налее една туба от бензиностанцията, която се намира близо до Монтекиаро. Когато се върнал, онзи му дал сто евро бакшиш.

— Значи, не е видял откъде идва?

— Не. И никога преди това не го е срещал. С втория мъж, който го разпозна, трябваше да говоря набързо. Човекът е рибар, носеше кош с риба, която отиваше да продаде в Монтекиаро. Каза ми, че е виждал лицето от снимката преди около три-четири месеца на плажа.

— Преди три-четири месеца? В разгара на зимата! Какво е правил онзи на плажа?

— Рибарят си е задал същия въпрос. Току-що бил изтеглил лодката си на брега, когато видял мъжа от фотографията върху близката скала.

— Върху скалата?

— Да, господине. Една от скалите, които са под вилата с голямата тераса.

— И какво е правел там?

— Нищо. Гледал морето и говорел по телефона. Рибарят го видял добре, защото онзи в някакъв момент се обърнал, за да го погледне. Имал чувството, че мъжът върху скалата се опитвал да му каже нещо с поглед.

— Тоест?

— Неца, като „Разкарай се веднага от очите ми“... А сега какво да правя?

— Не те разбрах. Какво трябва да правиш?

— Да продължа ли да проучвам, или да спирам?

— Хм, струва ми се безсмислено да си губиш времето. Върни се във Вигата.

Фацио си отдъхна с облекчение. Това разследване беше започнало да му пресяда още от първия момент.

— Вие няма ли да дойдете?

— Ще карам след теб, но трябва да се отбия за малко в Монтекиаро.

* * *

Чисто и просто го излъга, нямаше какво да прави в Монтекиаро. Всъщност за известно време следва колата на Фацио, но после, като го изгуби от погледа си, направи обратен завой и се върна назад. Спигонела го беше впечатлила. Възможно ли беше във всички тези струпани недалече една от друга вили, дори и да изглеждаха сякаш за тях времето е спряло, да няма друга жива душа, освен тази на пушещия пура пазач? Не беше видял дори куче или котка, подивели от самотата. Беше идеалното място за някой, който искаше да се усамоти, като например да си доведе скришно някоя жена, да организира оргия, нелегален комар или групово смъркане на дрога. Достатъчно беше да си направи труда да дръпне капациите на прозорците, така че отвън да не прониква дори лъч светлинка, и никой нямаше да е в състояние да разбере какво се случваше вътре. Около всяка вила имаше доста място,

така че колите със сигурност можеха да влязат и да се поберат зад оградния зид. След като веднъж градинската врата се затвореше, щеше да изглежда, сякаш тези автомобили никога не са пристигали. Докато обикаляше с колата, през главата му премина неочаквана мисъл. Удари спирачките, слезе и започна унесено да се разхожда, като от време на време подритваше по някое бяло камъче от улицата.

Дългото бягство на детенцето, започнало върху пристанищния кей във Вигата, беше приключило в околностите на Спигонела. Макар че очевидно се е опитвало да избяга далече от Спигонела, когато е било ударено от колата.

Безименният мъртвец, когото откри, докато плуваше, е бил видян в Спигонела. И твърде вероятно е да е бил убит в Спигонела. Изглежда, двата случая се движеха паралелно, но всъщност не би трябвало да е така. През главата му премина известният оксиморон, този за „паралелната конвергенция“, на един политик, убит от „Червените бригади“. Тогава точно призрачното селище Спигонела ли беше последната точка от конвергенцията? А защо не?

Откъде да започне? Да се опита да узнае имената на собствениците на вилите ли? Още на мига начинанието му се стори невъзможно. С оглед на това, че всичките тези постройки бяха абсолютно незаконни, беше безсмислено да ходи в кадастъра или в общината. Обезсърчен, се запъти да се облегне на един стълб от уличното осветление. Веднага щом го докосна с раменете си, се отмести, сякаш го беше ударил ток. Светлината, разбира се! Всички вили трябваше да са електрифицирани и следователно собствениците им бяха направили подписка за свързване! Ентусиазмът му обаче се оказа краткотраен. Веднага предположи какъв ще е отговорът на дружеството: съответните сметки за ток в Спигонела, с оглед на това, че в нея нямаше улици и номера, а пък и тя самата по документи не съществуваше, се изпращаха на постоянните адреси на собствениците. Издирването на въпросните собственици на вилите със сигурност щеше да се окаже дълга и трудоемка операция. И ако Монталбано се беше опитал да си зададе въпроса колко дълга, отговорът щеше да е с почти лирическа неопределеност.

Ами ако опиташе с телефонната компания? Хайде де! Освен че отговорът ѝ щеше да има много допирни точки с този на енергоразпределителното дружество, как щеше да се оправи с

мобилните телефони? Впрочем един от свидетелите, рибарят, не беше ли казал, че анонимният мъртвец, когато го е видял, е говорел точно по джиесема си? Нищо, накъдето и да се обърнеш, непрекъснато удряше на камък. Дойде му на ум една идея. Качи се в колата, запали двигателя и потегли. Не му беше лесно да намери пътя, два или три пъти минава все покрай една и съща вила, после най-накрая в далечината видя онова, което търсеше. Пазачът все така седеше върху камъшитения си стол с пурата в уста. Монталбано спря, слезе и се приближи към него.

— Добър ден.

— Ако на вас ви се струва добър... добър да е.

— Аз съм комисар от полицията.

— Разбрах. Минахте с другия полицаи, онзи, който ми показва снимката.

Господин пазачът имаше набито око.

— Искан да ви попитам нещо.

— Питайте.

— Виждат ли се емигранти по тия места?

Пазачът го погледна недоумяващо.

— Емигранти? На това място не се виждат нито тукашни, нито чужди. Тук се забелязват, и то когато дойдат, само обитателите на вилите. Емигранти! Хм!

— Извинете, ама защо ви се струва толкова абсурдно?

— Защото оттук, господине мой, на всеки два часа преминава колата на частната охранителна фирма. А тези, ако видят дори само един емигрант, ще го изпратят в родината му с ритници в задника!

— Защо тогава въпросните охранители днес не се виждат?

— Защото днес половин ден стачкуват.

— Благодаря.

— Не, аз ви благодаря, че ми направихте компания, за да убия поне малка част от времето си.

Качи се в колата и потегли отново. Но когато се изравни с бяло-червената вила, пред която се срещна с Фацио, се върна назад. Знаеше, че няма какво друго да открие, но все не успяваше да се отдалечи от това място. Върна се и спря на ръба на пропастта. Започна да оглежда внимателно. Вилата с огромната тераса изглеждаше призрачно срещу светлината. Въпреки луксозните постройки, твърде добре поддържаните дървета, които се издигаха над оградите и цялата

зеленина навсякъде, Спигонела беше пуста земя, цитирайки Елиът^[3]. Разбира се, всички морски селища, най-вече тези, които се издържат благодарение на почиващите, изглеждат мъртви извън сезона. Но Спигонела, изглежда, беше мъртва от момента на раждането си. В началото ѝ беше заложен краят, ако пак се перифразира Елиът^[4]. Този път, качвайки се отново в колата, най-после се отпрати към Вигата.

* * *

— Катаре, Мардзила обади ли се?

— Не, господин комисерийо. Той не тилифонира, тилифонира обаче Пилат Понтийски.

— Какво каза?

— Каза, че утре няма да успее да хване аероплана, но вдругиден следобед ще дойде тук.

Влезе в кабинета си и преди още да бе седнал, незабавно проведе телефонен разговор. Искаше да провери дали е възможно да направи нещото, което му мина през ума малко преди това, докато паркираше пред полицейското управление.

— Госпожа Албанезе? Добър вечер, как сте? Комисар Монталбано се обажда. Можете ли да ми кажете в колко часа се връща с риболовния си кораб съпругът ви? Ааа, днес не е излизал. Вкъщи ли е? Може ли да ми го дадете? Чичо, как така си вкъщи? Хванал те е грип? Сега как си? Вече ти мина? Добре, радвам се. Слушай, исках да те питам нещо... Какво казваш? Защо не дойда у вас на вечеря, така ще си поговорим на живо? Наистина не бих искал да злоупотребявам и да досаждам на съпругата ти... Какво каза? Макарони с прясна извара? А за основно — пържени дребни рибки? Най-много до половин час съм у вас.

* * *

Докато траеше вечерята, не проговори. От време на време Чичо Албанезе дръзваше да му зададе въпроса:

— Какво искахте да ме питате, комисарю?

Но Монталбано дори не му отговаряше, завърташе показалеца на лявата си ръка, правейки жест, който означаваше: „после, после“. Защото или устата му беше пълна, или пък не искаше да я отвори от страх, че проникналият в нея въздух щеше да отнесе вкуса на храната, ревниво пазен между езика и небцето му.

Когато дойде кафето, реши да поговорят за онова, което го интересуваше, но едва след като изказа комплиментите си на съпругата на Албанезе за нейната кухня.

— Ти, Чичо, имаше право. Мъртвият е бил видян преди около три месеца в Спигонела. Изглежда, нещата са се развили точно както ти каза: убили са го и са го изхвърлили във водите на Спигонела или околностите. Всички го твърдят и е вярно, ти наистина си много вещ в работата си.

Чичо Албанезе издържа похвалите му като нещо заслужено, без да каже дума.

— И с какво бих могъл отново да съм ви полезен? — ограничи се да му зададе само този въпрос.

Монталбано му каза. Албанезе се замисли за кратко, след това се обърна към съпругата си.

— Знаеш ли дали Танино е в Монтелуза, или е в Палермо?

— Тази сутрин сестра ми ми каза, че си е тук.

Преди да се обади в Монтелуза, Албанезе се почувства задължен да му обясни.

— Танино е син на сестрата на жена ми. Учи право в Палермо. Баща му има къщурка в Триказе и Танино често ходи в нея. Има гумена лодка и обича да се гмурка.

Телефонният разговор не продължи повече от пет минути.

— Утре сутринта в осем Танино ще ви чака. Сега ще ви обясня как да стигнете дотам.

* * *

— Фацио? Извини ме за безпокойството по това време. Струва ми се, че вчера видях един от нашите с малка видеокамера, който...

— Да, господин комисар. Торизи. Току-що си я беше купил, продаде му я Торета.

Ама че работа! Торета, изглежда, беше преместил базара от Занзибар в полицейското управление на Вигата!

— Веднага ми изпрати Торизи с видеокамерата и всичко, което ѝ е необходимо, за да работи.

[1] Ponzio Pilato (Понцио Пилато) на итал. — Б.пр. ↑

[2] Стълбовидни или конусообразни скали, срещани по поречията на реките и в морето в близост до брега. — Б.пр. ↑

[3] „Пустата земя“ (1922) — една от най-известните поетични творби на Томас Стърнз Елиът. — Б.пр. ↑

[4] Има се предвид стихът „В моето начало е моят край“ на стихотворението „Ийст Коукърг“ от цикъла „Четири квартета“. — В: Избрани стихове. С: Народна култура, 1993. Превод от англ. Владимир Левчев. — Б. пр. ↑

11.

Когато отвори капациите на прозорците, изпита радост. Утринта се разкриваше пред него щастлива заради това, което беше, а именно — изпълнена със светлина и цветове. Монталбано дори се опита да запее под душа, което рядко му се случваше, но тъй като пееше леко фалшиво, се ограничи да си мрънка под носа само някакъв мотив от песента. Не закъсняваше, но си даде сметка, че правеше нещата бързешком, тъй като беше нетърпелив да напусне Маринела, за да потегли към Триказе. В колата се усети, че шофира твърде бързо. На кръстовището Спигонела — Триказе зави наляво и след обичайния завой се изравни с купчината чакъл. Букетчето с цветята вече го нямаше, а работник с лопата пълнеше количката си с чакъл. Малко по-напред други двама извършваха ремонтни дейности по пътя. Всичко от малкото, което напомняше за смъртта и живота на детенцето, беше изчезнало и в този час телцето му трябваше вече да е погребано анонимно в гробището на Монтекиаро. Като пристигна в Триказе, проследи внимателно онова, което му беше казал Чичо Албанезе, и вече почти на брега се озова пред жълта къщурка. На вратата стоеше двайсетгодишен младеж с къси панталони, боси крака и симпатично изражение. Недалеч от него се поклащаше гумена лодка. Стиснаха си ръцете. Танино огледа с нескрито любопитство комисаря, който едва в този момент си даде сметка, че се е появил пред него като истински турист — освен че в ръцете си държеше видеокамерата, носеше и праметнат през гърдите си бинокъл.

— Може ли да тръгваме? — попита го младежът.

— Първо бих искал да се съблека.

— Заповядайте.

Влезе в къщурката и излезе оттам по бански. Танино заключи вратата и двамата се качиха на гумената лодка. Едва тогава младежът го попита:

— Къде трябва да отидем?

— Чичо ти не ти ли обясни?

— Каза ми само да съм на разположение.

— Искам да направя снимки по крайбрежието на Спигонела. Но не трябва да ни видят.

— Комисарю, кой трябва да не ни вижда? В Спигонела в този момент няма жива душа!

— Направи както ти казвам.

След по-малко от половин час, откакто се движеха на бързи обороти, Танино намали.

— Онези вили там долу са първите от Спигонела. Тази скорост устройва ли ви?

— Напълно.

— Да се доближа ли още малко?

— Не.

Монталбано взе в ръце видеокамерата, но с ужас установи, че не знае как да я използва. Указанията, които предната вечер му даде Торизи, се бяха превърнали в безформена каша в мозъка му.

— Света майко! Всичко забравих! — простена.

— Искате ли аз да го направя? Вкъщи имам същата и знам как да я използвам.

Размениха си местата, комисарят застана на кормилото. С едната ръка държеше кормилото, а с другата бинокъла пред очите си.

— Тук Спигонела свършва — каза в един момент Танино, обръщайки се да погледне комисаря.

Монталбано не му отговори, изглеждаше погълнат от някаква мисъл. Бинокълът висеше на гърдите му.

— Комисарю?

— Да?

— Сега какво ще правим?

— Ще се върнем назад. Ако е възможно, да сме малко по-близо до брега и да не се движим толкова бързо.

— Възможно е.

— И още нещо: когато се изравним с вилата с голямата тераса, можеш ли да заснемеш в близък план онези скали, наподобяващи кекури, които са отдолу?

Направиха отново същата разходка с лодка и оставиха Спигонела зад гърбовете си.

— А сега?

— Сигурен ли си, че заснемането се е получило добре?

— Главата си залагам.

— Добре, тогава да се връщаме. Знаеш ли чия е вилата с терасата?

— Да, господине. Построена е за един американец, когато аз все още не съм се бил родил.

— Американец?!

— Не се изразих добре, син на емигранти от Монтелуза. В началото е идвал няколко пъти, поне така са ми казвали. После никой повече не го е виждал. Носеше се слух, че са го арестували.

— Нашите ли?

— Не, господине, в Америка. Заради контрабанда.

— Наркотици?

— И цигари. Говори се, че е имало някакъв период, в който американецът е управлявал оттук трафика в Средиземноморието.

— Виждал ли си отблизо рифа, който е отпред?

— Комисарю, тук никой не си пъха гагата, където не му е работа.

— Напоследък вилата била ли е обитаема?

— Доскоро не. Но миналата година — да.

— Значи я дават под наем?

— Очевидно.

— Агенция ли се занимава с това?

— Комисарю, не знам нищо. Ако искате, мога да се поинтересувам.

— Не, благодаря, вече достатъчно те обезпокоих.

* * *

Пристигна на площада на Монтекиаро, когато общинският часовник удари единайсет и половина. Спря, слезе и се запъти към една стъклена врата, над която се виждаше табела с надпис „Агенция за недвижими имоти“. Вътре седеше грациозно и любезно момиче.

— Не, ние не се занимаваме с отдаването под наем на тази вила, за която ми говорите.

— А знаете ли кой се занимава?

— Не. Но, вижте, обикновено собствениците на тези луксозни вили, поне по нашия край, не се обръщат към агенция.

— Тогава как действат?

— Знаете ли, това са богати хора, които се познават помежду си... разпространяват информацията в своите среди...

„Може би престъпниците пускат информацията из техните среди“ — помисли си комисарят.

Междувременно момичето упорито се взираше в бинокъла и видеокамерата му.

— Турист ли сте?

— Как отгатнахте? — попита я Монталбано.

* * *

Морската разходка беше изострила апетита му. Усещаше как гладът бушува в него като пълноводна река. Ако се запътеше към гостилницата „При Енцо“, щеше да отиде на сигурно място, но в действителност трябваше да поеме риск и да отвори хладилника или фурната в дома си в Маринела, защото се налагаше да види веднага заснетия материал. Щом пристигна вкъщи, се втурна развълнуван, за да види какво беше хрумнало на Аделина да му приготви. Във фурната намери колкото неочакван, толкова жадуван заек по ловджийски. Докато го притопляше, грабна телефона.

— Торизи? Монталбано се обажда.

— Благополучно ли мина всичко, комисарю?

— Струва ми се, че да. Можеш ли да прескочиш до мен след около час?

Когато човек яде сам, се отпуска да прави неща, които никога не би дръзнал да стори в компания. Някой сяда на масата по гащи, друг яде легнал или седнал пред телевизора. Комисарят пък често и с удоволствие се хранеше с ръце. Така направи и със заека по ловджийски. После му се наложи да стои половин час с ръце под чешмата, опитвайки се да измие мазнината и лойта по тях. На вратата се позвъни. Отиде да отвори, беше Торизи.

— Покажи ми какво се е записало.

— Комисарю, прави се така, гледайте. Изважда се евробуксата и се...

Докато обясняваше и пускаше видеото, Монталбано дори не го слушаше. Изобщо не го биваше за тези неща. Появиха се първите картини на телевизора, които Танино засне.

— Комисарю — каза с възхищение Торизи, — ама знаете ли, че тези изображения наистина са красиви? Голям майстор сте! Беше ви достатъчен само един теоретичен урок вчера вечерта и...

— Ех — каза скромно Монталбано, — не беше трудно...

При заснемането, направено на отиване, морските скали под вилата изглеждаха като криви долни зъби — един по-напред, друг по-назад, някой по-висок, друг по-нисък, един напъйко, а друг правилно разположен. Същите скали, заснети на връщане в близък план, разкриваха липсата на един зъб. Разбира се, дупката не беше много широка, но достатъчна, за да може да мине през нея гумена лодка или малка моторница.

— Спри тук.

Монталбано разгледа внимателно изображението. Имаше нещо в тази дупка, което му изглеждаше подозрително, сякаш в момента на нахлуването си през този вход морската вода за секунда се разколебаваше и дори искаше да се върне назад.

— Можеш ли да го увеличиш още?

— Не, комисарю.

Виждаше се много стръмната стълба, издълбана в скалата, която водеше от вилата към естествено оформеното в скалите малко пристанище.

— Върни назад, ако обичаш.

Този път видя, че висока метална мрежа, заварена за забити в скалите железни колове, възпрепятстваше когото и да е да се покатери достатъчно, че да може да види какво се случваше в малкото пристанище. Следователно не само че вилата беше незаконна, но и крайбрежието беше незаконно прекъснато: невъзможно да го изходиш пеша по цялата му дължина, дори и катерейки се по скалите, защото в един момент ще се озовеш пред непреодолимата преграда на металните мрежи. Дори и при повторното гледане не успя да схване защо морето се държеше по този странен начин пред липсващия „зъб“.

— Добре, благодаря ти, Торизи. Може да си вземеш видеокамерата.

— Комисарю — каза полицаят, — възможно е да има някакъв начин да се увеличи изображението. Ще взема диапозитива, ще го отпечатам и ще го дам на Катарела, който на компютъра...

— Добре, добре, направи го — отрязва го Монталбано.

— И още веднъж — поздравления за майсторски заснетото видео — каза на излизане Торизи.

— Благодаря — отговори му комисарят.

В този момент каменното лице на Монталбано диктатора, на каквото умело се правеше понякога, дори не се изчерви.

* * *

— Катаре, Мардзила обади ли се?

— Не, господин комисерийо. Ах, исках да ви кажа, че тази сутрин дойде едно препоръчано писмо за вас пирсонално.

Пликът беше твърде стандартен, без да е надписан. Комисарят го отвори и извади от него изрезка от вестник. Погледна още повнимателно, но не съдържаше нищо друго. Беше кратка статия, отнасяща се за Козенца, която беше с дата единайсети март. Заглавието гласеше „Открито е тялото на укриващия се от закона Ерера“. И продължаваше: „Вчера към шест часа сутринта един овчар, някой си Антонио Якопино, който карал стадото си на паша, прекосявал железопътната линия в околностите на Паганело и с ужас открил разпръснати по линията човешки останки. След първоначалните огледи на незабавно пристигналите на мястото полицаи очевидно става дума за нещастен случай. Човекът, изглежда, се е подхлъзнал по разкаляния от наскорошните дъждове наклон точно докато е минавал бързият влак за Козенца в двацет и три часа. Разпитаните машинисти заявили, че не са забелязали нищо. Жертвата на инцидента е била идентифицирана благодарение на документите в портфейла и брачната халка. Загиналият е Ернесто Ерера, с ефективна присъда от съда в Козенца за въоръжен грабеж, който от известно време се укрива. Според последните слухове за него той се подвизавал в Бриндизи, тъй

като напоследък започнал да се интересува от нелегалната емиграция, тясно свързана с албанските престъпници“.

Това беше всичко. Без подпис и нито ред обяснение. Погледна пощенското клеймо, беше от Козенца. Но какво, по дяволите, означаваше това? Може би все пак имаше някакво обяснение: дали беше някакво вътрешно отмъщение? Твърде е вероятно колегата Ватиато да е разтръбил за конфузната ситуация, в която изпадна Монталбано, съобщавайки му, че е намерил човек, който обаче се оказваше, че е мъртъв и погребан. Тогава някой от присъстващите, на когото Ватиато очевидно му лазеше по нервите, му беше изпратил скришом изрезката. Защото тези редове, прочетени правилно, по един или друг начин подкопаваха убедеността на Ватиато. Анонимното лице, което беше изпратило изрезката, в действителност задаваше само един-единствен и много прост въпрос: ако прегазеният от влака мъртвец е бил разпознат като Ернесто Ерера от документите за самоличност и от брачната халка на пръста му, как е възможно да се твърди с абсолютна сигурност, че тленните останки са точно неговите? И по-нататък: не е ли могъл самият Ерера да убие някой бегло приличащ на него мъж, да сложи портфейла си в джоба му, халката на пръста му и да го разположи върху релсите по най-подходящия начин, за да може преминаващият влак да го превърне в неразпознаваем труп? Но защо ли му е трябвало да го прави? Отговорът беше ясен: за да прекрати издирването си от полицията и карабинерите и да заработи в пълно спокойствие в Бриндизи. След като приключи с тези разсъждения, те му се сториха като извадени от роман. Повика Ауджело. Мими пристигна с помръкнало лице.

— Не ти ли е добре?

— Не е за говорене, Салво. Тази нощ бодърствах, за да обгрижвам Беба. Кара доста тежка бременност. Какво искаш?

— Един съвет. Но преди това чуй това. Катарела!

— На вашите заповеди, комисерийо!

— Катаре, повтори тук и пред господин Ауджело хипотезата, която направи пред мен за Ерера.

Лицето на Катарела придоби важно изражение.

— Казах на господин комисерия, че може би, може би е възможно мъртвият да е станал жив, но после да е умрял отново, превръщайки се в плувец.

— Благодаря ти, Катаре. Свободен си.

Мими го гледаше със зяпнала уста.

— Е, и? — подтикна го Монталбано.

— Слушай, Салво. Допреди миг си мислех, че оставката ти би се оказала трагедия за всички нас, но сега, преценявайки умственото ти здраве, мисля, че колкото по-скоро си тръгнеш оттук, толкова по-добре. Как е възможно?! Вече си започнал да изслушваш щуротиите, които се въдят в главата на Катарела ли? Живи, умрели, плувци?

Без да каже нито дума, Монталбано му подаде изрезката от вестника.

Мими я прочете два пъти. След това я остави върху бюрото му и попита:

— Според теб какво означава?

— Някой е искал да ме предупреди, че съществува възможност, макар и бегла, съгласен съм, погребаният труп в Козенца да не е този на Ернесто Ерера — каза Монталбано.

— Статията, която ми даде да прочета — отвърна му Мими, — е била написана от журналиста два или три дни след намирането на тленните останки. И в нея не се казва дали колегите от Козенца са направили други по-сериозни проучвания, за да стигнат до безпогрешната идентификация. Със сигурност са ги направили. И ако ти се размърдаш и започнеш да ровиш, за да научиш повече за случая, рискуваш да попаднеш в капана, който са ти заложили.

— Какви ги говориш?

— Имаш ли някаква представа кой може да ти е изпратил изрезката от вестника?

— Може би някой от дирекцията на полицията в Козенца, който, слушайки Ватиато как ми се подиграва, е искал да ми предложи...

— Салво, ти познаваш ли Ватиато?

— Бегло. Груб човек, който...

— Аз съм работил с него, преди да дойда тук. Голям гадняр е.

— Защо е трябвало да ми изпраща статията?

— За да възбуди любопитството ти и да те предизвика да започнеш да си задаваш и други въпроси за Ерера. Така цялата

дирекция на полицията в Козенца ще има възможност да ти се присмива зад гърба.

Монталбано се надигна от стола и започна да търси сред разхвърляните безразборно по бюрото му книжа. Накрая намери личния картон и възстановените портрети на Ерера.

— Погледни ги още веднъж, Мими.

Държейки с лявата ръка картоната със снимката на Ерера, с дясната вземаше една по една възстановките на лицето на мъртвия и старателно ги сравни. След което поклати глава.

— Съжалявам, Салво. Оставам си на своето. Това са двама различни човека, макар и доста да си приличат. Имаш ли да ми казваш нещо друго?

— Не — отговори му рязко комисарят.

Ауджелло се подразни.

— Салво, вече съм достатъчно изнервен заради личните си проблеми, не започвай и ти.

— Бъди по-ясен.

— Разбира се, че ще бъда! Ти си ядосан, защото продължавам да твърдя, че твоят мъртвец не е Ерера. Знаеш ли, ти си много странен човек. Трябва ли на всяка цена да ти кажа, че е едно и също лице, само и само за да ти доставя удоволствие?

Излезе, като тресна вратата.

* * *

Същата тази врата след няма и пет минути се отвори пак с гръм и трясък, удари се в стената и от контраудара пак се затвори.

— Извинете ме, комисерийо — чу се гласът на Катарела зад вратата.

След това крилото ѝ започна бавно да се открехва, чак докато се оформи минимално, но достатъчно пространство, през което Катарела да премине.

— Комисерийо, донесох ви това, което ми даде Торизи, който ми каза, че то ви интересува лично и пирсонално.

Беше силно увеличеното изображение на един детайл от морските скали под вилата от Спигонела.

— Комисерийо, по-добре от това, по-хубаво не може да излезе.

— Благодаря, свършил си отлична работа.

Достатъчен му беше само един поглед, за да разбере, че е видял правилно.

Между двете високи скали, които оформяха тесния вход към малкото естествено пристанище, най-много на три сантиметра над повърхността на водата се виждаше права и тъмна линия, в която се разбиваше прибойт. Възможно е да беше желязната преграда, която се задвижваше вътре от вилата и препречваше влизането на външни лица, с какъвто и да е плавателен съд в малкото пристанище. Това можеше да не означава нищо подозрително, най-много да е свидетелство, че неочакваните посещения по море не са желателни. Оглеждайки по-добре морските скали, забеляза някъде зад тях, на метър над водата, още нещо, което предизвика любопитството му. Взира се в него, докато очите му се умориха.

— Катарела!

— Заповядайте, господин комисерийо!

— Поискай назаем от Торета една лупа.

— Веднага, комисерийо.

Беше уцелил човека, защото Катарела се върна с голяма лупа, която подаде на комисаря.

— Благодаря, свободен си. И не оставяй вратата отворена.

Не му се искаше да бъде изненадан от Мими или Фацио в момент, в който поведението му беше типично за това на Шерлок Холмс.

С лупата успя да разбере какво е това, в което се взираше: два прожектора, които да светят, когато е тъмно или в случаи на лоша видимост, обозначаваха прецизно входа, предпазвайки по този начин онзи, който извършваше маневра за влизане, от риска да се удари в скалите. Със сигурност инсталацията беше правена от първия собственик, американския контрабандист, на когото цялото това съоръжение, изглежда, му е било доста необходимо. Но твърде е възможно и следващите наематели да са го поддържали да функционира. Остана дълго да разсъждава. В главата му бавно си прокарваше път идеята, че може би е необходимо да отиде и да огледа по-отблизо това място, по възможност, идвайки откъм морето. Важно

беше обаче да отиде там тайно, без да предупреждава когото и да е било.

Погледна си часовника, Ингрид беше тръгнала към него. Извади портфейла от джоба си, за да провери дали има достатъчно пари за вечерята. В този момент в очертанията на касата на вратата се появи задъханият Катарела.

— Ах, комисерийо! Отвън е госпожица Ингиригид, която ви чака!

* * *

Ингрид поиска от комисаря да се качи в нейната кола.

— С твоята кола никога няма успеем да стигнем, а ни чака доста път.

— Ама къде ще ме водиш?

— Ще видиш. Веднъж поне можеш да нарушиш еднообразието на рибните си гозби, нали?

Покрай бърборенето на Ингрид и при скоростта, която шведката поддържаше, на Монталбано не му се стори да са пътували много, когато колата спря пред голяма селска къща насред полето. Наистина ли беше ресторант, или Ингрид се беше объркала? Наличието на около десетина паркирани коли го окуражи. Едва влезли, шведката поздрави и всички ѝ отвърнаха, все едно си беше у дома. Собственикът се втурна към тях.

— Салво, искаш ли да ядеш това, което аз ще ям?

Така комисарят можа да се наслади на макароните с прясна, леко подсолена извара, подправени с кози кашкавал и черен пипер. Предястие, което плачеше за вино, но искането ѝ беше обилно задоволено. За основно хапна „пияни ребърца“, или свински ребра, накиснати във вино и доматиен сос. Като дойде време да оправи сметката, комисарят пребледня: беше си забравил портфейла върху бюрото. Плати Ингрид. Когато поеха по пътя на връщане, колата от време на време правеше по някоя валсова стъпка. Пред полицейското управление Монталбано помоли Ингрид да спре, искаше да си вземе портфейла.

— Идвам с теб — каза шведката, — никога не съм виждала работното ти място.

Влязоха в кабинета му. Комисарят се приближи към бюрото, а Ингрид го последва. Монталбано взе в ръка портфейла, а шведката се загледа в снимките по него и взе едната.

— Защо държиш върху бюрото си фотографии на Нини? — попита.

12.

За миг всичко спря, дори неясният звуков фон на света изчезна. Дори мухата, която решително се беше насочила към носа на комисаря, се парализира, оставайки с разперени криле, увиснала неподвижно във въздуха. След като не получи отговор на въпроса, Ингрид повдигна очи. Монталбано изглеждаше като статуя, стоеше с наполовина напъхан в джоба портфейл, със зяпнала уста и я гледаше.

— Защо са при теб всичките тези снимки на Нини? — попита го отново шведката, вземайки в ръка и другите, които бяха върху бюрото му.

Междувременно нещо, наподобяващо бурния югозападен вятър либечо, започна да преминава с много голяма скорост през всичките гънки и гънчици от мозъка на комисаря, който не успяваше да се съвземе. Как е възможно?! Бяха търсили навсякъде, звънели по телефона в Козенца, претърсили старателно архива, разпитали всички възможни свидетели, кръстосали по суша и море Спигонела, опитвайки се да дадат име на мъртвия, а сега идва Ингрид и най-невъзмутимо започва да го нарича дори с умалителното му име?

— Ло... со... со...

Монталбано с голямо усилие се опитваше да произнесе въпроса: „Lo conosci?“^[1]. Но Ингрид го разбра погрешно и го прекъсна.

— Лококо, точно така — каза. — Мисля, че вече съм ти говорила за него.

Наистина беше така. Беше му разказала онази вечер, когато изпиха бутилката с уиски на верандата. Беше му намекнала, че е имала някаква история с този Лококо, но се бяха разделили, защото... защото?

— Защо се разделихте?

— Заряхах го. Имаше нещо в него, което ме караше да се чувствам неспокойна, винаги бях нащрек... не успявах да се отпусна... въпреки че не ми даваше повод за това...

— Той имаше ли претенции... особени?

— В леглото ли?

— Да.

Ингрид повдигна рамене.

— Не по-особени от тези на който и да е друг мъж.

Защо ли при тези думи усети нещо като ужилване от ревност?

— Тогава на какво се дължеше?

— Виж, Салво, беше усещане, което не успявам да ти обясня с думи...

— Какво ти е казвал, че прави?

— Бил е капитан на танкер... След това получил наследство и... на практика не правеше нищо.

— Как се запознахте?

Ингрид се засмя.

— Случайно. На една бензиностанция. Имаше опашка. Заговорихме се.

— Къде се срещахте?

— В Спигонела. Знаеш ли къде е?

— Знам.

— Извинявай, Салво, но това разпит ли е?

— Бих казал, да.

— Защо?

— Ще ти обясня по-късно.

— Ще ти бъде ли неприятно, ако продължим на някое друго място?

— Тук не ти ли харесва?

— Не. Тук вътре, докато ми задаваш тези въпроси, ми изглеждаш друг човек.

— Как така друг човек?

— Така, като чужденец, като човек, когото не познавам. Може ли да отидем у вас?

— Както искаш. Но никакво уиски. Поне докато свърша.

— На вашите заповеди, господин комисар.

Отидоха в Маринела, всеки със собствената си кола, и, естествено, шведката пристигна доста преди него.

Монталбано отиде да отвори панорамната врата, водеща към верандата.

Нощта беше много приятна, малко прекалено може би. Ухаеше със смесения аромат на солена морска вода и мента. Комисарят си пое дълбоко въздух, дробовете му се изпълниха със задоволство.

— Да седнем ли на верандата? — предложи Ингрид.

— Не, по-добре вътре.

Настаниха се един срещу друг на масата за хранене. Шведката се взираше в него и изглеждаше смутена. Комисарят сложи до себе си плика със снимките на Лококо, които беше взел от полицейското управление.

— Може ли да знам защо е целият този интерес към Нини?

— Не.

Шведката се почувства зле и Монталбано го забеляза.

— Ако ти кажа, твърде е възможно това да повлияе на отговорите ти. Спомена ми, че си го наричала Нини. Умалително от Антонио ли?

— Не. От Ернесто.

Случайност ли беше? Хората, които си сменяха самоличността, обикновено запазваха инициалите на името и фамилията си. Фактът, че както Лококо, така и Ерера се казваха Ернесто, означаваше ли, че са едно и също лице? По-добре беше да не избързва и да стъпва с премерени крачки.

— Сицилианец ли е?

— Не ми е казвал откъде е. Само веднъж ми спомена, че е бил женен за момиче от Катандзаро, но две години след сватбата съпругата му починала.

— Точно Катандзаро ли каза?

Изглежда, Ингрид се поколеба, показва върха на езика си.

— Или може би Козенца?

По челото ѝ се появиха красиви бръчици.

— Обърках се. Да, точно Козенца каза.

За втори път съвпадение! Покойният господин Ернесто Лококо продължаваше да печели точки за прилика със също така починалия господин Ернесто Ерера. Изведнъж Монталбано се изправи и отиде да целуне Ингрид по крайчеца на устата. Тя го погледна иронично.

— Винаги ли правиш така, когато онези, които разпитваш, ти дават отговора, който си искал да чуеш?

— Да, най-вече ако са мъже. Кажи ми, моля те: твоят Нини куцаше ли?

— Невинаги. Само когато времето не беше хубаво. Но едва се забелязваше.

Доктор Паскуано беше видял правилно. Въпросът е, че не се знаеше дали и Ерера е накуцвал, или не.

— Колко време продължи вашата история?

— Много кратко, месец и половина или малко повече. Но...

— Но?

— Беше много интензивна.

Цак! Още едно ужилване от непровокирана ревност.

— И кога завърши?

— Почти преди два месеца.

Значи, малко преди някой да го убие.

— Разкажи ми точно как го заряза?

— Обадох му се сутринта на мобилния телефон, за да го предупредя, че вечерта ще отида при него в Спигонела.

— Винаги по вечерно време ли се виждахте?

— Да, късно вечер.

— Не ходехте ли, откъде да знам, на ресторант например?

— Не. Никога не сме се срещали извън вилата в Спигонела. Изглежда, не искаше да го виждат наоколо нито с мен, нито без мен. А това беше другото, което ме притесняваше.

— Продължавай нататък.

— И така, онази вечер се обадох, за да му кажа, че ще отида при него. Но той ми отговори, че точно тази вечер няма да може да се видим. Бил дошъл някакъв човек, с когото трябвало да разговаря. Това вече се беше случвало два пъти. Уговорихме се да се видим следващата вечер. Само че аз не отидох. По собствено желание.

— Ингрид, честно казано, не мога да разбера защо ти изведнъж...

— Салво, ще се опитам да ти обясня. Отивах при него с моята кола. Намирах първата градинска врата отворена. Минавах по частния път, който водеше към вилата. Втората градинска врата също беше отворена. Вкарвах колата в гаража, докато Нини в тъмното отиваше да затвори вратите. Изкачвахме се заедно по стълбите...

— Какви стълби?

— Вилата има партерен и първи етаж, нали? На първия етаж, който Нини беше взел под наем, можеше да се качиш по едно външно странично стълбище.

— Чакай, обясни ми. Не беше ли наел цялата вила?

— Не, само първия етаж.

— Нямах ли връзка между първия и партерния етаж?

— Да, имаше, поне така ми каза Нини — през една врата, която водеше към вътрешното стълбище. Но ключовете за тази врата бяха у собственика на къщата.

— Значи, ти си виждала само първия етаж от цялата вила?

— Точно така. Та, казвах ти: изкачвахме се по стълбището и отивахме директно в спалнята. Нини беше маниак: всеки път, когато запалвахме лампите в някоя от стаите, той искаше да се увери, че светлината от тях не се процежда навън. Като имаш предвид, че не само капациите на прозорците бяха затворени, но и пред всеки от тях имаше тежка завеса.

— Продължавай.

— Събличахме се и започвахме да правим любов. Продължително.

Цааааааак! Вече не беше ужилване, а истински удар с нож.

— Онзи път, когато не можах да се видя с него, кой знае защо, започнах да размишлявам върху тази история. Първото, което осъзнах, беше, че никога не бях изпитвала желание да остана да преспя и да прекарам цялата нощ с Нини. Пушейки обичайната цигара след акта, гледах в тавана, а той също. Не говорехме, нямахме какво да си кажем. Тези решетки на прозорците...

— Има и решетки ли?

— На всички прозорци. Включително и на приземния етаж. Тези решетки, които „виждах“, реално без да ги виждам, оттатък пердетата, ме караха да изпитвам усещането, че съм в нещо като затвор... Понякога той ставаше и отиваше да говори по радиостанцията...

— Какво говориш?! Каква радиостанция?

— Била някаква любителска, поне така ми беше казал. Обясни ми, че му правела добра компания, когато плавал с танкера, и оттогава... Имаше голям апарат в хола.

— Чувала ли си го какво говори?

— Да, но не разбирах... Общуваше често на арабски или на някакъв подобен език. Не след дълго се обличах и си тръгнах. Тогава през онзи ден започнах да си задавам въпроси и стигнах до извода, че това е безсмислена история, при това продължила твърде дълго. И не отидох при него.

— Той имаше ли телефонния ти номер?

— Да.

— Звънеше ли ти?

— Разбира се. За да ми каже да закъснея или да дойда по-рано.

— Не се ли учуди, че не те потърси, след като не си отишла на срещата?

— Ако трябва да бъда искрена — да. Но като не ми се обади, си помислих, че така е по-добре.

— Слушай, опитай се добре да си спомниш. Докато си била с него, чувала ли си шумове в останалата част на къщата?

— Какво означава „останалата част на къщата“? Искаш да кажеш в другите стаи ли?

— Не, исках да кажа на партера.

— Какъв вид шумове?

— Гласове, звуци... пристигаща кола...

— Не. Долният етаж беше необитаем.

— Често ли му се обаждаха по телефона?

— Когато бяхме заедно, изключваше мобилните си телефони.

— Колко имаше?

— Два. Единият беше сателитен. Като ги включеше, почти веднага започваха да му се обаждат.

— Винаги ли говореше на арабски или какъвто е там?

— Не, понякога и на италиански. Но в такъв случай отиваше в другата стая. Макар че мен изобщо не ме интересуваше да зная какво казва.

— Какви обяснения ти даваше?

— За какво?

— За всичките тези телефонни обаждания.

— Защо е трябвало да ми дава обяснения?

И това беше вярно.

— Знаеш ли дали е имал приятели по тия места?

— Никога не съм ги виждала. Не мисля. За него беше изгодно да няма приятели.

— Защо?

— В един от редките случаи, в които ми е говорил за себе си, ми разказа, че при последното пътуване, което направил със своя танкер, провокирал голяма екологична катастрофа. Водеше се дело по случая и корабостроителницата му препоръчала да изчезне за известно време. Това обясняваше и непрекъснатото му стоене вкъщи, самотната вила и така нататък.

„Дори и да приемем за вярно всичко, което е разказал на Ингрид — размишляваше комисарят, — не можеше да се разбере защо Лококо-Ерера е свършил по начина, по който е свършил. Възможно ли е да предположим, че неговият корабостроител е поръчал да го убият, за да не се налага да дава свидетелски показания? Как ли пък не!“

Разбира се, съществуваха съмнителни причини за това убийство и описанието, което Ингрид правеше на този мъж, не принадлежеше на човек, който няма нищо за криене, но мотивите за извършването му трябваше да се търсят другаде.

— Мисля, че си заслужих поне малко уиски, господин комисар — каза на това място Ингрид.

Монталбано се изправи и отиде да отвори барчето. За късмет, Аделина беше помислила за зареждането му, в него имаше чисто нова бутилка. Отиде в кухнята да вземе две чаши, върна се, седна и ги напълни до средата. И двамата го пиеха чисто. Ингрид взе своето, вдигна го и погледна втренчено комисаря.

— Мъртъв е, нали?

— Да.

— Убит. Иначе нямаше ти да се занимаваш с него.

Монталбано, кимна утвърдително с глава.

— Кога е станало?

— Мисля, че не ти се е обадил, след като не си отишла при него, защото вече не е бил в състояние да го направи.

— Вече е бил мъртъв ли?

— Не знам дали са го убили веднага, или преди това дълго са го държали в плен.

— И... как?

— Удавили са го.

— Как го откри?

— Той сам направи така, че да бъде открит.

— Не те разбирам.

— Спомняш ли си, когато ми каза, че си ме видяла гол по телевизията?

— Да.

— Мъртвецът, на когото се натъкнах, докато плувах, беше той.

Едва тогава Ингрид поднесе чашата към устните си и не ги отлепи от нея, докато от уискито не остана нито капка. След това стана, тръгна към верандата и излезе навън. Монталбано отпи първата глътка и си запали цигара. Шведката се върна и отиде в банята. Върна се с измито лице, седна отново и пак си напълни чашата.

— Имаш ли други въпроси?

— Още няколко. Намира ли се нещо твое във вилата в Спигонела?

— Не те разбрах.

— Искам да кажа — оставила ли си нещо свое там?

— Какво би трябвало да съм оставила?

— Откъде да знам? Бельо за смяна...

— Гащички?

— Хм...

— Не, там няма нищо мое. Казах ти, че никога не изпитах желанието да прекарам цялата нощ с него. Защо ме питаш?

— Защото рано или късно ще трябва да направим обиск на вилата.

— Бъди спокоен. Други въпроси? Малко съм уморена.

Монталбано извади от плика снимките и ги подаде на Ингрид.

— Коя от всичките е най-достоверна?

— Ама това не са ли негови снимки?

— Възстановки, правени с компютър. Лицето на трупа беше в доста окаяно състояние, неразпознаваемо.

Шведката ги погледна. След това избра тази с мустаците.

— Тази. Но...

— Но?

— Две от нещата не отговарят. Мустаците му бяха доста по-дълги и имаха друга форма, как да кажа, увиснали надолу...

— А другото?

— Носът. Ноздрите му бяха по-широки.

Монталбано извади от плика и идентификационния картон от архива.

— Като на тази снимка ли?

— Тук е точно той — каза Ингрид, — въпреки че на нея е без мустаци.

Вече нямаше никакво съмнение: Лококо и Ерера бяха един и същ човек. Лудешката теория на Катарела се беше оказала чистата истина.

Монталбано се изправи, подаде ръка на Ингрид и ѝ помогна да стане. Когато шведката беше вече на крака, я прегърна.

— Благодаря ти.

Ингрид го погледна.

— Това ли е всичко?

— Да си занесем бутилката и чашите на верандата — каза ѝ комисарят. — Сега започва отдихът.

* * *

Седнаха близо един до друг. Нощта ухаеше на море, мента, уиски и кайсия, вероятно това беше ароматът от кожата на Ингрид. Меланж, който дори парфюмерист от най-висока класа не би могъл да измисли.

Не говореха, доволни, че могат да си помълчат. Шведката остави третата чаша, изпита до средата.

— Ще ми позволиш ли да си полегна в леглото ти? — прошепна изведнъж.

— Не искаш ли да се върнеш у дома?

— Не съм в състояние да шофирам.

— Ще те закарам с моята кола. Пък утре...

— Не искам да се връщам вкъщи. Но ако на теб не ти се иска да остана тук, ще си полегна само за няколко минути. След това си тръгвам. Съгласен ли си?

— Съгласен съм.

Ингрид се изправи, целуна го по челото и напусна верандата. „Не искам да се връщам вкъщи“ — беше му казала. Какво ли представляваше за Ингрид нейният семеен дом? Може би легло, още по-чуждо и от това, в което си беше полегнала в този момент? Ако

имаше дете, домът ѝ нямаше ли да изглежда по-различен, по-уютен, по-гостоприемен? Горката жена! Каква ли тъга, каква ли самота се криеше зад привидно повърхностната ѝ радост от живота? Усети как се изпълва с ново усещане към Ингрид, усещането, че се разтапя от нежност към нея. Изпи още няколко глътки от уискито, а после, тъй като започваше да става студено, влезе вътре с бутилката и чашите. Хвърли един поглед към спалнята. Ингрид спеше облечена, беше си свалила само обувките. Седна отново на масата, искаше му се да остави шведката да поспи още поне десетина минути.

„Междувременно нека да направим кратко резюме на предишните епизоди“ — каза си наум.

Ернесто Ерера е обикновен злосторник, може би роден в Козенца, но работи по този край. Има прекрасна биография, която започва с кражба с взлом и стига до въоръжен обир. Издирван е, но се укрива от правосъдието. До този момент по нищо не се различава от хилядите други бандити като него. В някакъв момент Ерера се появява в Бриндизи.

Изглежда, е завързал отлични отношения с албанските престъпници и сега се занимава с нелегална емиграция. Как? Каква е ролята му? Не се знае.

Рано сутринта на единайсети март миналата година един овчар от околностите на Козенца открива на железопътната линия разчленено мъжко тяло. Нещастен случай, клетникът се е подхлъзнал и не е могъл да избегне идващия влак. Трупът е в такова състояние, че е възможно да бъде идентифициран само по документите, открити в портфейла, и по брачната му халка. Съпругата му го погребва в гробището на Козенца. След няколко месеца Ерера се появява в Спигонела, Сицилия. Само че вече се нарича Ернесто Лококо, вдовец, бивш капитан на танкер. Очевидно води затворен начин на живот, въпреки че има чести контакти по телефона или по радиостанцията. Един прекрасен ден някой го удавя и го оставя, докато започне да гние. После го хвърля във водата, за да поплува. И трупът се носи по водата, но за беля пътят му се кръстосва точно с този на Монталбано.

Първи въпрос: какво, по дяволите, е дошъл да прави в Спигонела господин Ерера, след като се е постарал официално да бъде обявен за мъртъв? Втори въпрос: кой и защо го е превърнал вече неофициално, но реално в труп?

Беше време да събуди Ингрид. Влезе в спалнята. Шведката се беше съблякла и мушнала под чаршафите. Спеше сладко. Сърце не му позволи да я събуди. Отиде в банята, а после и той се пъхна бавно-бавно под завивките. Веднага до ноздрите му достигна ароматът на кайсии, на който ухаеше кожата на Ингрид, толкова силен, че главата му леко се замая. Затвори очи. Ингрид се раздвижи в съня си, протегна единия си крак и допря прасеца си до този на Монталбано. Не след дълго шведката се намести още по-добре и сега целият ѝ крак беше допрян до неговия, за да го държи в плен. Думите, които като подрастващ беше издекламирал в рецитал на самодейната трупа, изплуваха в съзнанието му: Има... хубави кайсии... които, като ги натиснеш с двата пръста по дължина... се пропукват по средата... като две сочни устни...

Целият окъпан в пот, комисарят преброи до десет и после с поредица от почти недоловими движения се освободи, стана от леглото и проклинайки целия свят, отиде да си легне на дивана.

Ама че работа! Дори и светец нямаше да устои!

[1] „Познаваш ли го?“ (итал.) — игра на думи. — Б.пр. ↑

13.

Събуди се и усети, че всичко го боли. Спеше ли на дивана, означаваше, че на сутринта ще стане с изтръпнали крайници. На масата в трапезарията имаше бележка от Ингрид.

„Спиш като ангелче и за да не те събудя, отивам да си взема душ вкъщи. Целувам те. Ингрид. Обади ми се.“

Беше тръгнал към банята, когато телефонът му звънна. Погледна часовника: беше малко преди осем.

— Комисарю, трябва да ви видя.

Не разпозна гласа.

— Мардзила, комисарю.

— Ела в полицейското управление.

— Не, господине, само в полицейското управление не. Възможно е да ме видят. Ще дойда сега при вас, когато сте сам.

Откъде знаеше, че преди това е бил в компания, а сега е сам? Следеше го, скрит някъде наблизко ли?

— Къде си?

— В Маринела, комисарю. Почти съм зад вратата ви. Видях жената да излиза и ви се обаждам.

— След минута ще те пусна да влезеш.

Изми си набързо лицето и отиде да отвори. Мардзила се беше прилепил към вратата, сякаш се налагаше да се скрие от дъжд, който не валеше. Влезе, отмествайки комисаря. Докато минаваше, от него лъхна миризма на остра пот и удари ноздрите на Монталбано. Мардзила стоеше в средата на стаята и се задъхваше, сякаш дълго е тичал. Косите му бяха щръкнали, лицето му беше още по-пребледняло. Гледаше уплашено.

— Умирам от шубе, комисарю.

— Ще има нов кораб с емигранти ли?

— Повече от един, всичките ще пристигнат едновременно.

— Кога?

— Вдругиден през нощта.

— Къде?

— Не ми казаха. Дадох ми да разбере обаче, че ще бъде нещо голямо, но това мен не ме засяга.

— Тогава защо си изплашен? Така или иначе, ти нямаш нищо общо.

— Защото човекът, който ми съобщи за това пристигане на емигрантите, ми каза също, че днес трябва да се направя на болен, за да остана на негово разположение.

— Каза ли ти какво иска?

— Да, господине. Тази вечер към десет и половина с колата, която ще намеря пред дома си, трябва да отида на едно място, близо до нос Русело, за да натоваря някакви хора и да ги закарам на място, което ще ми бъде указано от единия от тях. Щяла да бъде мощна кола.

— Значи, сега не знаеш къде трябва да ги закараш?

— Не, господине, ще ми го каже, когато се кача в колата.

— В колко часа получи обаждането?

— Тази сутрин преди шест. Комисарю, трябва да ми повярвате, опитах, се да откажа. Обясних, че ако е за работа с линейката, няма проблеми, но... Нямахме никакъв ефект. Каза и го повтори, че ако не се подчиня или работата се изпорти, ще накара да ме убият.

И започна да реве, строполявайки се на един стол. Плач, който на Монталбано му се стори непристоен и непоносим. Този мъж беше голямо лайно. Лайно, което се тресеше като пудинг. Едва се удържа да не скочи отгоре му и да смени физиономията му с кървава купчина от кожа, месо и кости.

— Какво да правя, комисарю? Какво трябва да направя?

От страха гласът му звучеше като на хванат за гушата петел.

— Това, което са ти казали да направиш. Но веднага щом докарат колата пред дома ти, трябва да ми съобщиш марката, цвета, ако е възможно и номера ѝ. А сега се махай от главата ми. Колкото повече хленчиш, толкова повече ме обзема желание да ти счупя зъбите с ритници.

Никога, дори и да го видеше пред себе си умиращ, нямаше да му прости инжекцията, която беше направил на детенцето в линейката. Мардзила, ужасен, се изправи изведнъж и се затича към вратата.

— Почакай. Първо ми кажи точното място на срещата.

Мардзила му обясни. Монталбано не го разбра добре, но тъй като си спомни, че Катарела беше споменавал за един от неговите братя, който живеел по тия места, си обеща да го попита. После Мардзила рече:

— А вие какви намерения имате?

— Аз? Какви намерения да имам? Тази нощ, когато приключиш, обади ми се по телефона, за да ми кажеш къде си закарал онези хора и как изглеждат.

* * *

Докато се бръснеше, реши да не информира никого от полицейското управление за това, което му беше казал Мардзила. В края на краищата разследването за убийството на емигрантското детенце беше изцяло негово, той имаше неуредени сметки, които трудно, беше убеден в това, щеше да успее да оправи. Да, но имаше нужда поне от един помощник. Между другото, Мардзила му каза, че щели да оставят пред дома му мощна кола. Това означаваше, че той, Монталбано, нямаше да има никакъв шанс. С посредствените си шофьорски умения нямаше да се справи да следва Мардзила, който със сигурност щеше да кара като луд. Хрумна му една идея, но я отклони. Упорита, идеята пак се върна, а той с все същото твърдоглавие пак я отхвърли. Идеята го осени за трети път, докато пиеше последното си кафе, преди да излезе от вкъщи. Но този път отстъпи.

— Альооо? Кой говори?

— Комисар Монталбано се обажда. Там ли е госпожата?

— Ти чака, аз вижда.

— Салво! Какво става?

— Пак имам нужда от теб.

— Ненаситен си! Не ти ли стигна току-що отминалата нощ? — попита го лукаво Ингрид.

— Не.

— Ех, ако толкова не можеш да издържиш, идвам веднага.

— Не, няма нужда да идваш сега. Ако нямаш други ангажименти, можеш ли да дойдеш в Маринела към девет вечерта?

— Да.

— Слушай, разполагаш ли с някаква друга кола?
— Мога да взема тази на съпруга ми. Защо?
— Твоята се набива твърде много на очи. Тази на мъжа ти бърза ли е?
— Да.
— Тогава до довечера. Благодаря ти.
— Почакай. В ролята на каква?
— Не те разбрах.
— Вчера вечерта дойдох при теб като свидетел. А тази вечер?
— В ролята на заместник-шериф. Ще ти дам и значка.

* * *

— Комисерийо, Мардзила не се е обаждал! — каза Катарела, скачайки на крака.

— Благодаря, Катаре. Но остани все така нащрек, моля те. Ще изпратиш ли при мен господата Ауджело и Фацио?

Както беше решил, щеше да поговори с тях само за развитието на случая с плуващия мъртвец. Първият, който влезе, беше Мими.

— Как е Беба?

— По-добре. Тази нощ най-накрая успяхме малко да поспим.

След него се появи Фацио.

— Трябва да ви кажа, че съвсем случайно — започна комисарят — успях да идентифицирам мъртвия удавник. Ти, Фацио, свърши отлична работа, като откри, че в последно време е бил видян в Спигонела. Живее там. Бил е наемател във вилата с голямата тераса, която гледа към морето. Спомняш ли си я, Фацио?

— Разбира се.

— Казвал, че е капитан на танкер, и се представял с името Ернесто Лококо, за приятелите — Нини.

— Защо, как се е казвал наистина? — попита Ауджело.

— Ернесто Ерера.

— Света Богородичке! — каза Фацио.

— Като онзи от Козенца ли? — попита отново Мими.

— Точно така. Става дума за едно и също лице. Мъчно ми е за теб, Мими, но Катарела имаше право.

— Бих искал да знам как стигна до този извод? — притисна го сдържано Ауджело.

Очевидно случилото се не му изнасяше.

— Не съм стигнал аз. Заслугата е на моята приятелка Ингрид.

И им разказа цялата история. Когато спря да говори, Мими се хвана за главата и от време на време само я поклащаше, като изричаше полугласно:

— Боже, боже...

— Защо си толкова учуден, Мими?

— Не се учудвам на самия случай, а на факта, че докато ние си биехме главите, Катарела отдавна вече е бил стигнал до точно това заключение.

— Ама ти не разбра ли кой е Катарела? — попита го комисарят.

— Не, кой е?

— Катарела е като малчуган, дете в тялото на мъж. И затова разсъждава с главата на хлапе, което още не е навършило седем години.

— И какво от това?

— Това, което искам да кажа, е, че Катарела притежава въображението, гениалните хрумвания и изобретателността на дете. А щом е като дете, казва тези неща без задръжки. И много често предвижданията му са точни. Защото реалността, видяна през нашите очи, е една, докато, видяна през очите на дете, е съвсем друга.

— В заключение, сега какво ще правим? — намеси се Фацио.

— Питам вас — каза Монталбано.

— Комисарю, ако господин Ауджело ми позволи — взе думата Фацио, — искам да ви кажа, че случаят никак не е прост. В този момент убитият, Лококо или Ерера, няма значение кой, не се води никъде като официално убит — нито в дирекцията на полицията, нито в прокуратурата. Води се удавен при нещастен случай. Затова се питам: на какво основание ще започнем процедура по разследването му?

Комисарят за кратко се замисли.

— Пак ще прибегнем към анонимно телефонно обаждане — реши.

Ауджело и Фацио го погледнаха въпросително.

— Номерът винаги минава. Правил съм го и друг път, бъдете спокойни.

Взе от плика снимката на Ерера с мустаци и я подаде на Фацио.

— Занеси я веднага в „Свободна мрежа“, трябва да я дадеш лично в ръцете на Николо Дзито. Кажу му от мое име, че се налага да отпрати спешен призив в обедната информационна емисия. Трябва да каже, че семейството на Ернесто Лококо е изпаднало в отчаяние, защото няма вест от него повече от два месеца. Бягай!

Фацио дори не гъкна, стана и излезе. Монталбано се взря внимателно в Мими, като че ли едва в този момент забеляза, че Ауджело е пред него. Мими, който познаваше този поглед, се размърда на стола неловко.

— Салво, какви мисли ти минават през главата?

— Как е Беба?

Мими го погледна смаяно.

— Вече ме пита, Салво. По-добре е.

— Значи, е в състояние да направи едно телефонно обаждане.

— Разбира се. До кого?

— До заместник-прокурора, господин Томазео.

— И какво да му каже?

— Трябва да разиграе театрална сценка. Половин час след като Дзито покаже снимката по телевизията, Беба да се обади анонимно с истеричен глас на господин Томазео, казвайки му, че е видяла този мъж, идеално го е разпознала и със сигурност не греша.

— Как? Къде? — попита раздражено Мими, на когото идеята да намеси Беба никак не му се нравеше.

— И така, трябва да му разкаже, че преди месец-два в Спигонела, докато е била в колата си, видяла въпросния човек, докато двама други го смачквали от бой. В един момент мъжът успял да се отскубне от тях и да се приближи до колата, в която е била Беба, но те отново го сграбчили и го отвели нанякъде.

— А Беба какво е правила в колата?

— Вършила е непристойни неща с някакъв мъж.

— Как не! Беба никога няма да го каже! Дори и да иска да ме ядоса!

— А всъщност това е основното! Ти знаеш какъв е Томазео, нали? Много си пада по тия сексуални истории. Това е правилната

стръв за него, ще видиш, че ще ухапе. А пък и ако Беба може да измисли и някой по-циничен детайл...

— Ама да не си полудял?

— Нещичко по-така...

— Салво, ти не си добре!

— Защо се ядосваш? Казах — каквато и да е небивалица. Например, тъй като и двамата са били голи, не са успели да се намесят...

— Добре, добре. А после?

— А после, когато Томазео ти се обади по телефона, ти...

— Извинявай, ама защо казваш, че Томазео ще ми се обади на мен, а не на теб?

— Защото днес следобед няма да ме има. Трябва да му кажеш, че вече имаме следа, защото сме получили заявлението за изчезването, и се нуждаем от заповед за обиск, но черно на бяло.

— Черно на бяло?

— Да, господине. Защото знам къде се намира тази вила в Спигонела, но не знам на кого принадлежи и дали все още в нея живее някой. Ясен ли съм?

— Повече от ясен — каза недружелюбно Мими.

— А, още нещо: поискай да ти даде разрешение да подслушваш телефонните разговори, които провежда или приема Гаetano Мардзила, живеещ в Монтелуза на улица „Франческо Криспи“ 18. Колкото по-рано започнат да го подслушват, толкова по-добре.

— Този Мардзила какво общо има?

— Мими, няма нищо общо с това разследване, но може да ми послужи за нещо, което се върти из главата ми. Ще ти отговоря обаче с една заучена фраза, която ще те направи по-щастлив: надявам се да уцеля с един куршум два заека.

— Но...

— Мими, ако продължаваш, ще взема този куршум, който трябваше да ми послужи за зайците, и ще ти го...

— Разбрах, разбрах.

* * *

Фацио се върна след по-малко от час.

— Изпълних всичко. Дзито ще пусне снимката и призова в информационната емисия в четиринайсет часа. Праща ви поздрав. — И тръгна да излиза.

— Почакай.

Фацио спря, ясно беше, че комисарят има да му казва още нещо. Монталбано обаче не проговори. Ограничи се само в това да го измери с поглед. Фацио, който добре го познаваше, седна. Комисарят продължи да го оглежда. Фацио обаче отлично знаеше, че в действителност той не го гледа: вперил е очите си в него, но може би не го вижда, защото в този момент мисълта му някъде витае. И наистина Монталбано се питаше дали не е редно да поиска от Фацио да му помогне. Но ако му разкажеше цялата история за емигрантското дете, как ли щеше да реагира? Нямаше ли да му отговори, че според него това са само фантазии, лишени от каквато и да е достоверност? Но може би, ако му разкажеше половинчато историята, щеше да успее да получи някаква информация, без да се разкрива твърде много пред него.

— Слушай, Фацио, знаеш ли дали по нашия край има нелегални емигранти, които да работят на черно?

Фацио не изглеждаше учуден от въпроса му.

— Има много, комисарю. Но вероятно по нашия край не толкова.

— А къде тогава?

— Където има парници, лозя, домати насаждения, портокалови горички... На север са заети в промишлеността. Тук при нас промишленост няма, но работят в селското стопанство.

Разговорът приемаше твърде общ характер. Монталбано реши да стесни периметъра.

— В кои селища от нашата провинция има такива възможности за емигрантите?

— Комисарю, честно казано, не съм в състояние да ви дам пълен списък. Защо се интересувате?

Въпросът, който повече от всичко го плашеше.

— Така... само за да знам...

Фацио се надигна, отиде към вратата, но я затвори, върна се и пак седна.

— Комисарю — каза, — имате ли желание да ми разкажете всичко?

Тогава Монталбано си изля душата, разказвайки му всичко за всички, като се започне от онази проклета вечер, в която се беше озовал на кея, та чак до последната си среща с Мардзила.

— В Монтекиаро има парници и в тях работят повече от стотина нелегални емигранти. Възможно е детето да е избягало оттам. Мястото, където е било ударено от колата, отстои, има-няма, на пет километра.

— Не може ли да се информираш? — дръзна да го попита комисарят. — Но без да споменаваш нищо тук, в полицейското управление.

— Мога да опитам — каза Фацио.

— Имаш ли идея как?

— Хм... бих могъл да опитам да направя списък на онези, които дават къщи под наем на нелегалните емигранти... Къщи... какви ти къщи! Обори, приземни помещения, клоаки. Навират ги по десет в някое килерче без прозорец! Правят го на черно и ги карат да им плащат цяло състояние. Но може би ще успее. Сдобил се веднъж с този списък, ще се информирам дали напоследък към някого от тези нелегални емигранти се е присъединила и съпругата му... Веднага обаче ви предупреждавам, че работата никак няма да е лесна.

— Знам. И затова съм ти задължен.

Но Фацио не стана от стола си.

— А за тази вечер? — попита.

Комисарят го разбра на мига, но придоби невинно ангелско изражение.

— Не схванах.

— Мардзила откъде ще вземе този човек в десет и половина?

Монталбано му каза.

— А вие какво ще правите?

— Аз ли? Какво трябва да правя аз? Нищо.

— Комисарю, няма ли да ви обсеби някое гениално хрумване?

— О, не, бъди спокоен!

— Е, добре! — каза Фацио, изправяйки се. При вратата отново спря и се обърна. — Комисарю, вижте, ако желаете, тази вечер съм свободен...

— Ама че досадник! Какво си се вторачил в мен!

— Ех, все едно не ви познавам — промърмори Фацио, отвори вратата и излезе.

* * *

— Пускай веднага телевизора! — заповяда на Енцо още щом влезе в гостилницата.

Онзи го погледна смаяно.

— Как така! Всеки път, когато влезете и го заварите включен, искате да го спра, а сега, когато го намирате изгасен, искате да го пусна?

— Може да увеличиш и звука — позволи му Монталбано.

Николо Дзито изпълни обещанието си. В един момент по време на информационната емисия (два тира се бяха сблъскали; рухнала къща, мъж с разцепена глава не разбираше какво му се е случило; запалена кола; детска количка, обърнала се по средата на улицата, жена, която си скубеше косите; работник, паднал от скеле; някакъв тип, застрелян в бар) се появи снимката на Ерера с мустаци. Това означаваше пълен напред за сценката, която Беба трябваше да изиграе. От всичките тези репортажи обаче апетитът му премина. Преди да се върне в полицейското управление, направи утешителна разходка чак до фара.

* * *

Вратата се тресна, мазилката падна, Монталбано подскочи, Катарела се появи. Ритуалът беше изпълнен.

— Ама че работа! Рано или късно заради теб цялата сграда ще рухне.

— Моля за разбиране и извинение, комисерийо, но когато идвам към вас, пред вашата затворена врата ме обзема вълнение и ръката ми се отплесва.

— От какво се вълнуваш?

— От всичко, което се отнася до вас, комисерийо.

— За какво си дошъл?

— Пилат Понтийски дойде.

— Кажи му да влезе. И не ми прехвърляй никакви телефонни обаждания.

— Нито от господин началника на полицията ли?

— Нито.

— Нито от госпожица Ливия ли?

— Катаре, няма ме за никого, искаш ли да го разбереш, или трябва да те накарам да го разбереш?

— Разбрах го, комисерийо.

14.

Монталбано се изправи на крака, за да посрещне журналиста, но се спря по средата, замаян. На прага се появи човек, който в началото му се стори като голям ходещ букет от перуники. А всъщност беше петдесетгодишен мъж, целият облечен в различни нюанси на синьо-виолетовото, който наподобяваше закръглено кученце с кръгла глава, кръгло коремче, кръгли очила и кръгла усмивка. Единственото му не кръгло нещо беше устата, а устните му бяха толкова големи и червени, че изглеждаха като изкуствени и нарисувани. В цирка със сигурност щеше да пожъне голям успех като клоун. Пристъпи твърде забързано напред, точно като пумпал, и подаде ръка на комисаря, който, за да я стисне, се наложи да се протегне напред с корем, опрян в бюрото.

— Заповядайте.

Букетът от перуники седна. Монталбано не можеше да повярва на ноздрите си, но този мъж и ухаеше на перуники. Ругаейки наум, комисарят се приготви да загуби около час от времето си. Или може би по-малко, все пак щеше да намери някакво, каквото и да е извинение, за да го разкара. Напротив, беше по-добре да си подготви терена веднага.

— Ще ме извините, господин Пилат...

— Мелато.

Проклетият Катарела!

— ... Мелато, но се появявате в наистина ужасен ден. Имам много малко време за...

Журналистът махна с ръчица, за която комисарят се удиви, че не е виолетова на цвят, а розова.

— Разбирам ви много добре. Ще открадна съвсем малко от времето ви. Искях да започна с един въпрос...

— Не, позволете ми въпроса да го задам аз: защо и за какво желаете да разговаряте с мен?

— Всъщност, комисарю, преди няколко вечери се намирах на пристанищния кей, когато от две военноморски корабчета заслизаха...

И ви зърнах там.

— Ах, за това ли?

— Да. Тогава се запитах дали случайно човек като вас, известен следовател...

Сбърка тактиката, защото, когато Монталбано чуеше похвални слова и комплименти, се наежваше. Затваряйки се в себе си, заприличваше на таралеж.

— Слушайте, бях там съвсем случайно. Заради едни очила.

— Очила? — удиви се другият. Веднага след това обаче се усмихна лукаво. — Разбрах. Искате да ме насочите към фалшива следа!

Монталбано се изправи.

— Казах ви истината, но не ми повярвахте. Мисля, че ако продължаваме така, ще бъде безсмислена загуба на време за мен и за вас. Приятен ден.

Букетът от перуники се изправи, но внезапно беше увехнал. Ръчицата му пое подадената от комисаря ръка.

— Приятен ден — изпусна миризмата си, тътрейки се към вратата.

На Монталбано изведнъж му дожаля за него.

— Ако се интересувате от проблемите, свързани с пристигането на нелегални емигранти, мога да ви изпратя при един колега, който...

— Господин Ригучо? Благодаря, вече говорих с него. Вие обаче виждате само големия проблем с пристигането на нелегалните емигранти и толкова.

— Защо, да не би в този толкова голям проблем да има за виждане и друг по-малък?

— При добро желание — да.

— И какъв е той?

— Търговията с емигрантските деца — каза Социо Мелато, отваряйки вратата и излизайки.

Точно като в анимационен филм, двете думи — търговия и деца, които журналистът произнесе, се втвърдиха, появиха се отпечатани в черно във въздуха, тъй като стаята вече не съществуваше, всички предмети от нея изчезваха в нещо като млечна светлина, която ги скриваше. След една милионна част от секундата двете думи се раздвижиха, преплетоха се една в друга, сега бяха като две змии, които

се биеха, сляха се, смениха цвета си, превърнаха се в силно светещо кълбо, от което излезе нещо като мълния, която порази Монталбано точно между двете очи.

— Богородице! — помоли се, вкопчвайки се в бюрото си.

За по-малко от секунда всички разпръснати части от пъзела, които летяха из главата му, се подредиха на правилните си места, прилепвайки плътно една към друга. После всичко се нормализира, всяко нещо възвърна формата и цвета си, но този, който не успяваше да се върне към нормалността си, беше точно той, защото не можеше да се помръдне, а устата му упорито отказваше да се отвори, за да извика на журналиста да се върне назад. Най-накрая успя да сграбчи телефона.

— Спри журналиста! — заповяда с дрезгав глас на Катарела.

Докато сядаше и попиваше потта от челото си, чу, че отвън се вдигна голяма врява. Някой крещеше (изглежда, Катарела):

— Спри се, Пилате Понтийски!

Другият казваше (трябва да беше журналистът):

— Какво съм направил? Пуснете ме!

Някакъв трети се възползваше от ситуацията (явно преминаващ по улицата гадняр):

— Долу полицията!

Най-накрая вратата на кабинета му се отвори с трясък, което очевидно ужаси журналиста, който се появи на прага, противейки се, побутван от Катарела.

— Хванах го, комисерийо!

— Ама какво става? Не разбирам защо...

— Извинете, господин Мелато. Само едно неприятно недоразумение, заповядайте.

И докато Мелато, по-скоро объркан, отколкото убеден, влизаше, комисарят заповяда рязко на Катарела:

— Излизай оттук и затвори вратата!

Букетът от перуники се беше сгромолясал на стола с повехнал изглед и комисарят изпита желание да го напръска с вода, за да го посъживи. Но може би беше по-добре да го накара да заговори веднага по интересувашата го тема, все едно нищо не се беше случило.

— Казвахте ми за някакъв пазар...

Heri dicebamus.^[1] Подейства съвършено. На Мелато дори не му мина през ум да поиска обяснения за абсурдния начин, по който се бяха отнесли с него преди малко. Съвзе се и започна:

— Комисарю, наистина ли нищо не знаете?

— Нищо, уверявам ви. И ще ви бъда задължен, ако...

— Само миналата година, съобщавам ви официални данни, в Италия са били намерени около петнайсет хиляди малолетни, които не са били придружавани от роднина.

— Искате да кажете, че са пристигнали сами?

— Така изглежда. От тези малолетни изваждаме горе-долу повече от половината.

— Защо?

— Защото междуременно са станали пълнолетни. И така, почти четири хиляди, което е голям процент, произхождат от Албания. Другите — от Румъния, Югославия, Молдова. Към тази сметка трябва да се прибавят и хиляда и петстотин от Мароко, а също и онези от Алжир, Турция, Ирак, Бангладеш и други държави. Стана ли ви ясна картината?

— Много ясна. Възраст?

— Веднага.

Извади от джоба си листче, прегледа го, прибра го отново и изрецитира:

— 200 от 0 до 6 години, 1316 от 7 до 14 години, 995 на 15 години, 2018 на 16 години и 3924 на 17 години.

Погледна комисаря и въздъхна:

— Това обаче са данните, за които знаем. Разбира се, наясно сме, че хиляди от тези деца изчезват, след като веднъж са влезли в нашата страна.

— Какво става с тях?

— Комисарю, съществуват криминални организации, които ги довеждат тук нарочно. Тези деца имат голяма стойност. Те са стока за износ.

— За какво?

Социо Мелато изглеждаше учуден.

— И питате мен? Напоследък един заместник-прокурор от Триест е събрал огромен брой записи на подслушвани разговори, в които се говори за покупко-продажба на емигрантски деца за

експлантация на органи. Молбите за трансплантация са много и непрекъснато се увеличават. Други малолетни пък са предоставяни на разположение на педофилите. Имайте предвид, че върху такова дете, което е само и без роднини, без никого до себе си, плащайки за него колосални суми, понякога се упражнява екстремна педофилия.

— Тоест? — попита с пресъхнала уста Монталбано.

— В която са включени мъчения и насилствена смърт на жертвата, доставяйки с тях максимално удоволствие на педофила.

— Ааа!

— След това идва ред и на рекета върху просията. Знаете ли, че експлоататорите на тези принудени да просят деца имат развинута фантазия? Говорих с едно албанче, което е било отвлечено, но баща му е успял да си го вземе обратно. Направили го куц, ранявайки дълбоко коляното му, а впоследствие нарочно инфектирали раната. Така предизвиквало повече съжаление у минавачите. На друго пък му отрязали ръката, на трето...

— Извинете ме, но ми се налага да ви изоставя за момент. Спомних си, че трябваше да свърша едно нещо — каза комисарят, изправяйки се.

Веднага щом затвори вратата зад гърба си, се затича. Тотално изуменият Катарела видя комисарят да преминава покрай караулното, тичайки като бегач на къси разстояния, с повдигнати на нивото на гърдите ръце, с големи и решителни разкрачи. Само след миг Монталбано вече беше стигнал до близкото кафене, което в този момент беше празно, подпря се на бара и отсече:

— Дай ми едно тройно уиски, чисто.

Барманът му го сервира, без да каже дума. Комисарят го обърна на две глътки, плати и излезе.

Катарела стоеше неподвижно като кол пред вратата на кабинета му.

— Какво правиш тук?

— Комисерийо, надзиравам така наречения — отговори Катарела, кимвайки с глава към кабинета му. — В случай че така наречения го обземе желание да избяга отново и пак.

— Добре, сега може да си вървиш.

Влезе. Журналистът не беше помръднал от мястото си. Монталбано седна зад бюрото си. Сега се чувстваше по-добре и щеше

да има сили да продължи да слуша и за други ужаси.

— Попитах ви дали тези деца се качват на корабите сами, или...

— Комисарю, вече ви казах, че зад тях стои могъща криминална организация. Някои, но те са малцинство, идват и сами. Другите обаче са придружавани.

— От кого?

— От хора, които се представят за техни родители.

— Съучастници?

— Хм, не бих се изразил толкова категорично. Вижте, цената за пътуването е твърде висока. Нелегалните емигранти правят огромни саможертви, за да бъдат превозени. Тази цена би могла да падне наполовина, ако някой заедно със собствените си деца вкара и малолетния, който не е част от фамилията. Но освен тези придружители, как да ги нарека, случайните, има и такива, които редовно го правят за пари. Това са хора, които във всяко едно отношение са част от тази огромна криминална организация. И невинаги вкарването на малолетните в някоя страна става, смесвайки ги с групата на нелегалните емигранти. Има и други начини. Ще ви дам пример. Преди няколко месеца в пристанището на Анкона хвърли котва прекарващ стоки и пътници от Дуръс моторен кораб. От него слезе албанката Джулиета Петали, малко над трийсетте. Върху нейното редовно разрешително за пребиваване в страната е залепена и снимката на дете, сина ѝ, когото тя води за ръка. Господжата идва в Пескара, където работи, но сама, междувременно детето вече е изчезнало. Казано накратко: оперативно-криминалният отдел в Пескара е установил, че милата Джулиета, съпругът ѝ и един техен съучастник са вкарали в Италия петдесет и шест деца. Всичките безследно изчезнали. Какво ви е, комисарю? Зле ли се чувствате?

Нещо като светкавица проблесна в съзнанието на Монталбано. Жестока крампа го захвапа за стомаха и за миг видя себе си как държи за ръка детето, връщайки го на онази, която наивно взе за негова майка... И онзи поглед, онези широко отворени очи, които никога нямаше да успее да забрави.

— Защо? — попита, преструвайки се на безразличен.

— Пребледняхте.

— Случва ми се от време на време, имам проблем с кръвообращението, не се притеснявайте. По-скоро ми кажете, ако този

недостоеен трафик се върти из Адриатическо море, защо сте дошли тук при нас?

— Много просто. Търговците на роби са били принудени по някакъв начин да сменят курса. Обичайният вече е твърде познат, положението се е затегнало, подслушванията са станали доста полесни. Имайте предвид, че миналата година, както ви казах, вече бяха пристигнали от Мароко хиляда триста петдесет и осем малолетни. Затова се е наложило съществуващите преди курсове да се разширят към Средиземноморието. Това се е случило, откакто тунизиецът Бадар Гафса е станал неоспорим шеф на организацията.

— Извинете ме, но не ви разбрах. Какво казахте?

— Повярвайте ми, Бадар Гафса е като персонаж от романите. Между другото, прякорът му е Белязания, помислете само за какво става дума. По-благородно би могъл да бъде определен като истинското сърце на мрака. Гигант, който обича да се кичи с пръстени, гердани, гривни и винаги е облечен в кожени якета. Малко над трийсетте, контролира истинска армия от убийци, управлявана от тримата негови заместници: Самир, Джамил и Улед. Също така държи и цяла флота от риболовни кораби, скрити в заливчетата на нос Бон, които, естествено, не му трябват за риболов, под командването на капитаните Гамун и Ридха — и двамата изключителни експерти, които познават канала на Сицилия както мивките си вкъщи. От дълго време е издирван, но никога не е бил арестуван. Говори се, че в тайните му убежища са изложени десетките трупове на враговете му, убити от него. Гафса ги държи за определен период от време на показ — както да обезкуражи евентуалните предателства, така и да се наслади на своята непобедимост. Нещо като ловни трофеи, добре ли се изразих? Между другото, той е човек, който много пътува, за да пресича пререканията между сътрудниците си или да накаже за назидание онези, които не се подчиняват на заповедите му. И така трофеите му се увеличават.

На Монталбано му се струваше, че Мелато разказва някакъв приключенски и фантастичен филм, от онези, на които някога им викаха „американски бози“.

— Откъде знаете тези неща? Изглеждате ми добре информиран.

— Преди да дойда във Вигата, бях почти цял месец в Тунис — от Сфакс до Сус и нагоре-нагоре, та чак до Ел Хауария. За целта се бях

подсигурил с необходимите приятелства. А пък и вижте, имам достатъчно опит, за да направя разлика между легендите, които малко или много са измислени, и истината.

— Все още не сте ми изяснили защо дойдохте точно тук, във Вигата. Научили сте нещо в Тунис, което ви е подтикнало да пристигнете при нас ли?

Голямата уста на Социо Мелато се учетвори от усмивката.

— Вие сте толкова интелигентен, колкото ми бяха описали, комисарю. Разбрах, няма да ви кажа как, защото би било твърде сложно, но ви уверявам в абсолютната достоверност на източника, че Бадар Гафса е видян в Лампедуза на връщане от Вигата.

— Кога?

— Преди по-малко от два месеца.

— Казаха ли ви за какво е идвал?

— Само ми намекнаха. Преди всичко, добре е да знаете, че тук Гафса има голяма разпределителна база.

— Във Вигата?

— Или в околностите.

— Какво означава „разпределителна база“?

— Мястото, където Гафса събира някои безценни нелегални емигранти или пък важни...

— Тоест?

— По-точно малолетни или терористи, или информатори за внедряване, или хора, които вече са нежелани. Държи ги там, преди да ги изпрати по окончателните им дестинации.

— Разбрах.

— Тази разпределителна база беше под контрола на един италианец, преди Гафса да стане главатар на организацията. Тунизиецът го оставил да командва базата за известно време, но после италианецът започнал да прави всичко на своя глава. Тогава Гафса дошъл и го убил.

— Знаете ли с кого го е заместил?

— С никого, доколкото изглежда.

— Тогава базата е обезвредена?

— Точно обратното. Да кажем, че сега в нея няма шеф, но участъкови отговорници, които биват уведомявани своевременно за предстоящите пристигания. А когато предстои голяма операция, лично

Джамил Зарзис, един от тримата заместници, се задейства. Пътува непрекъснато напред-назад между Сицилия и лагуната на Корба в Тунис, където се намира главната квартира на Гафса.

— Казахте ми куп имена на тунизийци, но не ми съобщихте името на убията от Гафса италианец.

— Не го знам, не успях да го науча. Знам обаче как са го наричали хората на Гафса. С някакъв нищо неозначаващ прякор.

— Какъв е бил?

— Мъртвия. Наричали са го така и когато е бил жив. Не е ли абсурдно?

Абсурдно?! Монталбано изведнъж се изправи, наклони главата си назад и изпръхтя. Доста силно пръхтене, което изцяло наподобяваше това на коня, когато пощръкле. Само че комисарят не беше пощръклял, напротив. Всичко му се беше изяснило, а паралелите се бяха слели в една точка. Междувременно букетът от перуники, потресен, се беше хлъзнал по стола и се изнизваше към вратата. Монталбано се затича подире му, за да го успокои.

— Къде отивате?

— Отивам да извикам някого, вие никак не се чувствате добре — запелтечиха перуниките.

Комисарят се усмихна широко и обезоръжаващо.

— Ама не, изобщо не е така, нищо не се е случило, само малки неразположения като преbledняването отпреди малко... Отдавна страдам от тях, но не са опасни.

— Може ли да отворим вратата? Липсва ми въздух.

Това беше само някакво извинение, очевидно журналистът искаше да си подсигури изход за бягство.

— Добре, ще я отворя.

Леко успокоен, Социо Мелато се върна към стола си. Виждаше се обаче, че все още е изнервен. Беше приседнал на ръба му, готов да избяга. Със сигурност се питаше дали това е полицейското управление във Вигата, или провинциалната лудница. И повече от всичко го тревожеше гальовната усмивка, с която Монталбано го гледаше. В този момент комисарят беше залян от вълна на благодарност към този човек, който изглеждаше като клоун, а всъщност беше много надежден. Как ли да му се отблагодари?

— Господин Мелато, не разбрах добре вашите премествания от едно място на друго. Дошли сте нарочно във Вигата само за да говорите с мен ли?

— Да. За съжаление, трябва незабавно да се върна в Триест. Мама не е добре, а пък и аз ѝ липсвам. Ние... ние сме много привързани един към друг.

— Бихте ли могли да останете още малко, най-много два-три дни?

— Защо?

— Мисля си, че бих могъл да ви снабдя с интересни новини от първа ръка.

Социо Мелато дълго го преценява с почти изчезналите зад падналите му клепачи очички. След това се реши да проговори.

— Казахте в началото на разговора ни, че не знаете нищо за тази история.

— Вярно е.

— Но след като не сте знаели нищо, как сега си позволявате да твърдите, че сте в състояние за много кратко време да...

— Не съм ви излъгал, повярвайте ми. Съобщихте ми неща, за които преди това не знаех, но имам усещането, че вкараха в правилния коловоз ръководеното от мен разследване.

— Добре... Отседнал съм в хотел „Реджина“ в Монтелуза. Мисля, че бих могъл да остана още два дни.

— Много добре. Можете ли да ми опишете заместника на Гафса, онзи, който често идва тук... Как се казваше?

— Джамил Зарзис. Четирийсетгодишен, нисък, набит... поне така ми казаха... ах, да, почти изцяло беззъб.

— Ех, ако междувременно се е оставил в ръцете на някой зъболекар, спукана ни е работата — уточни комисарят.

Социо Мелато разпери ръчичките си, което трябваше да означава, че повече от това не може да му каже за Джамил Зарзис.

— Слушайте, вие ми споменахте, че Гафса се грижи лично за елиминирането на своите противници. Така ли е?

— Така е.

— Откос с калашника и готово, или...

— Не, той е садист. Изнамира винаги различни начини. Казаха ми, че един го увесил с главата надолу, докато умре, друг буквално го

опекъл в жарава, на трети вързал китките и глезените с тел и бавно го оставил да се удави в лагуната, четвърти бил...

Комисарят се изправи, Социо Мелато млъкна разтревожено.

— Какво има? — каза, готов да скочи от стола и да си плюе на петите.

— Ще ми позволите ли отново да изпръхтя? — попита го твърде любезно Монталбано.

[1] От латински език — подновяване на разговор от мястото, на което е бил прекъснат. — Б.пр. ↑

15.

— Кой е този тип? — попита Мими, поглеждайки към Социо Мелато, който се отдалечаваше по коридора.

— Един ангел — отговори му Монталбано.

— Хайде, бе! Облечен по този начин?

— Защо, според теб ангелите трябва винаги да се обличат като онези на Мелоцо да Форли^[1]? Не си ли гледал филма на Франк Капра^[2], който се казваше... почакай...

— Както и да е — каза Мими, очевидно изнервен. — Искам да ти кажа, че Томазео се обади, отговорих му, че ще се заемем със случая, но той не пожела да издаде заповед за обиск на вилата, нито пък да бъде поставен под контрол телефонът на Мардзила. Следователно целият спектакъл, който организира, не ни послужи за нищо.

— Имай търпение, ще го направим и без него. Обясни ми обаче защо си в лошо настроение?

— Искаш да знаеш защо ли? — избухна Ауджело. — Защото чух телефонния разговор, който Беба проведе със заместник-прокурора Томазео, а също и въпросите, които онова прасе ѝ задаваше. Стоях с ухо, залепено до това на Беба. Когато тя приключи с разказа какво е видяла, той започна да я разпитва: „Сама ли бяхте в колата?“. А Беба с известно затруднение: „Не, с моя приятел“. Той: „Какво правехте?“. Беба, преструвайки се на още по-затруднена: „Ех, знаете...“. А прасето: „Правехте любов ли?“. А Беба полугласно: „Да...“. Той: „Пълна програма ли?“. Тук Беба за миг се поколеба, а шопарът ѝ обясни, че това са данни, които трябва да знае, за да си изясни по-добре ситуацията. И тогава тя повече не се спря. Дори започна да ѝ харесва. Няма да ти казвам какви детайли успя да извади на показ! И колкото повече неща му казваше, толкова повече се наточваше онова прасе! Поиска Беба да отиде лично в прокуратурата! Искаше да разбере как се казва и как изглежда. Казано накратко, когато тя затвори телефона, ние се скарахме. Но аз си скубя косите и се питам: откъде знаеше всичките тези подробности?

— Хайде, Мими, не се прави на дете! Какво, да не си станал ревнив?

Мими го изгледа продължително.

— Да! — каза рязко и излезе.

— Изпрати ми Катарела! — извика подир него комисарят.

— На вашите заповеди, комисерийо! — каза Катарела, появявайки се на мига.

— Спомних си, май си ми казвал, че ходиш често да се виждаш с брат ти, който има къща близо до нос Русело.

— Да, господин комисерийо. В местността Лампиза.

— Добре. Обясни ми как се стига дотам.

— Комисерийо, има ли нужда да ви обяснявам? Лично ще ви придружа!

— Благодаря, не ми се сърди, но е нещо, което сам трябва да свърша. И така, ще ми обясниш ли?

— Да, господине. Трябва да хванете пътя за Монтереале и да го изминете. Продължавате около три километра и отляво ще видите табела със стрелка, на която е написано „нос Русело“.

— Завивам натам ли?

— Не, господине. Продължавате. Все така отляво ще видите друга табела със стрелка, която указва Пунта Роса.

— Хващам по този път ли?

— Не, господине. Продължавате. После идва табелата със стрелка, която сочи към Лампиза. Тогава свърнете по тази отбивка.

— Добре, благодаря.

— Комисерийо, тази табела със стрелка, която казва „Лампиза“, го казва само просто така. И дума не може да става, че се стига в Лампиза, ако човек следва само тази стрелка.

— Тогава какво трябва да направя?

— Когато се отбиете по пътя за Лампиза, продължете петстотин метра и вдясно би трябвало да се озовете пред голяма градинска врата от ковано желязо, която някога е съществувала, но сега я няма вече.

— И как бих могъл да видя градинска врата, която не съществува?

— Лесно, комисарю. Може да се отгатне, че я е имало, защото оттам започват двете редици с дъбовете. Всичко това е било собственост на барон Вела, но сега е ничия земя. Когато стигнете в

самия край на алеята и се озовете пред полусрутената вила на барон Вела, завийте покрай последния дъб вляво. И след по-малко от триста метра се намира местността Лампиза.

— Този ли е единственият път, по който може да се стигне дотам?

— Зависи.

— Зависи от какво?

— Ако трябва да се отиде пеша или да се отиде с кола.

— С кола.

— Тогава е единственият, комисерийо.

— Морето далече ли е?

— Няма и сто метра, комисерийо.

* * *

Да яде или да не яде? Това е проблемът: по-мъдро ли беше да понася срамните пристъпи на глада, или да не му пука и да отиде да напълни търбуха си при Енцо? Шекспировата дилема се изправи пред него, когато, поглеждайки часовника, разбра, че е станало почти осем часа. Ако отстъпеше пред глада, щеше да разполага с доста по-малко от час, за да го посвети на вечерята си, което означаваше, че ще трябва да придаде на движенията си за хранене ритъм в стил Чарли Чаплин от филма „Модерни времена“. При това положение беше абсолютно сигурно, че храненето на бързи обороти не е хранене, а само засищане. Разликата беше значителна, защото в този момент той не изпитваше нужда да се засити като животно. Имаше желание да се нахрани, наслаждавайки се залък подир залък на ястията и посвеждайки им цялото време, което е необходимо. Не, нямаше да го направи. И за да не изпадне в изкушение, след като веднъж пристигна в Маринела, не отвори нито фурната, нито хладилника. Съблече се гол и отиде под душа. После си сложи дънки и риза като тези на канадските ловци на мечки. Помисли си, че не знае как ще се развият нещата, заради което го обзе съмнение дали да се въоръжи, или не. Може би е по-добре да си вземе пистолета. Тогава предпочете да си вземе кафявото кожено яке, което имаше доста голям вътрешен джоб, и се облече. Не искаше да тревожи Ингрид, виждайки го, че отива да вземе оръжието си,

затова беше по-добре да го направи сега. Излезе, отиде до колата, отвори жабката, взе пистолета, сложи го в джоба на якето си, наведе се да затвори жабката, но оръжието се изхлузи от джоба му и падна на пода на колата. Монталбано изруга, коленичи, защото пистолетът беше паднал под седалката, взе го, затвори колата и се върна вкъщи. С якето му беше горещо, съблече се и го остави на масата в трапезарията. Реши, че няма да е зле да се обади на Ливия. Вдигна слушалката, набра номера, чу първото позвъняване, но едновременно с него на вратата се звънна. Да отвори ли, или да не отваря? Остави слушалката и отиде да отвори. Беше Ингрид, леко подранила. Беше още по-красива от обикновено, ако изобщо това беше възможно. Да я целуне или да не я целуне? Дилемата беше разрешена от шведката, която го целуна.

— Как си?

— Чувствам се малко хамлетовски.

— Не те разбрах.

— Както и да е. С колата на мъжа ти ли си дошла?

— Да.

— Каква е?

Въпросът му беше напълно абстрактен, защото разбираше от марки коли, колкото магаре от военна музика. Същото беше и с моторите.

— BMW 320.

— Какъв цвят?

Този път обаче въпросът му беше искрен: знаейки какъв щурак е съпругът на Ингрид, беше възможно да е поръчал да му изрисуват колата с червени, зелени и жълти линии на сини точки.

— Тъмносиво.

Слава богу, поне имаше шанс да не ги забележат и да не ги застрелят от първия път.

— Вечерял ли си? — попита шведката.

— Не. А ти?

— Нито пък аз. Ако остане време, след това може да... Впрочем, какво трябва да правим?

— Ще ти обясня по пътя.

Звънна телефонът. Беше Мардзила.

— Комисарю, колата, която са ми докарали, е „Ягуар“. След пет минути излизам от вкъщи — съобщи му с треперещ глас.

И затвори.

— Ако си готова, може да тръгваме — каза Монталбано.

С непринуден жест грабна якето си, без да забележи, че го е хванал на обратно. Естествено, пистолетът се изхлузи от джоба и падна на земята. Ингрид подскочи изплашено назад.

— Май имаш сериозни намерения? — попита.

* * *

Следвайки указанията на Катарела, не се объркаха нито веднъж. След около половин час, откакто бяха тръгнали от Маринела, който послужи на Монталбано, за да направи инструктаж на Ингрид, пристигнаха пред алеята с дъбовете. Изминаха я и в края ѝ под светлината от фаровете съзряха руините на някаква голяма вила.

— Продължавай направо, не следвай пътя и не завивай наляво. Да отидем да скрием колата зад вилата — каза Монталбано.

Ингрид изпълни нарежданията. Зад вилата се простираше откритото и безлюдно поле. Шведката загаси фаровете и слязоха. Заради силната луна беше светло като ден, а тишината — толкова дълбока, че чак да те дострашее, дори кучета не пролайваха.

— А сега? — попита Ингрид.

— Сега оставяме колата тук и отиваме на място, откъдето се вижда алеята. Така ще можем да следим колите, които минават.

— Какви коли? — попита Ингрид. — Оттук не минават дори щурци.

Запътиха се.

— За всеки случай може да направим както правят по филмите — каза Ингрид.

— И как правят?

— Хайде, Салво, не знаеш ли? Двамата полицаи, той и тя, които трябва да причакат някого, се преструват на влюбени. Прегръщат се, целуват се и междувременно надзират.

Вече бяха стигнали до развалините на вилата, на трийсетина метра от дъба, където пътят завиваше към местността Лампиза. Седнаха на останките от някаква стена, а Монталбано си запали цигара. Но не успя да я изпуши. Една кола беше поела по алеята и

напредваше бавно, може би човекът, който я караше, не познаваше пътя. Изведнъж Ингрид се изправи, подаде ръка на комисаря, издърпа го да стане на крака и се вкопчи в него. Колата идваше към тях много бавно. Монталбано имаше чувството, че влиза целият във вътрешността на кайсиево дърво, ароматът му го зашемети и разклати и непоклатимото в него. Ингрид го притискаше здраво в прегръдката си. В един момент му прошепна в ухото:

— Усещам, че нещо се движи.

— Къде? — попита Монталбано, положил брадичката си върху рамото ѝ, а носът му беше потънал сред косите ѝ.

— Между мен и теб, долу — каза Ингрид.

Монталбано почувства, че се изчервява, опита се да издърпа назад таза си, но шведката се прилепи към него.

— Не се прави на глупак.

За миг фаровете на колата ги осветиха напълно, след това завиха наляво към последния дъб и изчезнаха.

— Беше твоята кола, ягуар — каза му Ингрид.

Монталбано благодари на Господа, че Мардзила беше пристигнал точно навреме. Иначе нямаше да успее да издържи нито минута повече. Отдръпна се от шведката, дишайки тежко.

* * *

Нямаше гонитба, защото Мардзила и другите двама, които бяха в ягуара, изобщо не бяха забелязали, че някаква кола ги следва. Ингрид беше изключителен шофьор, защото караше със загасени светлини, възползвайки се от силната лунна светлина, чак докато не стигнаха до междуградския път за Вигата. Запали ги едва когато се включиха в него, тъй като там можеше вече да се слее с трафика. Мардзила караше чевръсто, но не много бързо и по този начин улесняваше проследяването. В края на краищата всъщност точно това беше целта — проследяване с кола. Ягуарът на Мардзила пое по пътя за Монтелуза.

— Струва ми се, че участвам в някаква скучна разходка — каза Ингрид.

Монталбано не ѝ отговори.

— Защо си взел пистолета? — настоя шведката. — Като гледам, не ти е от голяма полза.

— Разочарована ли си? — попита комисарят.

— Да, надявах се да се окаже нещо по-възбуждащо.

— Еее, бъди спокойна, не е казано, че няма да се случи.

Ягуарът подмина Монтелуза и пое по пътя за Монтекиаро.

Ингрид се прозя.

— Уф! Направо ми идва да им дам знак, че ги следвам.

— И защо?

— За да раздвижа ситуацията.

— Не се прави на глупачка!

Ягуарът подмина Монтекиаро и пое по пътя, който водеше към брега.

— Покарай малко ти — каза Ингрид. — Аз се отегчих.

— Не.

— Защо?

— Първо, защото след малко по пътя няма да има други коли и ще трябва да загасиш фаровете, за да не те забележат. А аз не мога да шофирам на лунна светлина.

— И второ?

— Второ, защото познаваш този път доста по-добре от мен, при това нощно време.

Ингрид се обърна за миг, за да го погледне.

— Знаеш ли къде отиват?

— Да.

— Къде?

— Във вилата на твоя бивш приятел Нини Лококо, както са го наричали.

Беемвето поднесе и за малко да излезе от пътя, но Ингрид овладя волана. Не каза нищо. Като стигнаха в Спигонела, вместо да поеме по пътя, който комисарят знаеше, Ингрид зави надясно.

— Това не е...

— Знам много добре — каза Ингрид. — Но тук не можем да караме след ягуара. Има само една улица, която отива към носа, а следователно и към къщата. Със сигурност биха ни забелязали.

— Ами тогава?

— Карам те към място, откъдето е възможно да се види фасадата на вилата. Дори ще пристигнем малко преди тях.

Ингрид спря беемвето точно на ръба на пропастта, зад нещо като бунгало в мавритански стил.

— Да слизаме. Оттук не могат да видят колата ни, докато ние много добре ще можем да наблюдаваме какво правят.

Заобиколиха бунгалото. Отляво идеално се виждаха носът и частната уличка, която водеше към вилата. След няма и минута пристигна ягуарът, който спря пред заключената градинска врата. Чуха се две твърде кратки изсвирвания на клаксон, последвани от едно по-дълго. Тогава вратата на приземния етаж се отвори и срещу светлината се видя фигурата на мъж, който отиваше да отключи. Ягуарът влезе, човекът се върна назад, оставяйки вратата отворена.

— Да тръгваме — каза Монталбано. — Тук няма нищо повече за гледане.

Качиха се отново в колата.

— Запали двигателя — рече комисарят — и със загасени фарове отиваме да... Спомняш ли си, че в началото на Спигонела има една бяло-червена виличка на два етажа?

— Да.

— Добре, ще ги причакаме там. За да се върне към Монтекиаро, няма как да не мине отпред.

— Кой трябва да мине отпред?

— Ягуарът.

Ингрид едва успя да стигне при бяло-червената вила и да спре, когато с много бърза скорост ягуарът профуча и продължи, поднасяйки.

Очевидно Мардзила искаше да се отдалечи на възможно най-голямо разстояние от хората, които беше придружил.

— Какво да правя? — попита Ингрид.

— Тук е мястото да се прояви твоето майсторство — каза Монталбано.

— Не те разбрах. Би ли повторил?

— Тръгвай след него. Използвай клаксона, заслепи го с фаровете, залепи се за колата му, престори се, че ще му направиш таран. Трябва да тероризираш мъжа, който я управлява.

— Остави това на мен — каза Ингрид.

За кратко шофира със загасени светлини и на безопасна дистанция, после, веднага щом ягуарът изчезна зад един завой, увеличи скоростта, пусна всички възможни фарове, подмина завоя и започна отчаяно да натиска клаксона.

Мардзила трябваше да се ужаси, виждайки как го настига това внезапно появило се торпедо.

Ягуарът първо започна да криволичи на зигзаг, след това мина плътно вдясно и освободи шосето, мислейки, че другата кола иска да го изпревари. Но Ингрид не го задмина. Почти залепена за ягуара, в този момент палеше и гасеше фаровете, без да спира да надува клаксона. Отчаян, Мардзила увеличи скоростта, но пътят не му позволяваше да кара много бързо. Ингрид не го изпускаше, беемвето ѝ изглеждаше като разярено куче.

— А сега?

— Когато ти е възможно, го изпревари, направи обратен завой и спри на средата на пътя със запалени фарове.

— Мога да го направя и сега. Сложи си колана.

Беемвето подскочи, излая, изпревари, продължи, спря се, поднесе и направи пълен кръг около оста си, използвайки инерцията на поднасянето. Само на няколко метра от него спря и ягуарът, осветен отвсякъде. Монталбано извади пистолета, показа ръката си от прозорчето и произведе изстрел във въздуха.

— Загаси фаровете и слез с вдигнати ръце! — извика, отваряйки наполовина вратата.

Светлините на ягуара угаснаха и след това се появи Мардзила с вдигнати ръце. Монталбано не се помръдна. Мардзила се олюляваше, изглеждаше като дърво, поклащано от вятъра.

— Напика се от страх — отбеляза Ингрид.

Монталбано остана неподвижен. Големи сълзи започнаха бавно да се стичат по лицето на доктора. След това направи крачка напред, тътрейки крака.

— Милост!

Монталбано не отговори.

— Милост, дон Пепе! Какво още искате от мен? Направих всичко, както ми наредихте!

Но Монталбано не се помръдваше! Мардзила падна на колене със събрани за молитва ръце.

— Не ме убивайте! Не ме убивайте, господин Агулия!

Значи, лихварят, който му се обаждаше, за да му дава заповеди, беше дон Пепе Агулия, известен строителен предприемач. Нямаше нужда да се правят подслушвания, за да го открият. В този момент Мардзила се беше превил с подпряно в земята чело, а с ръцете прикриваше главата си. Най-накрая Монталбано се реши да слезе много бавно от колата. Фелдшерът го чу как се приближава и се преве още повече, хълцайки от рев.

— Погледни ме бе, лайнар!

— Не, не!

— Погледни ме! — повтори Монталбано, като така изрита Мардзила в ребрата, че тялото му първо подскочи във въздуха, а после падна по гръб. Но той все още отчаяно държеше очите си затворени.

— Аз съм Монталбано. Погледни ме!

Мина време, преди фелдшерът да разбере, че човекът, който стоеше пред него, не е дон Пепе Агулия, а комисарят. Изправи се наполовина, като продължи да се подпира с едната ръка на земята. Изглежда, си беше прехапал езика, защото от устата му течеше малко кръв. Вонеше. Не само че се беше напикал, но се беше и насрал.

— Ах... вие ли сте? Защо ме преследвате? — попита учудено Мардзила.

— Аз?! — каза Монталбано, невинен като агнец. — Тук има някакво недоразумение. Искрах само да спреш, но ти започна да караш като луд! Тогава си помислих, че имаш лоши намерения.

— Какво... какво искате от мен?

— Кажете ми на какъв език си говореха двамата, които закара във вилата?

— На арабски, струва ми се.

— Кой ти посочваше пътищата, по които да караш, и къде трябваше да отидеш?

— Винаги само единият от двамата.

— Стори ли ти се като човек, който вече е бил по тия места?

— Да, господине.

— Можеш ли да ми ги опишеш?

— Само единия, който ми говореше. Беше изцяло без зъби. Значи, Джамил Зарзис, заместникът на Гафса, беше дошъл.

— Имаш ли мобилен телефон?

— Да, господине. На седалката в колата.

— Някой обажда ли ти се, или пък ти да си се обаждал на някого, след като остави онези двамата?

— Не, господине.

Монталбано се приближи към ягуара, взе джииесема и го сложи в джоба си. Мардзила дори не гъкна.

— Сега се качвай в колата и се прибирай вкъщи.

Мардзила се опита да се изправи, но не можа.

— Ще ти помогна аз — каза комисарят.

Сграбчи го за косата и с едно издърпване го изправи, а мъжът изкрещя от болка. После с жесток ритник в бъбреците го набута в ягуара. На Мардзила му трябваша цели пет минути, за да потегли, толкова силно трепереха ръцете му. Монталбано изчака червените светлини да изчезнат, за да се върне да седне до Ингрид.

— Не знаех, че си способен на... — каза Ингрид.

— На?

— Не знам как да го кажа. На... цялата тази лошотия.

— Нито пък аз — каза Монталбано.

— Ама какво е направил?

— Направил е... инжекция на едно дете, което не я е искало — не успя да се изрази по-добре.

Ингрид го погледна в пълно недоумение.

— А ти си отгъщаваш на него заради страха от инжекции, който си изпитвал, когато си бил дете?

Психоанализа за психоанализа — Ингрид не можеше да знае, че малтретирайки Мардзила, в действителност той искаше да малтретира себе си.

— Хайде, пали мотора — каза ѝ комисарят. — Закарай ме до Маринела. Чувствам се уморен.

[1] Италиански художник и архитект (1438–1494). — Б.пр. ↑

[2] Италиански режисьор, сценарист и филмов продуцент (1897–1991). — Б.пр. ↑

16.

Просто излъга, защото никак не беше уморен, напротив, жадуваше да започне онова, което се въртеше из главата му. Но се налагаше колкото е възможно по-бързо да се освободи от Ингрид, не можеше да губи нито минута повече. Раздели се с шведката все така припряно, изказа ѝ огромните си благодарности, разцелува я няколко пъти и ѝ обеща, че ще се видят идната събота. Веднага щом остана сам в дома си, сякаш се преобрази в герой от немите филми, заприлича на движеща се зигзагообразно из стаите ракета в отчаяно търсене на нещо: къде ли, по дяволите, беше оставил неопреновия си костюм, който облича за последно, когато се наложи да се гмурка в морето, за да търси колата на счетоводителя Гаргано преди около две години? Обърна къщата наопаки и най-накрая го намери опакован в найлон в едно вътрешно чекмедже на гардероба. Но търсенето, от което наистина се вбеси, беше на един никога неизползван кобур за пистолет, който трябваше да е някъде из къщата. Накрая го откри в банята, вътре в шкафа за обувки, върху чифт пантофи, които никога дори не му беше минавало през главата да обуе. Изглежда, благодарение на гениалната идея на Аделина е бил прибран там. Сега къщата изглеждаше така, сякаш е била претърсена от препили с вино ландскнехти^[1]. На другата сутрин беше по-добре да не се срещат с домашната му помощница Аделина, която щеше да е в лошо настроение, след като видеше, че трябва да подреди всичко отново.

Съблече се и надяна водолазния костюм, прекара колана през гайката на кобура и си сложи отново само дънките и якето. Застана пред огледалото и започна да се оглежда: първо го напуши смях, но после се засрами от себе си, изглеждаше маскиран и облечен като за филм. Да не би да има карнавал?

— Казвам се Бонд. Джеймс Бонд — каза на отражението си.

Успокои се, като си помисли, че в този час няма да срещне никого от своите познати. Сложи кафеварката на огъня, а когато кафето изтече, изпи три чашки една след друга. Преди да излезе, погледна

часовника. Приблизително към два часа през нощта щеше отново да е в Спигонела.

* * *

Беше с толкова бистър разсъдък и така изпълнен с решителност, че от раз налучка пътя, по който беше тръгнала Ингрид, за да го закара до мястото, откъдето се виждаше фасадата на вилата. Измина последните стотина метра със загасени фарове; единственото му опасение беше да не се сгромоляса с колата си в морето. Като стигна зад бунгалото в мавритански стил, което беше точно на ръба на пропастта, спря, взе бинокъла и слезе. Започна да оглежда. През прозорците не се процеждаше светлина, вилата изглеждаше необитаема. Въпреки че вътре имаше поне трима мъже. Предпазливо, влачейки краката си по земята, както правят онези, които не виждат добре, напредваше към ръба на бездната. Като стигна, погледна надолу. Не се виждаше нищо, чуваше се само леко развълнуваното море. Помъчи се да види през бинокъла дали има движение на малкото пристанище под вилата, но едва-едва различи по-тъмните зъбери от морските скали.

Вдясно, на около десетина метра, започваше стръмно и тясно стълбище, издълбано в стената, чието преодоляване би се оказало трудна задача за войник алпиец на дневна светлина, камо ли посред нощ. Но нямаше избор, тъй като липсваше друг път, за да слезе до брега. Върна се до колата, смъкна дънките и якето, от което извади пистолета, отвори вратата, вкара вътре дрехите, грабна водоустойчивото фенерче, извади ключовете от таблото, затвори вратата, без да вдига шум, и ги скри, натиквайки ги под задната дясна гума. Пистолета пхна в кобура, който висеше на колана му, бинокъла преметна напъряко през гърдите, а фенерчето взе в ръка. На първото стъпало се спря, искаше да разбере какво представлява това стълбище. Само за миг светна с фенерчето и погледна. Усети как се изпотява под водолазния костюм: стъпалата му се спускаха надолу почти вертикално.

* * *

Светваше от време на време набързо фенерчето, за да види дали кракът му ще стъпи на стабилна основа, или ще попадне в нищото. Ругаеше, разколебаваше се, залиташе, хлъзгаше се, хващаше се за някой корен, който се подаваше от скалната стена, съжаляваше, че не е алпийска коза, сръндак или поне гущер, с божията помощ най-накрая усети под едното си ходило студения пясък. Беше пристигнал.

Задъхан, легна по гръб, за да погледа звездите. Остана известно време в тази поза, докато мехът, който се беше настанил на мястото на белите му дробове, лека-полека не изчезна. Изправи се на крака. Погледна през бинокъла и му се стори, че тъмните грамади на скалите, които накъсваха плажа и оформяха малкото пристанище под вилата, се намираха на около петдесетина метра от него. Тръгна натам наведен, придържайки се към стената. От време на време спираше и наостряше слух, напрягайки максимално зора си. Нищо, пълна тишина. Всичко беше неподвижно, с изключение на морето.

Като стигна почти до скалите, повдигна очи: на фона на небесния свод от вилата се виждаше само нещо подобно на правоъгълна решетка, горния край от най-изпъкналата част на голямата тераса. Вече не можеше повече да продължава напред по сушата. Остави бинокъла на пясъка, закачи водоустойчивото фенерче на колана си, направи една стъпка и се озова във водата. Не очакваше, че ще е толкова дълбока, веднага стигна до гърдите му. Прецени, че не е нормално да е толкова дълбока. Със сигурност бяха копали в пясъка и бяха оформили нещо като яма, така че да добавят още едно препятствие пред всеки, който, идвайки откъм плажа, би могъл да прояви желание да се изкатери по скалите. Заплува „жабешката“ по женски, бавно, без да вдига никакъв шум, следвайки извивката на тази част от малкото пристанище. Водата беше студена и колкото повече се приближаваше към входа, вълните ставаха все по-големи и рискуваше да го запратят към някой от металните шипове. Вече не му се налагаше да плува „жабешката“, защото какъвто и да е шум, който можеше да вдигне, щеше да се смеси с грохота на морето. С четири загребвания достигна до последната скала, тази, която очертаваше входа. Хвана се за нея с лявата си ръка, за да си поеме малко въздух, но при една по-силна от другите вълни

краката му се блъснаха в много малка естествена платформа. Покачи се върху нея, придържайки се с двете си ръце за скалата. При всяка вълна рискуваше да се подхлъзне, повлечен от водовъртежа. Намираще се в опасна позиция, но преди да продължи напред, трябваше да си даде сметка за няколко неща.

Според това, което си спомняше от заснетите кадри, другата скала, която обозначаваше входа, трябваше да е разположена по-навътре към брега, защото вторият кей очертаваше голям въпросителен знак, чиято горна извивка свършваше точно при нея. Надзъртайки встрани, видя сянка. Застоя се за миг, искаше да е сигурен, че от другата страна няма никой, който да е излязъл да охранява. Когато се убеди в това, започна да премества краката си сантиметър по сантиметър чак до края на платформата и отново трябваше целият да се наклони надясно, за да може с ръката си, опипвайки слепешком, да потърси нещо метално — малкия прожектор, който беше успял да забележи при фотографското увеличение. Суети се повече от пет минути, за да го намери, тъй като беше разположен по-нагоре, отколкото му се беше сторило на снимката. Съобразително прекара ръката си няколко пъти пред него. Но не чу в далечината да засвири аларма, значи, не беше фотоклетка, а просто загасен прожектор. Изчака още малко за някаква евентуална реакция и после, тъй като нищо, ама нищичко не се случваше, скочи пак във водата. Като заобиколи половината морска скала, ръцете му веднага напипаха желязната преграда, която служеше да възпрепятства неочакваните посещения на малкото пристанище. Все така опипвайки, установи, че преградата е електрическа и се плъзга по метални вертикални релси. По всяка вероятност се управляваше от вътрешността на вилата.

Сега не му оставаше друго, освен да влезе вътре. Хвана се за преградата, за да се повдигне над нея и да я прескочи. Левият му крак вече беше минал от другата страна, когато нещо се случи. Нещо, защото Монталбано не можа да си даде сметка какво е. Бодежът в средата на гърдите му се оказа толкова ненадеен, прорязващ, болезнен и продължителен, че комисарят, яхнал като кон преградата, беше сигурен, че някой го е прострелял с харпун и го е уцелил. И докато мислеше за това, същевременно осъзнаваше, че разсъждението му никак не е правилно. Прехапа устни, защото му идваше отчаяно да изкрещи, от което може би поне малко щеше да почувства облекчение.

И веднага след това си даде сметка, че този бодеж не идва отвън, както вече неясно подозираше, а отвътре, от дълбините на тялото му, където нещо се беше спукало или беше достигнало момента на спукването си. Изпитваше огромно затруднение да си поеме въздух и да го накара да премине през стиснатите си устни. Изведнъж бодежът, както се беше появил, изчезна, оставяйки го схванат и замаян, но не и уплашен. Изненадата беше взела надмоштие над страха. Хлъзна задника си по преградата чак докато не успя да подпре раменете си в скалата. В този момент равновесието му вече не беше толкова нарушено, щеше да има начин и време да се съвземе от неразположението, което му предизвика тази невероятна лавина от болки. Оказа се обаче, че няма нито начин, нито време, защото вторият бодеж се появи неумолим и по-жесток от първия. Опита да се овладее, но не успя. Тогава сви рамене и започна да плаче със затворени очи, плач от болка и тъга, а когато до устните му достигаше вкусът на сълзите и този на морските капки, които падаха от косата му, не успяваше да ги различи, и докато болката се превръщаше в нещо като бормашина, забита в живата му плът, започна дълго и отегчително да си повтаря наум: „Татко мой, татко мой, татко мой...“.

Повтаряше името на мъртвия си баща и без думи го помоли някой от терасата на вилата най-накрая да го забележи и да го довърши с милостивия си картечен откос. Но баща му не чу молбата му и Монталбано продължи да плаче чак докато и този път болката изчезна, но изключително бавно, сякаш съжаляваше, че го напуска.

Мина обаче доста време, преди да е в състояние да раздвижи едната ръка и единия си крак; изглежда, крайниците отказваха да се подчинят на заповедите, които мозъкът им изпращаше. Отворил ли е очите си, или все още бяха затворени? По-тъмно ли е отпреди, или погледът му беше замъглен?

Примири се. Трябваше да приеме нещата такива, каквито бяха. Постъпи глупаво, като тръгна сам, защото се появи трудност и сега трябваше да плаща последствията от собственото си безразсъдство. Единственото, което му оставаше, беше да се възползва от интервалите между бодежите, да влезе във водата, да заобиколи скалата и да заплува бавно към брега. Моментът не беше подходящ да продължи напред, трябваше да се върне, нужно беше да влезе отново във водата и само да заобиколи шамандурата...

Защо шамандурата, а не скалата? Едва тогава си представи картината, видяна по телевизията, гордия отказ на платноходката, която, вместо да заобиколи шамандурата и да се върне назад, беше предпочела упорито да продължи чак до момента на разбиването ѝ в лодката на съдиите... Това му помогна да разбере, че и неговата натура не му даваше никаква възможност за избор. Никога не би могъл да се върне назад.

Остана около половин час неподвижен, облегнат на скалата, вслушвайки се в тялото си, в очакване дори и на най-слабия сигнал за идването на нова остра болка. Но не се случи нищо повече. Затова не можеше да продължава да губи време. Потопи се в морето пред преградата и заплува „жабешката“, водата беше спокойна, а вълните нямаха сила и се разбиваха още преди да достигнат решетката. Насочвайки се към брега, разбра, че се намира в нещо като канал с циментови стени, широк най-малко шест метра. В действителност, докато краката му все още не докосваха дъното, вдясно, на нивото на главата си, видя пясъка, който се белееше. Хвана се с две ръце за побликия край и се издърпа нагоре.

Погледна пред себе си и се удиви. Каналът не свършваше на плажа, а продължаваше, разделяйки го на две и прониквайки в естествена пещера, напълно невидима за човек, който преминава пред малкото пристанище или който се е надвесил от ръба на пропастта. Пещера! На няколко метра от входа ѝ вдясно тръгнаха стълби, издълбани в стената, като тези, по които преди малко слезе, преградени обаче с решетъчна врата. Превит надве, се приближи към входа на пещерата и се послуша. Никакъв шум, освен плисъка на водата във вътрешността ѝ. Легна по корем, извади електрическото фенерче, включи го само за миг и веднага го загаси. Представи си всичко онова, което светлинният лъч му позволи да види, и пак повтори действието с фенерчето. Запомни и други важни детайли. На третото пускане и спиране знаеше вече какво има вътре в пещерата.

По средата на канала се поклащаше голяма гумена лодка „Зодиак“ с много мощен мотор. Вдясно по протежението на канала имаше циментов кей, широк малко повече от метър, някъде по средата на този кей имаше огромна желязна врата, която беше заключена. Възможно е зад нея да е хангарът, в който държат гумената лодка, когато не им трябва, а твърде вероятно е да има също и вътрешно

стълбище, което да се изкачва чак до вилата. Или асансьор, кой знае? Виждаше се, че пещерата е още по-дълбока, но гумената лодка препречваше гледката към онова, което беше зад нея.

Ами сега? Дотук ли да спре? Да продължи ли напред?

„Така и така съм стигнал дотук“ — рече си Монталбано.

Изправи се и влезе в пещерата, без да изпуска фенерчето. Усети под краката си циментовия кей, продължи напред, дясната му ръка докосна ръждясалата желязна врата. Долепи ухото си до нея — нищо, пълна тишина. Побутна я с ръка и усети, че поддава, беше едва притворена. Натисна я леко, но това ѝ беше достатъчно, защото се откряна няколко сантиметра. Изглежда, пантите ѝ бяха добре смазани. Ами ако някой го беше чул и го чакаше с калашника си? Каквото — такава. Взе пистолета и светна с фенерчето. Но никой нито го простреля, нито му каза „добър ден“. Намираще се в пълния с туби хангар на гумената лодка. В дъното имаше арка, издълбана в скалата, виждаха се и няколко стъпала — стълбището, което водеше към вилата, както беше предположил. Угаси фенерчето и затвори вратата. Направи още три крачки и после пак светна. Кеят продължаваше още няколко метра, след това изведнъж свършваше, превръщайки се в нещо като тераса, от която се разкриваше красива гледка, защото цялата задна страна на пещерата представляваше грамада от различни по размер скали, като разбъркана миниатюрна планинска верига под много високия ѝ свод. Угаси светлината.

Но що за скали бяха това? Имаше нещо странно в тях. Докато се опитваше да разбере защо скалите му се бяха сторили причудливи, Монталбано сред мрака и тишината долови шум, от който се вцепени. В пещерата имаше някаква живинка. Досаден, непрекъснат шум, като почукването при лекото удряне на дърво в дърво. И забеляза, че въздухът, който дишаше, беше мръсножълт на цвят. Обезпокоен, светна отново с фенерчето, а после го загаси. Беше му достатъчно обаче, за да види, че скалите, позеленели от мъха на нивото на водата, сменяха цвета си в горната част, защото буквално бяха покрити със стотици хиляди раци с всякакви размери и цветове, които непрекъснато се движеха, гъмжаха, катереха се един върху друг, така че образуваха големи живи отвратителни гроздове, които под напора на тежестта си се откъсваха и падаха във водата. Отвратителна гледка!

Монталбано забеляза също, че задната страна на пещерата беше отделена от предната с метална мрежа, която се вдигаше на около половин метър над повърхността на водата и започваше от края на кея до стената отпред. За какво ли можеше да служи? Да попречи на някоя голяма риба да влезе? Що за щуротии му минаваха през ума? Може би обратно, за да попречи на каквото и да е да излезе навън? Но на какво, ако в тази част на пещерата нямаше друго освен скали?

И изведнъж схвана. Какво му беше казал доктор Паскуано? Че трупът е бил изгризан от раците и че дори са намерили два в гърлото му... Това беше мястото, където Ерера-Лококо, който явно е бил надигнал твърде много глава, е удавен за наказание, а Бадар Гафса е държал продължително трупа му със завързаните с тел китки и глезени във водата, докато стотиците раци са го изяждали — поредният трофей за назидание на приятелите и на всички, които биха могли да имат зли предателски намерения към него. След това е дал заповед да го хвърлят в открито море. И трупът, влачен от течението, бе стигнал чак до Маринела.

Имаше ли нещо друго за гледане? Извървя пътя обратно, излезе от пещерата, потоци се във водата, заплува, мина над преградата, заобиколи скалата и изведнъж усети, че го наляга смъртна и безкрайна умора. Този път наистина се изплаши. Внезапно толкова се беше изтощил, че му липсваха сили да повдигне ръката си и да направи дори едно загребване. Виждаше се, че единствено нервното напрежение го беше държало в кондиция, но сега, когато беше направил това, което трябваше, нямаше повече нищо в тялото му, което да му даде минимален подтик и енергия. Тогава се обърна по гръб и заплува по повърхността на водата като мъртвец, това беше единственият му изход — рано или късно течението да го изкара на брега. В един момент му се стори, че се събуди, защото гърбът му се триеше в нещо. Задрямал ли беше? Как е възможно? При такова море и в това състояние да заспи, като че ли се намира във ваната? Така или иначе, разбра, че е стигнал до плажа, но не успя да се изправи, краката му не го държаха. Легна по корем и се огледа наоколо. Течението е било милостиво към него, защото го беше довлякло много близо до мястото, където беше оставил бинокъла си. Не можеше да го зареже там. Но как да стигне до него? След два или три опита да се изправи се примири и тръгна на четири крака като животно. На всеки метър трябваше да

спира. Не му стигаше въздух и се потеше. Когато се изравни с бинокъла, не успя да го вземе, ръката му не искаше да се протегне, отказваше да възвърне устойчивостта си, приличаше на треперещ пудинг. Примири се. Щеше да е по-добре да изчака. Но не можеше и да губи много време, защото още на зазоряване онези от вилата щяха да го видят.

— Само пет минути — каза си, затваряйки очи и сгушвайки се в ембрионална поза като бебе.

Оставаше само да засмуче и пръста си и съвсем да заприлича на новородено. Сега му се искаше малко да поспи, за да възвърне силите си, защото в състоянието, в което се намиреше, нямаше да успее да изкачи онези ужасно стръмни стълби. Току-що беше затворил очи, когато чу много наблизко някакъв шум, а силна светлина прониза клепачите му и изчезна.

Бяха го открили! Беше сигурен, че това е краят. Но силите му до такава степен го бяха напуснали, а и беше толкова доволен, че може да държи очите си затворени, че не пожела да реагира, дори не се помръдна от мястото си, без изобщо да му пука за онова, което със сигурност щеше всеки миг да му се случи.

— Застреляй ме и иди да си го завреш отзад — каза.

— И защо искате да ви застрелям? — попита го със сподавен глас Фацио.

* * *

Изкачването по стълбите на практика му костваше спиране на всяко стъпало, въпреки че Фацио го подбутваше отзад с ръка, опряна на гърба му. Оставаха му само пет стъпала, за да стигне до върха, когато почувства, че има нужда да седне, защото сърцето му се беше качило в гърлото и имаше усещането, че може да излезе през устата му. Фацио също приседна мълчаливо. Монталбано не можеше да види лицето му, но усещаше, че е изнервен и помръкнал.

— Откога вървиш по петите ми?

— От снощи. Когато госпожа Ингрид ви закара в Маринела, изчаках малко, не си тръгнах веднага, защото имах някакво предчувствие, че ще излезете отново. Така и стана. Успях да ви

следвам без проблеми чак до влизането ви в Спигонела, после ви изпуснах от очи. Като се има предвид, че вече добре познавам района. Трябваше ми почти час, за да открия колата ви.

Монталбано погледна надолу, морето се вълнуваше от вятъра, предусещайки приближаването на зората. Ако не се беше появил Фацио, със сигурност все още щеше да лежи полуприпаднал на плажа. Фацио беше човекът, който беше взел проклетия бинокъл, беше изправил комисаря на крака. После почти го беше натоварил на гърба си. Накратко — беше го спасил. От гърдите на Монталбано се отрони дълбока въздишка.

— Благодаря.

Фацио не отговори.

— Ти обаче не си бил с мен.

И този път Фацио не му отвърна.

— Обещаваш ли ми?

— Да. А вие ще ми дадете ли дума?

— За какво?

— Че ще отидете на лекар, за да ви прегледа. Веднага щом можете.

Монталбано преглътна горчиво.

— Имаш думата ми — каза.

Беше убеден, че щеше да изпълни дадената дума. Не защото беше изплашен за здравето си, а защото не може да не изпълниш обещание, дадено пред ангел хранител. И продължи да се изкачва по стъпалата.

* * *

Шофира без затруднения по все още пустите улици, следван от колата на Фацио, когото не успя по никакъв начин да убеди, че може да стигне и сам до Маринела. Колкото повече небето се проясняваше, толкова по-добре се чувстваше. Денят беше обещаващ. Влезе вкъщи.

— Света Богородице! Идвали са крадци — каза Фацио веднага щом видя в какво състояние са стаите.

— Аз го направих, търсих нещо.

— Намерихте ли го?

— Да.

— Е, слава богу, иначе сигурно щяхте да продупчите и стените!

— Слушай, Фацио, вече е почти пет часът. Ще се видим в полицейското управление след десет, съгласен ли си?

— Съгласен съм, комисарю. Почивайте си.

— Искам да се видя и с Ауджело.

* * *

Когато Фацио си тръгна, написа с печатни букви бележка на Аделина:

АДЕЛИНА, НЕ СЕ ПЛАШИ, ВКЪЩИ НЕ СА
ВЛИЗАЛИ КРАДЦИ. ПОДРЕДИ, НО БЕЗ ДА ВДИГАШ
ШУМ, ЗАЩОТО СПЯ. ПРИГОТВИ МИ ЯДЕНЕ.

Отвори входната врата и забодде с кабарче бележката, за да може прислужницата да я види още преди да влезе. Изключи телефона, отиде в банята, влезе под душа, подсуши се и се просна на леглото. Ужасната умора, която преди малко изпитваше, беше изчезнала като по чудо. В интерес на истината, да, чувстваше се леко уморен, но в границите на нормалното. Впрочем не можеше да се отрече, че нощта беше ужасна. Прекара ръка през гърдите си, сякаш да провери дали двата жестоки бодежа не бяха оставили някаква следа, някакъв белег върху тях. Нищо, никаква рана — нито отворена, нито зараснала. Преди да заспи, една последна мисъл премина през главата му, но без с нея да накърни по някакъв начин своя ангел хранител: „Голкова ли е наложително да отида на лекар?“. „Не — заключи, — няма никаква нужда от това.“

[1] Немски наемни пехотинци от епохата на Ренесанса. — Б.пр. ↑

17.

Появи се издокаран в полицейското управление в единайсет часа и макар да не се усмихваше, поне не беше в лошо настроение. Часовете, прекарани в сън, направо го бяха подмладили, чувстваше, че всичките механизми в тялото му работеха по-добре. От двата ужасни бодежа през нощта и от последвалата слабост не беше останала и следа. Точно на входната врата почти се сблъска с Фацио, който излизаше, но като го видя, замръзна и го изгледа продължително. Комисарят се остави да го зяпа.

— Тази сутрин видът ви е добър — беше становището.

— Смених фон дьо тена — каза Монталбано.

— Не, истината е друга, комисарю, вие имате седем живота като котките. Веднага се връщам.

Комисарят застана пред Катарела.

— Как ме намираш?

— Е, как искате да ви намирам, комисерийо? Като бог сте!

В края на краищата този толкова критикуван култ към личността не беше чак толкова лош.

Дори Мими Ауджело имаше по-отпочинал вид.

— Беба остави ли те да се напиш?

— Да, имахме спокойна нощ. Дори не искаше да идвам в полицейското управление.

— Защо?

— Имаше желание да я изведа на разходка, тъй като денят е толкова хубав. Горкичката, в последно време вече почти не излиза от вкъщи.

— Ето ме — каза Фацио.

— Затвори вратата, че започваме.

* * *

— Ще направя обобщение — започна Монталбано, — въпреки че някои от фактите вече ги знаете. Ако нещо ви озадачава, кажете ми го.

Говори около час, без никой да го прекъсва, обяснявайки как Ингрид е разпознала Ерера и как личното му паралелно разследване за емигрантското дете се е вляло бавно в разследването за безименния удавник. На това място добави и онова, което на свой ред му беше разказал журналистът Мелато. Като стигна до момента, в който Мардзила беше умрял от страх, след като беше закарал във вилата Джамил Зарзис и някакъв друг човек, прекъсна се сам и попита:

— Има ли въпроси?

— Да — каза Ауджело, — но преди това трябва да помоля Фацио да излезе от стаята, да преброи бавно до десет и после да влезе.

Без да каже гък, Фацио се изправи, излезе и затвори вратата.

— Въпросът е следният — започна Ауджело. — Кога ще престанеш да се правиш на лайнар?

— В какъв смисъл?

— Във всякакъв смисъл, по дяволите! За какъв се имаш, за нощния отмъстител ли? Самотния вълк? Ти си комисар! Забрави ли го? Упрекваш полицията, че не спазва правилата, ама ти си първият, който не ги следва! В рискованото начинание не те придружава никой от нас, ами, представи си, някаква шведска госпожа! Луда работа! За всичко това трябваше да уведомиш началниците си или поне нас да държиш в течение, а не да се правиш на ловец на човешки глави!

— Ах, само заради това ли?

— Не ти ли е достатъчно?

— Не ми е достатъчно, защото има и още по-лошо, Мими.

На Ауджело му увисна ценето от смайване.

— По-лошо?!

— И... десет — каза Фацио, появявайки се.

— Да продължим — каза Монталбано. — Когато Ингрид застана на пряко с колата пред тази на Мардзила, той си помисли, че пътя му препречва онзи, който му дава нарежданията. Уплаши се, че иска да го ликвидира може би защото знае много неща. Напика се, докато умоляваше да не го убива. Името, което произнесе, без дори да си дава сметка за това, беше на дон Пепе Агулия.

— Строителят? — попита Ауджело.

— Мисля, че е точно той — потвърди Фацио. — В градчето се говори, че дава пари назаем като лихвар.

— С него ще се заемем още утре, но е по-добре от този момент нататък някой да започне да го държи под око. Не искам да го оставя да ми избяга.

— За това ще се погрижа аз — каза Фацио. — Ще пусна по петите му Курели, който е много кадърен.

Сега идваше най-трудната част за разказване, но трябваше да го направи.

— След като Ингрид ме закара до Маринела, си помислих да се върна в Спигонела, за да хвърля едно око на вилата.

— Естествено, сам — каза саркастично Мими, размърдвайки се на стола.

— Сам отидох и сам се върнах.

Този път Фацио беше този, който се размърда на стола си. Но не отвори уста.

— Когато господин Ауджело ти каза да излезеш от стаята — каза Монталбано, обръщайки се към него, — е, защото не искаше да чуеш, че ме нарича лайнар. Навит ли си и ти да ми го кажеш? Може да си направите дори дуетче.

— Никога не бих си го позволил, комисарю.

— Е, тогава, ако не искаш да ми го кажеш, поне си упълномощен да си го мислиш.

Убеден в мълчанието и съучастничеството на Фацио, описа малкото пристанище, пещерата, металната врата и вътрешното стълбище. Говори също за скалите с раците, които бяха изгризали трупа на Ерера.

— Това вече е минало — завърши. — Сега трябва да помислим как да действаме. Ако сведенията, които получих от Мардзила, са верни, тази нощ ще пристигнат още плавателни съдове с емигранти, а щом самият Зарзис си е направил труда да се появи, ще има стока и за него. Ние трябва да се окажем там в момента на пристигането.

— Съгласен съм — каза Мими, — но ти знаеш всичко за вилата, докато ние не сме наясно с нищо — нито с вилата, нито със заобикалящата я територия.

— Накарайте да ви дадат записите, които направих откъм морето. В Торизи са.

— Не е достатъчно. Ще отида лично да огледам — взе решение Мими.

— Не съм убеден — намеси се Фацио.

— Ако те видят и се усъмнят, всичко отива по дяволите — попреувеличи комисарят.

— Спокойно. Ще отида с Беба, която имаше желание да подиша морски въздух. Хем ще я поразходя хубаво, хем междуременно ще огледам всичко, което трябва да се огледа. Не мисля, че ще изпаднат в смут, виждайки мъж и бременна жена. Най-късно в пет следобед ще се видим отново тук.

— Добре — каза Монталбано и се обърна към Фацио: — Имай предвид, че искам една компактна група от нашите хора да е готова. Няколко човека, но решителни и доверени. Гало, Галуцо, Имбро, Джермана и Грасо. Ауджело и ти ще поемете командването.

— Защо, ти няма ли да бъдеш? — удиви се Мими.

— Ще бъда. Но отдолу, при малкото пристанище. Ако някой се опита да избяга, ще го блокирам.

— Групата ще я ръководи господин Ауджело, защото аз ще дойда с вас — каза раздражено Фацио.

Изненадан от тона му, Мими го погледна.

— Не — каза Монталбано.

— Комисарю, имайте предвид, че...

— Не. Това е личен въпрос, Фацио.

Този път Мими погледна Монталбано, който гледаше право в очите Фацио, който пък не свеждаше своите. Приличаше на сцена от филм на Куентин Тарантино, бяха насочили погледите си един към друг вместо пистолети.

— На вашите заповеди — каза накрая Фацио.

За да поразведри малко обстановката, в която все още витаеше напрежение, Мими Ауджело реши да зададе въпрос:

— Как ще разберем дали тази нощ ще пристигнат плавателните съдове с емигрантите, или не? Кой ще ни го каже?

— Бихте могли да се осведомите от господин Ригучо — подсказа Фацио на комисаря. — Обикновено към седем следобед в дирекцията на полицията в Монтелуза вече имат доста ясна представа за ситуацията.

— Не, защото вече питах Ригучо за доста неща. Той е истинско ченге, възможно е да се усъмни. Но може би има друг начин. В управлението на пристанището. Там пристигат всички сведения както от Лампедуза, така и от риболовните кораби и катерите, а те ги препредават на дирекцията на полицията. Естествено, само онова, което успеят да научат, защото за много от пристигащите плавателни съдове с нелегални емигранти не се знае нищо, ама нищичко. Познаваш ли някого от пристанищното управление?

— Не, господин комисар.

— Аз — да — каза Мими. — До миналата година се виждах с един лейтенант. Все още е тук, срещнахме се случайно миналата неделя.

— Добре. Кога можеш да отидеш да поговориш с този лейтенант?

— Този лейтенант е жена — поправи го Мими. И добави: — Но не си създавайте илюзии. Пробвах се, но без никакъв шанс. Останахме си само приятели. Веднага щом се върна от Спигонела, ще придружа Беба до вкъщи и отивам да се видя с нея.

— Комисарю, а с Мардзила какво да правим? — попита Фацио.

— С този ще се занимаем чак след Спигонела, заедно с господин Агулия.

* * *

Оказа се неприятно изненадан, като отвори хладилника. Да, Аделина беше привела в ред дома му, но за ядене му беше приготвила само половин варено пиле. Що за гадория?! Та това е порция за болен човек! За някого, на когото са дали последно причастие! В този момент го обзе ужасното съмнение, че Фацио е съобщил на прислужницата за неговото неразположение и затова тя го държи на лека храна. Как бе успял обаче да ѝ го каже, след като телефонът беше изключен? С пощенски гълъб ли? Не, това, естествено, е отмъщението на Аделина, вбесена от безпорядъка, в който беше намерила дома му. На масата в кухнята имаше бележка, която не беше забелязал, докато си приготвяше кафе: „Спалнята ще си я оправите сам, тъй като сега спите в нея“.

Седна на верандата и запрегльща вареното пиле с помощта на цял буркан туршия. Точно към края звънна телефонът.

Очевидно Аделина го беше включила. Беше Ливия.

— Салво, най-накрая! Толкова се притесних! Вчера вечерта ти звънях десетина пъти, чак до полунощ. Къде беше?

— Извини ме, но трябваше да правя една засада и...

— Искях да ти кажа нещо хубаво.

— Тоест?

— Утре пристигам.

— Наистина ли?

— Да. Толкова мрънках, че накрая ми дадоха три дни.

Монталбано усети, че го обзема вълна на задоволство.

— Е, нищо ли няма да кажеш?

— В колко часа пристигаш?

— На обяд в Пунта Раизи.

— Или ще дойда аз, или ще изпратя някого да те вземе. Много съм...

— Хм? Толкова ли ти е трудно да го кажеш?

— Не. Много съм щастлив.

Преди да отиде да си легне, защото му се беше придремало, трябваше да вкара в ред спалнята, иначе нямаше да затвори очи.

— Ти не си само представител на реда — беше му казала веднъж Ливия, изпълнена с негодувание заради порицанието му, че си разхвърля нещата из цялата къща, — но направо си негов роб.

* * *

Мими Ауджело се върна, когато отдавна вече беше минало шест часа, а след него влезе и Фацио.

— Струва ми се, не си даваш много зор — упрекна Монталбано заместника си.

— Но пък нося товар.

— Тоест?

— Най-напред тези.

И извади от джоба си десетина снимки, направени с „Полароид“. На всичките се виждаше Беба с корема, която се усмихваше, а зад нея,

от всички възможни ъгли, вилата от Спигонела. На две от снимките Беба дори се беше опряла на пръчките на заключената с огромен катинар градинска врата.

— Каза ли на Беба защо си отишъл там и кой се крие в тази вила?

— Не. Нямахме нужда. Тъкмо така е излязла по-естествена на снимките.

— Никой ли не се появи?

— Може и да са ни надзиравали отвътре, но никой не се показва навън. Искат да изглежда, че къщата е необитаема. Виждаш ли резето? Всичко е привидно, защото, като пхнеш ръката си между железните пръчки, можеш спокойно да го отвориш отвътре.

Избра друга снимка и я подаде на комисаря.

— Това е дясната фасада. Има външно стълбище, което води към първия етаж, голямата врата отдолу трябва да е тази на гаража. Ингрид каза ли ти дали има връзка между гаража и останалата част от къщата?

— Не. Гаражът е стая без никакви други отвори освен входа. Има обаче вътрешно стълбище между приземния и първия етаж, въпреки че Ингрид никога не го е виждала, защото към него се стига през врата, за която Ерера ѝ е казал, че няма ключове. Убеден съм, че има друго стълбище, което свързва приземния етаж с пещерата.

— Преценено на око, гаражът побира две коли.

— Със сигурност там има една. Тази, която е блъснала детенцето. Между другото, моля те, когато ги хванем, колата на всяка цена трябва да бъде огледана от криминолозите. Залагам си главата, че по нея ще намерим дори от кръвта на момченцето.

— Според вас как са се развили нещата? — попита Фацио.

— Просто. Детето е разбрало, не знам как, че е исправено пред някакво ужасно премеждие. И е започнало да се опитва да избяга веднага щом е слязло на брега. По моя вина първия път не успя. Докарали са го в Спигонела. Изглежда, във вилата е открило вътрешното стълбище, което води към пещерата. Със сигурност е избягало оттам. Някой обаче го е забелязал и е вдигнал тревога. Тогава Зарзис се е качил на колата и докато не го е намерил, не е спрял да го търси.

— Ама как, ако този Зарзис е дошъл вчера вечерта! — каза Ауджело.

— Доколкото разбрах, въпросният Зарзис прави тегели напред-назад. Винаги е налице, когато трябва да се разпределя стока и да се вземат пари. Както и сега. Той е отговорен за тези действия пред своя началник.

— Искам да ти кажа за пристигането на емигрантите — каза Мими.

— Може да започваш — отвърна му Монталбано.

Мисълта, че Зарзис му е подръка, го изпълваше със задоволство.

— Онази моя приятелка, лейтенантката, ми каза, че положението наистина е извънредно. Нашите катери са засекли четири плавателни съда, препълнени до козирката, но в много лошо състояние. Насочват се съответно към Секагранде, Капобианко, Манфия и Фела. Надяват се корабите да успеят да стигнат сушата, преди да са потънали, но и дума не може да става за прехвърляне на пътници или за промяна в курса. Нашите не могат да направят друго, освен да ги следват, готови веднага да започнат да събират корабокрушенците, ако се случи някое нещастие.

— Разбрах — каза замислено Монталбано.

— Какво разбра? — попита го Мими.

— Че тези четири пристигащи кораба с емигранти са организирани, за да ни отклонят вниманието. Секагранде и Капобианко се намират на запад от района Вигата — Спигонела, докато Манфия и Фела са на изток. Следователно за момента морето в отсечката Вигата — Спигонела е без надзор, а брегът също. Риболовен кораб, който знае за съществуването на този моментен коридор, може да стигне чак до нашия бряг, без да бъде видян.

— И тогава?

— И тогава, скъпи Мими, означава, че Зарзис ще отиде с гумената си лодка, за да получи своя товар в морето. Не знам дали ви казах, че на първия етаж във вилата има радиостанция, с която непрекъснато могат да са в контакт и да се срещнат на правилното място. Твоята лейтенантка...

— Не е моя.

— ... каза ли ти към колко часа се предвижда да пристигнат корабчетата с емигрантите?

— Към полунощ.

— Тогава се налага вие и групата да сте на линия в Спигонела най-късно към десет часа. Ще направим така. На двете морски скали на входа на малкото, прилежащо към вилата пристанище има два прожектора. Ще бъдат запалени в момента, в който гумената лодка ще трябва да излезе, и пак ще бъдат пуснати при завръщането ѝ. Мисля, че тези прожектори, както и подвижната преграда, се задвижват от някакъв трети човек, пазача на вилата. Трябва да действате хитро, а именно да обезвредите пазача едва след, повтарям — след като е пуснал прожекторите при завръщането на гумената лодка. Ще имате на разположение много малко време. Затова изчакват Зарзис и помощника му да се приберат във вилата и ги спипват изненадващо. Но, обърнете внимание: те водят със себе си деца и са готови на всичко. Сега вие двамата се разберете помежду си. Казвам ви довиждане и ви пожелавам мъжка челяд^[1].

— А ти къде отиваш? — попита Ауджело.

— Ще мина за малко през Маринела, а след това идвам в Спигонела. Но пак ви повтарям, вършете си вие вашата работа, а аз моята.

Излезе от стаята и минавайки покрай Катарела, го попита:

— Катаре, знаеш ли дали Торета има клещи и рибарски ботуши от онези, които стигат чак до средата на бедрото?

Имаше и клещи, и ботуши.

* * *

В Маринела си облече черен пуловер с поло яка, черни кадифени панталони, които набуха в ботушите, а на главата си сложи вълнена шапка с пискюл, също черна. Липсваше му само изкривената лула в устата и щеше да е образ и подобие на някой морски вълк, точно като онези от треторазредните американски филми. Отиде пред огледалото и се огледа. Единственото, което му оставаше, беше да не гледа драматично на нещата.

— Пълен напред, стари пирате!

Пристигна при бяло-червената вила в Спигонела, когато вече беше станало десет часа, но вместо да поеме по пътя за бунгалото, хвана по улицата от първия път, когато беше с Фацио. Последната

отсечка измина със загасени фарове. Небето беше отрупано с облаци и беше такава тъмница, че не виждаше нищо дори на крачка пред себе си. Слезе от колата и се огледа наоколо. Вдясно, на малко повече от стотина метра, се виждаше грамадата на вилата. От хората му нямаше и следа. Или все още не бяха дошли, или, ако бяха пристигнали, се бяха прикрили твърде добре. С клещите в ръка и пистолет в джоба тръгна по ръба на пропастта чак докато не различи началото на стълбището, което беше забелязал миналия път. Слизането се оказа не толкова трудно, както при другото стълбище, или защото не беше издълбано толкова отвесно, или защото, знаейки, че хората му са наблизно, се изпълваше с кураж.

Беше стигнал до средата, когато чу боботенето на двигател. Разбра веднага, че е на потеглящата гумена лодка, чийто шум се чуваше още по-силно на фона на тишината, а в пещерата се получаваше и звуков резонанс. Спря. Пред входа на малкото пристанище морската вода изведнъж се оцвети в червено. Заради позицията, в която се намираше, Монталбано не можеше да види запаления прожектор, защото го закриваше другият кекур, който стърчеше пред него, но това червено отражение не можеше да бъде от нещо друго. Ясно различи как през него премина очертанието на гумената лодка, въпреки че не успя да разбере колко хора имаше на борда ѝ. Веднага след това отражението изчезна, шумът от мотора се отдалечи, но дълго продължи да се чува като бръмчене на муха, а после се загуби. Всичко ставаше както беше предвидил. Заслиза отново по стълбите и му се наложи да се овладее да не запее с пълно гърло, защото досега не беше сбъркал нито един ход.

Задоволството му обаче се оказа кратко. Щом закрачи по плажа, веднага разбра колко трудно се ходи по дълбокия сух пясък. Щеше да е достатъчно да направи само десетина стъпки, за да го заболи гърбът, но пък да се приближи към водата, за да достигне мокрия и сбит пясък, беше доста опасно, защото можеше да се окаже на открито. Седна на земята и се опита да свали единия си ботуш. Той се смъкна леко по бедрото му, но упорито отказа да премине през коляното. Изправи се и повтори опита си. По-зле и отпреди. Започна да се поти и да ругае светците по азбучен ред. Най-накрая успя да застопори тока между два стърчащи от стената камъка и се освободи от ботуша. Закрачи отново с боси крака, държейки в едната си ръка клещите, а в

другата ботушите. В тъмнината не забеляза туфа плевели, целите в тръни, и стъпи отгоре им. Стотици от тях се забиха доволни в стъпалата му. Падна духом. Не, трябваше да си вземе бележка, тези начинания вече не бяха лъжица за неговата уста. Като стигна до ръба на ямата, седна и нахлузи отново рибарските ботуши, обливайки се в студена пот заради болката, която му причиняваха десетките тръни, раздразнени при триенето в гумата.

Влезе бавно в ямата и изпита удовлетворение, като разбра, че е пресметнал правилно, защото водата наистина стигна до половината на бедрото му, точно един пръст под мястото, където свършваха ботушите. Сега пред него се извисяваше първата скала джудже от кекурите, обозначаващи входа на малкото пристанище, което на практика започваше от нея. Напъха клещите в колана си и опипвайки скалата с ръка, намери в нея две опорни точки. Набра се с ръцете нагоре. Катеренето му се улесняваше от гумените подметки, които се застопоряваха добре в скалата. Хлъзна се само веднъж, но успя да се задържи с едната си ръка. Вкопчвайки се като рак, стигна до металната мрежа. Взе клещите и започвайки от дясно надолу, срязва първия ред. „Щрак“, острият металически звук прозвуча в тишината като револверен изстрел, или поне така му се стори. Замръзна на мястото си, не смеейки да помръдне дори един пръст. Нищо не се случи, никой не се развика, никой не се появи скорострелно. И така „щрак“ след „щрак“, като правеше между единия и другия „щрак“ нужната предохранителна пауза, успя за около половин час да отреже всички редове от мрежата, заварена за металния кол, който на свой ред беше зациментиран в стената. Не отрязва само два реда в горната част — единия вдясно, а другия вляво, които служеха, за да задържат мрежата неподвижна и да ѝ придават вид на непокътната. Тях щеше да отреже, като му дойде времето. Сега можеше да се маха оттам. Остави клещите под мрежата и като се държеше с двете си ръце, вкопчен в горната част на скалата, отпусна тялото си надолу, а с краката си затърси някаква опорна точка. Стори му се, че я е намерил, напъха върха на ботуша си и отпусна хватката. Оказа се грешка. Опорната точка не беше дълбока и не издържа тежестта му. Хлъзна се надолу по скалата, опитвайки се да се задържи с ноктите. Стори му се, че се е превърнал в котката Силвестър в едно от най-добрите ѝ комични изпълнения. Издра си ръцете и падна право в ямата. Защо ли не подейства законът на

Аристотел, всъщност не, този на Архимед? На всяко тяло, потопено в течност, действа вертикална сила с посока от долу нагоре и големина, равна на теглото на изместената от него течност. Така ли е, или не? Той обаче не получи никаква плавателна сила, получи я водата, която се разплиска като фонтан над главата му, изсипа се, намокри фланелата му, изпляска весело между тестисите му и проникна в ботушите му. Освен това му се стори, че при падането се беше възпроизвел същият шум, който се чува, когато някой кит излиза на пясъка. Наостри слух, но отново не чу нищо — ни вопъл, ни стон. Тъй като морето беше леко развълнувано, пазачът вероятно е предположил, че е от вълните, които се разбиваха в скалите, но този път по-силно от обичайното. Излезе от ямата и се просна на пясъка.

А сега какво да прави? Да брои от нула до един милиард ли? Да се опита да си припомни всичките стихотворения, които знаеше, ли? Да върне в съзнанието си всичките възможни начини за готвене на барбуни ли? Да започне да обмисля какви оправдания ще извади пред началника на полицията и заместник-прокурора затова, че е работил по този случай тихомълком, без „разрешението на висшестоящите си“? Внезапно зверски му се докиха, опита се да го потисне, но не успя, спря шумната струя на нивото на носа, запушвайки го с ръка. Чувстваше, че във всеки от ботушите си имаше по около половин литър вода. Липсваше му само да го хване и една ужасно досадна настинка! Освен това започваше да усеща студ. Изправи се и тръгна със съвсем прилепнал към стената гръб — като е зле, да стане още по-зле, утре щеше и той да го боли. Измина сто крачки и се върна назад. Като стигна до ямата, обърна гръб и пак закрачи. Направи десетина тегела напред-назад. Какъв ти студ! Сега усещаше, че му е топло и се поти. Реши да си почине малко и седна на земята. После направо си полегна. След около половин час го налегна досадна дрямка. Затвори за миг очи и когато ги отвори, раздразнен от бръмченето на някаква муха, не можа да пресметне колко време е минало.

Муха?! Каква ти муха, та това беше гумената лодка, която се връщаше! Внезапно се изправи, но приведен надве в ямата. Бръмченето се превърна в шум, който на свой ред се превърна в грохот, докато гумената лодка се приближаваше към пристанището. Грохотът внезапно утихна, със сигурност в този момент плавателният съд използваше инерцията си, за да премине по канала и да влезе в

пещерата. Монталбано се изкачи по скалата без проблеми, сигурността, че след малко щеше да изпита дългоочакваното удовлетворение, му даваше сили и яснота. Непосредствено щом достигна с глава височината на мрежата, видя голям сноп светлина да нахлува откъм входа на пещерата. Чу също ядосаните гласове на двама мъже, както и плача, и хленча на дечицата, които пронизаха сърцето и обърнаха наопаки стомаха му. Изчака с изпотени и треперещи, но не от напрежението, а от ярост ръце чак до момента, в който повече не се чуваше нито глас, нито шум откъм пещерата, а когато започна да реже първия от двата реда от мрежата, които бяха останали, угасна и светлината. Това беше добър знак, защото означаваше, че пещерата е опразнена. Отрязва редовете един след друг без никакви предпазни мерки, хлъзна покрай скалата големия квадрат от мрежата, който остана в ръката му, а след това го пусна да падне в ямата. Мина между двата метални кола и скочи слепешката от върха на скалата върху пясъка. Скокът беше повече от три метра, но Господ му помогна да го преодолее. В тези няколко мига изглеждаше сякаш е остарял с повече от десетина години. Извади оръжието си, вкара патрон в цевта и влезе в пещерата. Плътен мрак и тишина. Тръгна по тесния кей чак докато ръката му не усети полуотворената желязна врата. Влезе в хангара за лодката и с бързи стъпки, все едно виждаше, стигна до арката, подмина я, стъпи на първото стъпало и там спря. Как така всичко е толкова спокойно? Защо хората му все още не бяха започнали да правят това, което трябваше? Една мисъл премина през главата му и го накара да се изпоти: дали не е изникнала някаква неочаквана спънка и те да не са дошли? А той стоеше там в тъмното, с пистолет в ръка и с дрехи на пират, като най-големия будала! Защо ли не се решаваха да предприемат нещо? Исусе, искаха да си направят майтап с него ли? Така на господин Зарзис и на двамата му приятели щеше да им се размине! Ааа, не, дори с цената на това да влезе сам във вилата и да ги направи на пух и прах.

Точно в този момент чу, макар и приглушени от разстоянието, почти едновременни пистолетни изстрели, картечни откоси и ядосани гласове. Не се разбираше кой какво говори. Какво да прави? Да изчака ли там, или да се притече на помощ на своите? Горе ожесточената престрелка продължаваше и, изглежда, все повече се приближаваше. Изведнъж много силна светлина обля стълбището, хангара и

вътрешността на пещерата. Някой се опитваше да избяга. Чу отчетливо припрените му стъпки по стълбището. Набързо комисарят излезе изпод арката и застана до нея, опрян до стената. Миг след това се появи един задъхан мъж и направи нещо като скок, наподобяващ този на мишка, която излиза от канализацията.

— Не мърдай! Полиция! — извика Монталбано, правейки крачка напред.

Мъжът не спря, едва-едва се обърна, повдигна дясната си ръка, вържана с голям пистолет, и стреля почти слепешката някъде зад себе си. Комисарят усети жестока болка в лявото си рамо, толкова силна, че цялата горна част на тялото му се завъртя наляво. Стъпалата и краката му обаче не, останаха на място като заковани в земята. Мъжът беше стигнал до вратата на хангара, когато първият и единствен куршум, изстрелян от Монталбано по него, го уцели право в средата между плешките. Той замръзна на мястото си, разпери ръце, изпусна пистолета и падна ничком. Комисарят флегматично, защото не можеше да върви по-бързо, се приближи до него и с върха на ботуша си го обърна.

Джамил Зарзис изглеждаше сякаш му се усмихва с беззъбата си уста.

Веднъж някакъв човек го беше попитал дали му се е случвало да се чувства доволен, след като е убил някого. А той му беше отговорил отрицателно. Дори и този път не изпитваше удоволствие, но удовлетворение — да. „Удовлетворение“ беше правилната дума.

Бавно се свлече на колене, краката му сякаш бяха от извара, имаше голямо желание да поспи. Кръвта излизаше като водоскок от раната в рамото му и мокреше фланелата му. Изглежда, куршумът беше направил голям отвор.

— Комисарю! Боже мой, комисарю! Ще се обадя за линейка!

Държеше очите си затворени, но разпозна Фацио по гласа.

— Никаква линейка. Защо се забавихте толкова?

— Изчакахме да вкарат децата в една стая, така можехме да действаме по-спокойно.

— Колко са?

— Седем дечица. Все едно се намираме в детска градина. Всичките са невредими. Един от двамата мъже убихме, другият се

предаде. По третия стреляхте вие. Сметката излиза. А сега може ли да се обадя на някого, който да дойде да ми помогне?

* * *

Върна се в съзнание, когато вече седеше на задната седалка на някаква кола, шофирана от Гало. Фацио беше до него и го придържаше, тъй като пътят беше осеян с дупки и автомобилът доста друсаше. Бяха свалили фланелата му и му бяха направили временна превръзка. Не чувстваше болка от раната, може би тя щеше да дойде по-късно. Опита се да заговори, но не успя от първия път, защото устата му беше пресъхнала.

— Днес... в Пунта Раизи... на обяд... пристига Ливия.

— Не се безпокойте — каза Фацио. — Със сигурност някой от нас ще отиде да я вземе.

— Къде... ме карате?

— В болницата на Монтекиаро. Най-близо е.

В този момент се случи нещо, което накара Фацио да изтръпне. Защото разбра, че звукът, който издаде Монталбано, не беше кашлица, а смях. На какво ли се смееше в тази ситуация?

— Защо се смеете, комисарю? — попита го разтревожено.

— Исках да изиграя... моя ангел хранител... и да не отида на доктор... но всъщност... ме изигра той... правейки така, че да се озова в болницата.

При този отговор Фацио се ужаси. Комисарят очевидно започваше да изпада в делириум. Но още повече го ужаси неочакваният вик на ранения.

— Спри!

Гало удари спирачките и колата поднесе.

— Това... пред нас... кръстопътят ли е?

— Да, господин комисар.

— Хвани по пътя за Триказе.

— Ама, комисарю... — намеси се Фацио.

— Казах ви да тръгнете по шосето за Триказе.

Гало потегли бавно, зави надясно и почти веднага Монталбано му заповяда да спре.

— Пусни фаровете.

Гало се подчини и комисарят се надигна, за да погледне през прозорчето. Купчинката чакъл вече я нямаше, беше послужила за подравняването на черния път.

„По-добре така“ — каза си.

Внезапно болката от раната го връхлетя със страшна сила.

— Да тръгваме към болницата.

Потеглиха отново.

— А, Фацио, още нещо... — започна със затруднение и прекара пресъхналия си език по изпръхналите си устни — не забравяй... не забравяй да предупредиш... Пилат Понтийски... отседнал е в хотел „Реджина“.

Света Богородичке! Откъде пък сега се появи Пилат Понтийски? Фацио преправи гласа си, изпълнен с разбиране, както се процедира с лудите.

— Разбира се, разбира се, бъдете спокоен, ще го предупредя, първото нещо, което ще направя.

За Монталбано беше голямо мъчение да говори, да обяснява. Вече полуприпаднал, се отпусна. Тогава Фацио, подгизнал от пот заради страха, който го обземаше, като слушаше тези безсмислени за него неща, се наведе напред и прошепна на Гало:

— За бога, карай по-бързо, натисни газта! Не виждаш ли, че комисарят вече не е на себе си?

[1] Пожелание, което италианците казват на младоженците. — Б.пр. ↑

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Героите в този роман, имената им, както и ситуациите, в които попадат и действат, естествено, са плод на моето въображение.

Действителна е обаче статистиката за малолетните нелегални емигранти. Данните са взети от проучването на Кармело Абате и Паола Чичоли, публикувано в „Панорама“ от 19 септември 2002 г. Информацията за боса на търговците на роби и неговата организация е извлечена от статия във всекидневника „Ла Република“ от 26 септември 2002 г. Историята за мнимия мъртвец е подсказана от криминалната хроника в „Гадзета дел Суд“ от август 2002 г.

Издание:

Автор: Андреа Камилери

Заглавие: Двойният мъртвец

Преводач: Весела Лулова Цалова

Година на превод: 2014

Език, от който е преведено: Италиански

Издание: Първо

Издател: Книгопис ЕООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2014

Тип: Роман

Националност: Италианска

Печатница: Симолини '94, София

Редактор: Вера Александрова

Коректор: Нели Германова

ISBN: 978-619-7067-47-7

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2769>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.